

Tähän kirjaseen on koottu 90 vuotta täyttävän Ossi Hanhelan (s. 21.12.1935 Haukiputaan Jokikylässä), pääosin Rantapohja-lehdessä vuosina 2022–2025 julkaistuja kirjoituksia – "papan pakinoita". Koosteen kuvitus on hänen lastensa, Anssi Hanhelan (s. 1962) ja Sirpa Hanhela-Perttusen (s.1967) käsialaa.

Tekstit eivät ole kirjoittajan toivomuksesta kronologisessa tai temaattisessa järjestyksessä, vaan kirjoitukset on aseteltu satunnaiseen järjestykseen.

Ossi-papan kirjoitukset, jotka käsittävät niin yhteiskunnallisia kannanottoja kuin myös muisteloita lapsuus- ja nuoruusvuosilta kuvastaen elävää ajankuvaa, havaintoja elämän pikku iloista, kuten ympäröivästä luonnosta tai paikallislehden kirjoituksista, tempaavat lukijan mukanaan. Silmäkulman pilkettäkin kirjoituksista löytyy. Huomionarvoisia ovat myös ikääntymiseen liittyvät teemat, jotka nostavat esiin esimerkiksi huolen ikäihmisten selviämisestä muuttuvassa maailmassa.

Elämäkokemus tuo mukanaan viisautta. Korkeaan ikään yltänyt Ossi-pappa pistää nuoremmatkin pohtimaan, mikä elämässä lopulta on tärkeintä.

Jaana Skyttä

Onnittelut ikinuorelle Ossi-papalle, isälle, isoisälle, isoisän isälle, suvun Nestorille ja Oltermannille, perheenjäsenelle!

Toivottavat Jälkipolvet.

Ossi Hanhela

Papan pakinat

Taitto Anssi Hanhela

**Kuvat Anssi Hanhela ja Sirpa
Hanhela-Perttunen**

Julkaisija Grano, Oulu

SISÄLLYSLUETTELO

Läheisilleni	6
Papan pakinat, Ossi Hanhela	7
Aika aikaansa kutakin	8–9
Eilen tänään huomenna	10–11
Elettiinpä ennenkin (muistikuvia elämän- nosta lasten ja nuorten näkökulmasta 1950-luvun seutuvilla)	12–15
Elämää koronan varjossa	16–17
Himmeli	18–19
Hymyä kyynelten läpi	20–21
Ikä on vain numeroita – vai onko?	22–23
Ikä / Teknologia	24–25
Jatkoaika	26–27
Joulu on iloinen asia	28–29
”Jussin” aika	30–31
Kiikkustuolissa muistellaan	32–33
Liikutaan	34–35
Maraton	36–37
Matkailu avartaa	38–39
Me takinkääntäjät	40–41
Mistä puhumme	42–43
Mitä pitäisi ajatella?	44–45
Mitä sinulle kuuluu?	46–47
Muistatko kun...	48–49
Muisti pätkii	50–51
Muutos – vastarinta – sopeutuminen	52–53
Neiti kevät on saapunut kaupunkiin...	54–55
Nukuitko hyvin?	56–57
Näkemyksiä vanhusten hoidosta	58–59
Olen suomalainen	60–61
Parasta aikaa	62–63
Parempi myöhään – kuin ei ollenkaan	64–65
Pieni ihminen ja voimapolitiikka	66–67
Poikkeavia aikoja	68–69
Pyöräilystä sauvakävelyyn	70–71
Päättäjät pätkätyössä	72–73
Rönttäkelit	74–75
Sykähdyttänyt tapahtuma	76–77

Se on ilimoja pijellyt	78–79
Talvihaalarit ja nastarenkaat	80–81
Toiveita ja lupauksia	82–83
Tuliainen	84–85
Turhake vai tarpeellinen	86–87
Töissä kotona vai kotona töissä	88–89
Uusi keisari – vanhat vaatteet	90–91
Valoa pimeyteen	92–93
Vapaana vierivä virta	94–95
Varisevat lehdet	96–97
Vierailu	98–99
Yhdessä olemme enemmän	100–101
Yrittänyttä ei laiteta	102–103
Älä jämähdä	104–105
Ystävä	106–107

LÄHEISILLENI

Kädessäsi on pieniä kirjoituksia koottuna yksiin kansiin. Valtaosin ne on myös julkaistu Rantapohja-lehdessä. Tätä vihkosta ei ole tarkoitettu myyntiin, vaan haluan näin jättää jäljen jälkipolville muistona isästä, papasta, isopapasta. Ilman rakkaan vaimoni Annelin henkistä tukea ja erityisesti poikani Anssin ja tyttäreni Sirpan panosta tästä vihkosesta olisi tullut tylsä.

Tunnettuna kuvataiteilijana Anssin teokset elävöittävät sivuja ja Sirpan valokuvaharrastus esittäytyy hienolla tavalla. Erityiskiitoksen ansaitsee Anssin avopuoliso Jaana, joka tiedottamisen ammattilaisena opasti ja oikoluki, niin että tämä saatiin julkaistua. Hatun nosto Teille!

Tällä vihkosella haluan tuoda myös tietäväksi, että ikääntyminen ei välttämättä aina ole este harrastaa monia asioita. Uskoisin, että omalta kohdaltani kirjoittaminen on sopinut minulle ja motivoinut seuraamaan, miten ympärillä oleva maailma milloinkin makaa. Esimerkiksi maailmanlaajuinen koronaepidemia ja Venäjän hyökkäys Ukrainaan olivat monille hyvinkin järkyttäviä asioita. Omatkin muistikuvat kun palasivat lapsuuteeni, jolloin pieneltä osin koin sen pelon ilmapiirin, kun omamaamme taisteli itsenäisyytemme puolesta.

Niin, olen tietenkin kiitollinen, että olen saanut elää näinkin vanhaksi ja elämässäni on hyvinkin niin sanottu jatkoaika jo menossa. En myöskään lupaa, etten vieläkin jatkaisi kirjoittelua, mutta tämä tähänastinen yhteenveto tuntui nyt oikein sopivalta tehdä.

Rakkaudella!

Ossi Hanhela
isä, pappa, isopappa

PAPAN PAKINAT

Ossi Hanhela

Ossi Hanhela (s. 1935 Haukipudas)

Ossi on Jokikylän "Tenttutien" varren poikia. Lapsuus- ja nuoruusvuodet kuluivat omilla kotikonnuilla. Myöhemmin opiskelut ja erityisesti työelämä kuljettivat miestä muun muassa Kotkaan, Kuuusamoon, Kuopioon ja takaisin Ouluun ja eläkeiän koittaessa taas takaisin entiseen syntymäkotiin Jokikylään.

Tällä hetkellä koti on kuitenkin Oulun Myllyojalla. Elämäntyö kului erilaisissa esimiestehtävissä ja muun muassa pitkä pätkä vammaisjärjestön johtotehtävissä. Liikunta ja pieni ripaus kulttuuriakin on työn ohella kuulunut niin sanotun vapaa-ajan harrastuksiin.

Sirpa Hanhela-Perttunen

AIKA AIKAANSA KUTAKIN...

Autoillessa syksyn mittaan Haukiputaan Jokelantiellä, olen huomioinut miten arvokkaan näköinen pytinki, Haukiputaan entinen keskuskansakoulu, pikkuhiljaa mureni sorakasaksi. Vähän haikein mielin itsekin mietiskelin, eikö sille sitten kuitenkaan löytynyt mielekästä käyttöä. Olihan se tosin jo muutaman vuoden seisonut siinä tyhjän panttina, mutta kuitenkin.

Vuosikymmenien ajan Kivikoulu on tullut tutuksi, ei vain opinahjona, vaan myöskin huomattavana maamerkinä, keskeisen sijaintinsa ja uhkean ulkomuodon vuoksi. Saattaapi olla, että monella alueen asukkaalla on muistoja ja surku puserossa tapahtuneen purkamistyön johdosta.

Itselläni ko. rakennukseen on aivan oma kosketuspinta. Olin aikoinaan ko. koulua rakentamassa. Koulurakennuksen maalaustyön urakoi haukiputaalainen maalausliike, jonka palveluksessa olin ja tätä kautta muutaman kuukauden koulutyömaallakin. Kivikouluhan valmistui vuonna 1953. Sitä ennen kuitenkin Pateniemeen Risu-niityn koulu ja kivikoulun jälkeen Martinniemen koulu. Käsitykseni mukaan Haukiputaan kunta rakennutti nämä kaikki niin sanottuna omana työnään.

Pelkäänpä, että kovin moni näiden projektien rakentajista ei ole enää keskuudessamme. Onhan aikaa rakentamisista vierähtänyt jo lähes seitsemänkymmentä vuotta. Silloiset tiilimuurirunkoisten rakennuksien työmaat työllistivät runsaasti eri alojen ammattilaisia. Oli muurareita, kirvesmiehiä, putkimiehiä, sähkömiehiä, maalareita ja lukuisa määrä aputyövoimaa.

Myöhemmin 1960-luvulta alkaen elementtirakentamisen myötä väki väheni rakennustyömailta, mutta rakentamiskohteiden valmistusajat lyhenivät.

Sanotaan, että ”kehitys kehittyy”, eikä sen kulkua voine pysäyttää. Kuitenkin pienessä mielessäni kangertaa ajatus, että mennäänkö välillä vähän liiankin vinhasti eteenpäin. Heitän ajatuksen, että olemmeko uudistamisen ja innostuksen vallassa vähän sokkoja, eikä tarpeeksi huomioida esimerkiksi rakentamisen osalta silloin vuosikymmeniä sitten tehtyä hyvää työtä. Tunnetasolla heitän ajatuksen, että puretaanko esimerkiksi 1950-luvulla rakennettuja sellaisiakin rakennuksia, jotka saattaisivat olla hyvinkin hyväkuntoisia. On vähän myöhäistä haikailla, jos asia vasta sitten huomataan, kun vanha arvokas pytinki on sorakasana jalkaimme juurella.

Oma rakennustyömiehen ja maalarin urani jäi lyhytaikaiseksi ja jokapäiväinen leipä on tullut hankittua aivan muilta markkinoilta.

Ossi, Rantapohja 1.11.2022.

EILEN TÄNÄÄN HUOMENNA

Suurimman osan ajastamme me ihmiset vietämme niin sanottua tavallista arkielämää. Lapsuus, nuoruus, opiskelut, perheiden perustamiset, työelämä ja ikääntyminen ovat yksilöllisiä ja vaikuttavat kokonaisuuteen. Jokaisen elämä on siis omannäköistä, yksityistä, ainutlaatuista ja ainutkertaista. Jokaisen elinkaari luo oman tarinansa. Vaikka kuinka katselisimme peräpeiliin, ei eilinen tule takaisin. Tämä hetki on kuitenkin käsissämme. Toki menneisyyttä voidaan katsella mahdollisesti tekemiemme virheiden kautta ja pyrkiä tänään ja myös tulevaisuudessa parempaan. Se jää sitten niin sanotusti nähtäväksi.

Vakiintuneet tavat ja tottumukset tuntuvat tarttuvan helposti vaatteisiin, vaikka olosuhteet muuttuisivatkin. Kuvaavaa on, että edelleenkin minulla on, takavuosien lailla, tapana pitää tavallista kalenterin viikkomuistiota pöydällä. Siihen ruksaan meneillään olevan viikon tapahtumat maanantaisin ylös. Edellinen viikko on eilistä, joka ei palaa ja tulevaisuuteen katson taas seuraavana maanantaina. Näitä vanhoja vuosikalentereita on iso pino komeron hyllyllä eli pätkä omaa eilistä eli historiaani löytyy sieltä.

Meistä jokainen on huomannut, että varsinkin viime vuosikymmenen aikana on teknologinen kehitys rynninyt koteihimme ovista ja ikkunoista. Se on muokannut elämäämme ja tuonut haasteita eritoten meidän ikäihmisten elämään. Kun hoitavat kädet vaihtuvat kännykkään ja muihin digilisaation muovaamiin hoitoihin. Toki se kapula on tänä päivänä tärkeä meille kaikille, mutta olen ajatellut, että esimerkiksi nuorten lukutaidon heikkenemisen syynä voi olla liian suuri keskittyminen vain kännykän nappuloihin. Kirjoitettua tekstiä ja eritoten kirjojen lukemista ei saisi unohtaa.

Me suomalaiset taidamme olla aika erikoista porukkaa, sillä eipä näytä pitkä itäraja meitä pelottavan. Meidät on jälleen noteerattu maailman onnellisimmaksi kansaksi. Jo useampana vuonna peräjälkeen. Ajattelen, että me osaamme arvostaa korkealle nuoren itsenäisen valtakuntamme. Onhan viime sodastammekin kulunut vasta noin yhden sukupolven mittainen aika. Me rakastamme tätä maata ja annamme sen näkyä.

Yksilönä pieni ihminen katselee asioitaan omasta perspektiivistään. Eilinen eli mennyt aika kokemuksineen on takanapäin. Huominen eli tulevaisuus on edessä, enempi ja vähempi hämärän peitossa. Sen sijaan tämä päivä eli nykyisyys on tässä ja nyt. Tehdään siitä mahdollisimman hyvä. Mikään ei tietenkään estä meitä ja meidän pitääkin suunnitella ja unelmoida myös tulevaisuudesta. Se saattaa tuottaa meille iloa tähänkin päivään ja mahdollisuuden toimia tulevina aikoina tätä päivää paremmin. Isossa kuvassa, kansojen ja valtioiden historiaa edelleenkin tänä päivänä näytetään kirjoitettavan sodan ja ristiriitojen tuhoutäyteisin kirjaimin.

Se on surullista luettavaa.

Joku on sanonut ”Ennustaminen on vaikeaa ja ennen kaikkea tulevaisuuden ennustaminen”.

Ossi, Rantapohja 15.4.2025.

Sirpa Hanhela-Perttunen

Elettiinpä ennenkin (muistikuvia elämänmenosta lasten ja nuorten näkökulmasta 1950-luvun seutuvilta)

Lähihistoriaa muistellessa aikarajoja voitaneen jakaa muun muassa aikaan ennen sotia ja aikaan sotien jälkeen. Sotavuosien jälkeen tapahtui voimakasta jälleenrakentamista ja myöskin lasten syntyvyys voimakkaasti kasvoi. Alettiin puhua niin sanotuista suurista ikäluokista. Ikäluokat asettuneet 1945–1950 syntyneisiin lapsiin.

Oma hiljainen kyläyhteisömme oli sikäli onnekas, että sodan jaloista selvitettiin pienin kolhuin. Tietysti se kosketti meitä kaikkia ja varsinkin sellaisia perheitä, jotka menettivät omaisiaan sotarintamalla. Aika on kulunut ja tänä päivänä niin sanotut suuretkin ikäluokat ovat jo iäkkäitä ja osin rivit harventuneet, siksipä sanallista muistitietoa on entistä harvemmilla. Seuraavassa olen pakottanut oman persoonani kautta muistelevaan tavallista tarinaa sen ajan lasten ja nuorten näkökulmasta. ko ajanjakson elämänmenoa ajatellen. Uskon, että oma lapsuuteni ja nuoruuteni pitkälti peilaavat sitä, miten koko kaveripiirissä siihen aikaan elettiin.

Kylän halki virtaava Kiiminkijoki jakaa Jokikylän ikään kuin kahtia. Oma kotini sijaitsi joen eteläpuolella ja näin olen sillä kylän hiljaisemmalla puolella, Tenttutien varrella. Lähimpiin kauppoihin Haukiputaan asemalle, samoin kuin kylän puolella oleviin kauppoihin, oli matkaa noin neljä kilometriä. Lapsuuden kasvuympäristö oli siis varsin hiljainen ja pienen kylän perheissä elettiin vaatimatonta, mutta uskoakseni varsin turvallista elämää.

Osa perheiden toimeentulosta tuli maataloudesta, metsätöistä ja karjanhoidosta. Äiti oli yleensä kotona ja isälle jäivät ulkopuoliset ansiotyöt. Perheiden toimeentulo oli siis ikään kuin useammassa korissa. Melkein jokaisessa talossa oli muutama lehmä, lampaita, kanoja, hevonen ja niin edelleen. Tällaista taustaa vasten, lasten osallistuminen yhteisiin kotitöihin oli itsestään selviö. Heille löytyi omat tehtävänsä perheiden sisäisistä askareista ja iän karttuessa vastuuta lisättiin. Mainittakoon auttamiset navetassa, heinäniityllä viljankorjuussa, perunamaalla, marjojen poiminnassa ja niin edelleen.

Syksyiset viljojen puintipäivät oli parasta talkotoimintaa, jossa puimakone eli ”rysky” kiersi talosta toiseen niin kauan, että kaikkien viljat saatiin puitua. Jokaisen puintipäivän jälkeen illalla lämpesi sauna. Näin tuli tutustuttua naapureidenkin saunoihin. Jo alakoululuokilla puintipäivän sai koulusta lomapäiväksi. Samoin perunannoston aikaan oli muutaman päivän perunannostoloma. Minulla on sellainen kuva, että erityisesti lehmä oli jokaisessa taloudessa erittäin tärkeä eläin ja että maidon- ja lihantuotannolla ynnä muulla oli talouksien ylläpidon kannalta perusteellinen merkitys. Itsellänikin on elävänä jäänyt mieleen kesäiset lypsyreissut äidin mukana noin kilometrin päässä olevalle kesänavetalle, jossa lehmät kesäkuukaudet viettivät. Aamuin, illoin ne käytiin lypsämässä ja minun tehtävänä oli huiskia lypsyn aikana karpäsiä lehmistä. Polkupyörän ohjaustangolla maitopänikkää taltuteltiin sitten kotiin ja jäähdytettiin vesisaavissa jäiden seassa.

Talviaikaan oli nostettu joesta jäitä, jotka säilytettiin sahanpurun seassa puuliiterin omassa osassa. Sahanpurun seassa jäät pysyivät sulamatta myös kesäajan. Jäiden nosto joesta oli oma operaationsa. Meillä se sahattiin justeerisahalla ja avannosta nosto tapahtui puuriu’ista tehdyllä kyhäelmällä. Pienistäkin maitomääristä pyrittiin saamaan muutama ropo, toimittamalla sitä meijerille. Kuljetukset tapahtuivat talvella hevosella ja kesäaikaan myös polkupyörän ohjaustangossa pänikkää roikuttaen. Asemalta maito jatkoi edelleen kulkuaan meijerille Ouluun. Kun ajattelen sitä, että ennen kuin maito meidänkin kesänavetalta ehti meijerille ja kuluttajille, tapahtuma oli monivaihteinen ja logistisesti varsin työläs. Toki kehityksen myötä myöhemmin tulivat maitolaiturit maantien varteen ja vielä myöhemmin maidot haettiin kotoa. Toki tänä päivänä tilanteen kaikilta osin on muutoinkin toisin, mutta ne ovat sitten omat juttunsa.

Heinän korjuutöissä oltiin aina koko perheen voimalla. Se oli raskasta työtä, mutta siinäkin lapsille löytyivät omat tehtävänsä. Oma urani heinätoissa kehittyi muun muassa seuraavasti: aluksi heihänkorjuussa polkemassa kuormia ja ladossa rintuuksia ja kun harava pysyi kädessä, ojan laitoja haravoimassa, vähän myöhemmin ojan laitoja niittämässä, seuraava vaihe oli hevosella ajo haravakoneella ja lopulta niittokoneella... mutta silloin olinkin jo aika iso poka. Että sellainen uraputki!

Kotieläimillä, muutoinkin kuin maidontuotannossa, oli perheiden toimeentulolle suuri merkitys. Lehmien lisäksi oli niin sanottua pientä karjaa, lampaita, mullikoita, sika ja niin edelleen. Sika teurastettiin tavallisesti joulun alla. Olen itsekin jo lapsena ollut teurastuksessa mukana ja vispannut verikattilaa. Teurastukset tapahtuivat silloin kotona ja olivat luonnollisia tapahtumia lapsenkin silmin katseltuna.

Sota-ajan joulujen viettoon liittyy myös omia erikoisia muistoja. Kun perheen isä saattoi olla joulunakin rintamalla, joulua vietettiin sitten ilman tuttua joulupukkia. Itselleni on jäänyt muistikuva jouluaatosta, kun pukkina oli naapurin täti. Pitkään jäin ihmettelemään pukin kimakkaa ääntä ja päällystakin alta pilkottavaa hametta. Lahjaksi sain kuitenkin ne tavanomaiset kynän, kumin ja sinikantisen vihkon ja näin sekin joulu oli pelastettu.

Lasten ja nuorten vapaa-aikaa ajatellen ajankäyttö oli siis pakostakin aika paljon erilaista kuin tänä päivänä. Eihän ollut televisioita, radioita tai lankapuhelimia puhumattakaan kännyköistä. Radiot alkoivat yleistyä siinä 1950-luvulla ja lankapuhelimet kymmenkunta vuotta myöhemmin. Perheet olivat yleensä lapsirikkaita ja näin ollen kaveripiiriä kuitenkin oli. Siis kun hiljaisessa maalaisyhteisössä, jossa ulkoisia virikkeitä oli niukalti, oli lasten ja nuorten haettava virikkeensä ja harrastuksensa olemassa olevista ympyröistä. Aikuistenkin keskinäinen kanssakäyminen oli yksinkertaista ja vapaata. Ei tarvinnut sovittelua ennakoon, että sopiiko nyt tulla, mentiin vain naapuriin ja kysyttiin kuulumiset.

Kaveripiiri muodostui siis naapurien lapsista ja nuorista. Talvella yhteiset hiihtoretket, mäenlaskut lähialueella, kuten meillä muun muassa Kiviharjun mäessä, Törmän jokirinteessä ja Kummun harjulla. Jäälle, Jämsän suvanolle aurattiin luistelulupaanaa, jossa minäkin sain kokeilla ensi kertaa itse tehtyjä sahanlaviluistimia. Kesäaikoina joella käytiin soutelemassa ja uimassa. Luulenpa, että ikäiseni ovat oman uimataitonsa hankkineet kaveriporukassa kylän yhteisillä uimapaikoilla. Myöskin kalastus oli aikoinaan tärkeä osa nuortenkin harrastusta. Monta kesäistä iltaa on tullut vietettyä joen rannalla ongen kohoa tuijottaen. Kiiminkijoen Koitelin kosket olivat ainakin 1950-luvulla mieluinen retkeilykohde kylämme nuorille. Varsinkin juhannuksina sinne kokoontuttiin, mutta saatettiin siellä käydä muulloinkin.

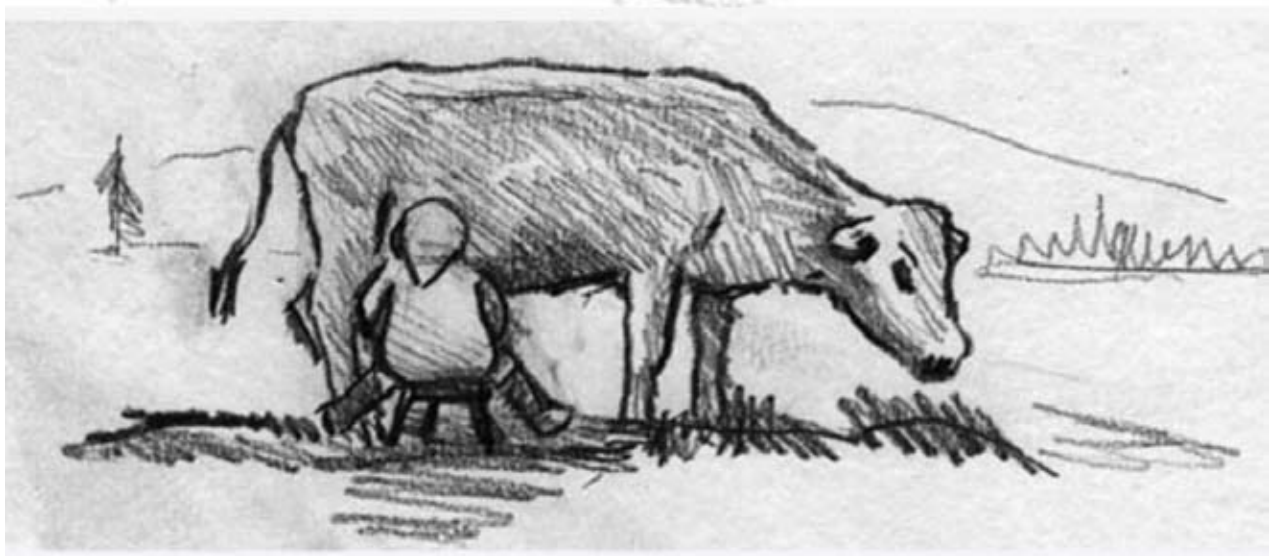
Ainakin 1950-luvulla ja ehkä myöhemminkin pidettiin Jokikylän rauhanyhdistyksen talossa, samoin Kiimingin Alakylässä niin sanottuja isoja seuroja. Olin siellä minäkin, en ehkä sanaa kuulemassa, mutta kuljailin pihalueella ja tapasin muita nuoria. Seurat sinänsä olivat kuitenkin kylille yhteinen ja tärkeä tapahtumansa. Ensimmäisen elokuvan olen nähnyt elokuvateatteri Viitalla, Haukiputaan asemalla. Kävimme siellä Jokelan koulun koululuokkana. Elokuvan nimi oli ”Minä elän” ja kertoi Aleksis Kivestä. Elokuva teki minuun suuren vaikutuksen ja myöhemmin kävin siellä useinkin, kunnes teatteri tuhoutui tulipalossa. Jokikylässä Kalle Jämsän pirtissä kävi myös kiertäviä elokuvien esittäjiä, kylän väki kokoontui sinne pientä maksua vastaan katsomaan esityksiä. Oman kansakoulun aloitin 6-vuotiaana, syksyllä 1942. Jatkosota oli menossa ja ajat eivät olleet tietenkään normaalit. Pätevöityneistä opettajista oli pulaa ja vaihtuvuus loi epävarmuutta. Muistelut tältäkin osin ovat kuitenkin positiiviset. Sota-ajasta en tässä halua kertoa sen enempää, mutta jäi siitä meille pojille joksikin aikaa sellainen omien ”tussareiden” tekoharrastus, mutta ajan myötä se onneksi unohtui.

Ensimmäisen kamerani sain joskus yläluokilla. Se oli laatikkokamera, jolla sai 6 x 9 senttimetrin kuvia. Melko pian aloitimme kuvien kehittelyn myös omatoimisesti. Lähinnä se tapahtui naapureiden saunoissa, joissa oli sähkövalot. Alkuun kehiteltiin punaisen lampun valossa kehitystä filmistä kuvaksi, mutta myöhemmin myös filmin kehitystä täysin pimeässä. Tämäkin kertonee poikaporukan yhteisistä innovaatioista ja kokeilunhalusta vaatimattomista olosuhteista huolimatta.

Seuraavassa pari esimerkkiä omatoimisesta liikunnallisesta poikaporukan yhteisestä projektista. Kylän puolella virinnyt lentopallo-innostus sai meidätkin valtaansa ja luvan saatuaamme raivasimme varsin omatoimisesti lentopallokentän Pikkujämsän metsään Tenttutie varteen. Myöskin peliverkko tehtiin omin käsin erilaisia naruja solmien. Ihan turhaan ei kenttää rakennettu, sillä ajan myötä meitä muutamia pääsi myöhemmin pelaamaan myös Jokikylän Sisun edustusjoukkueeseen.

Toinen tapaus on itseäni nuoremman ikäluokan innovaatio rakentaa hyppymäki Kiviharjuun. Vähän toisella kymmenellä olevat pojat sen sinne sitten kaikessa hiljaisuudessa rakensivat, käyttäen hyödyksi muun muassa äsken kuvatun lentopallokentän tuomaritornia, koska kentän käyttö oli jo loppumassa. Jämsän Eerolla on ko. mäen mäkiennätys, seitsemäntoista metriä. Seuraavana kesänä pojat olivat sitten suurentaneet ylämäkeä, mutta siitä ei sitten kukaan ehtinyt laskea, kun jotkut vanhemmat miehet olivat mäen rakenteet kaikessa hiljaisuudessa purkaneet. Ehkäpä se olikin parasta, sillä jo edellistalven harjoitushypyissä oli pieniä urheiluvammoja sattunut. Edellä oleva on vain pieni hipaisu meidän kylänpuolen nuorten elämää. Oman virkistävän osansa ovat toimintoihin tuoneet osallistumiset urheiluseurojen kautta elämänmenoon ja monet muut kunkin oman perheen elämäntilanteet, koulutukset ja niin edelleen.

Ossi,Kotiarkisto

Lypsyllä, lyijykynä paperille, 2002

Sirpa Hanhela-Perttunen

Rutto, Plague, oil on canvas, 90 x 185 cm, 2021

ELÄMÄÄ KORONAN VARJOSSA

”Kun taas kevät saa murtunut on valta lumen jään, niin silloin pienet valkovuokot hiljaa nostaa pään.”

Näin lauletaan muun muassa tunnetussa tangolaulussa kevään tulosta. Suomalainen luonto ja vuodenaikojen vaihtelut ovatkin laulujen ja yleensä taiteen tekijöiden ehtymätön aarrearkku. Täytynee tunnustaa, että minäkin olen kevätihminen. Vuodesta toiseen ihmettelen miten valo voittaa pimeyden, aurinko sulattaa lumen ja vesistöt vapautuvat jääpeitteistään. Valkovuokot laulun sanoin nostavat päätään, narsissit jo aikaisessa vaiheessa haistelevat kevään tuoksua, oman asuntomme takapihan raparperitkin jo huhtikuun puolivälissä tunkevat ne näänsä maan pinnalle.

Omalla kohdallani olen näitä luonnon ihmeitä saanut seurata jo yli kahdeksankymmenen vuoden ajan. Näin pitkää elämän kaaresta olen tietenkin sanomattoman kiitollinen. Nyt kuitenkin elämme todella poikkeuksellisia aikoja.

Maailmanlaajuinen ”koronapiru” on vallannut kansakunnat ja sulkenut ihmiset omien kotiensa lähes vankilan omaisiin olosuhteisiin. Kannattanee kuitenkin muistaa, että kyllä maamme ja kansamme on kokenut kovia aikoja aiemminkin ja niistä selvinnyt. Oman ikäluokkani kanssaihmiset varmasti muistavat nuoruusaikojen sota-ajat, Suomen nousun ja jälleenrakentamisen ajan. Jokaisen perheen elämään liittyy myös suruja ja murheita. Omaisista on siirtynyt rajan taakse ja lähipiiri on harventunut. Edellä olevalla yritän viestittää, että kyllä me tästäkin selvitään. Vaatii ehkä vähän enemmän aikaa ja sitkeyttä.

Totta kai tämä epidemia rassaa elämää ja kun tartuntalukuja ja tautiin kuolleiden tilastoja päivitetään jatkuvalla syötöllä, revi siitä sitten irti jotain positiivista. Yritän kuitenkin. Nyt ihmiskunnalla on yhteinen vihollinen. Se on valloittanut koko Telluksen, minkään valtakunnan tai maanosan rajoja kunnioittamatta. Parhaat lääketieteen aivot on pantu töihin yhteisen vihollisen voittamiseksi. Toivottavasti tästä löytyisi sellainen yhteinen nimittäjä muuhunkin, vaikkapa kansainvälisiin suhteisiin ja yleensä poliittiseen toimintaan. Asiat eivät riidellen ja sapeleita kalistellen ratkea, vaan yhteistyöllä ja toisiaan kunnioittaen.

Hyvää tässä viruksessa on myös se, että lapset eivät ole niin alttiita tartunnalle kuin aikuiset ja eritoten me vanhukset, jotka olemme tosissaan karanteerin vankina. Meidän täytyy vain nyt uskoa ohjeistuksia. Ottaa ne ruokakassit oven raosta. Unohtaa hetkeksi kerhot ja teatterit ja vierailut. Onneksi on tietokoneet ja puhelimet, radiot ja telkkarit ja aivan erityisesti vaimollani ja minulla on tuo ympärillä oleva luonto. Pienin askelin, lähes joka päivä, tunti tai parikin tuntia köpöttelemme Oulujoen rantapolulla ja nautimme täysin siemauksen keväästä. Suosittelen kaikille, jotka suinkin pystyvät ulkoilemaan. Tuskin tätä ihanuutta meiltä kukaan voi kieltää.

Sellainen sanonta on, että ”vaikeudet on tehty voitettaviksi”. Vähän lattealtahan se nyt kuulostaa, kun tuo vastustaja on aika lailla ylivoimainen. Nyt ei kuitenkaan saa antaa alakulolle valtaa. Onhan meillä se kuuluisa suomalainen sisu. Nyt tarvitaan suurta sydäntä ja suomalaista sisua ja tullaan voittajina maaliin.

Ossi, 20.4.2020.Oulu.

He, Hãn 20 x 20 cm, oil on canvas 2025

HIMMELI

Esimerkiksi vanhan ajan koulujen kuusijuhlat olivat sellaisia koko perheen tapahtumia, joista uskoisin monilla olevan hyvät muistot ja eritoten ihan sieltä alaluokilta. Totta kai lapsuuden joulut yleensäkin muistetaan hyvällä mielellä, olivatpa ne puitteiltaan miten vaatimattomia hyvänsä.

Kun alakoulun kuusijuhlaa varten pääsin harjoittelemaan yhdeksi tiernapojista, se oli niin vaikuttava tapahtuma, että osaan vieläkin, näin vuosikymmenien jälkeen, kaikkien muidenkin vuorosanat. Jo noin kymmenvuotiaana oli minun tehtäväkseni uskottu hakea joulukuusi lähimetsästä. Se oli yleensä parin päivän homma ennen kuin sopiva löytyi. Vaikka koristeluun sitten ei paljoa kimmellystä saatu, vanha Suomenlippurivistö näytti oksilla ko-mealta. Nykypäivänä joulukuusen moni hakee kuusikauppiaalta tai tavaratalosta. Se voi olla myöskin muovia, jos sellaisen haluaa.

Yksi hyvinkin perinteinen jouluun liittyvä koriste on jouluhimmeli. Tämä ikisuositettu koriste on historian mukaan vuosisatojen kuluessa kulkeutunut Länsi-Euroopasta Ruotsin kautta Suomen länsiosiin ja lopulta myös tänne Pohjanmaalle. Oman versiomme tästä koristeesta teimme naapurin pojan kanssa molempien kotiin joskus 1950-luvun alkupuolella. Tätä edelsi tietenkin se, että meillä oli kotona ollut ruispelto, joka oli niitetty vikatteella.

Kun vilja oli korjattu, se puitiin naapurin riihessä. Osa oljista meni makuualustojen, eli patjojen eli matrassien täytteeksi ja sitten muutama olkikorsi jäi meille himmelin rakentajille. Kun kaksi tai kolme iltaa oli puuhasteltu, himmelit saatiinkin laittaa kotiemme kattoon. Yleensä sen paikka oli perheen ruokapöydän yläpuolella. Siinä se sitten kiikkui joulun yli ja joskus pitempäänkin. Käytön jälkeen se ”talvehti” vintin orressa, josta se sitten kerran tipahti ja meni rikki.

Kysymys on siis hyvinkin perinteisestä ja suositusta joulun ajan koristeesta. Historian mukaan himmeliä on saatettu pitää katossa jopa ympäri vuoden. Sen on uskottu tuovan hyvää satoa. Mitä suurempi himmeli, sen parempi vuotuinen sato. Himmeliä on paikoin kutsuttu myös olkikruunun nimellä. Myöskin, vähän leikkisästi, himmeli-sanaa on käytetty piirretyistä organisaatiokuvioista ta muutoin epämääräisistä piirroksista.

Perinteistä joulun aikaa ja parempaa Uutta vuotta!

Ossi, Rantapohja 23.12.2024.

Saattohoito, Terminal care, 60 x 80 cm, oil pastel , 2021

HYMYÄ KYYNELTEN LÄPI

Elämme nyt sellaista aikaa, että emme voi sivuuttaa Euroopassa käytävää sotaa. Se vyöryy päivittäin olohuoneisiimme eri medioiden kautta, halusimme tai emme. Se herättää loputtoman määrän kysymyksiä, miksi ja miksi arkisen elämän sijaan ihmisen tehtävänä on tappaa kanssaihmissä, tuhota vaivalla rakennettua infraa ja saastuttaa ympäröivää luontoa. Edellä olevat ”paskat” asiat eivät paljoa naurata!

Kaikesta kaaoksesta huolimatta, mitä esimerkiksi Ukrainassa nyt tapahtuu, meidän on uskottava parempaan huomiseen. Haluankin nyt muistuttaa ystävällisen käytöksen, hymyn ja välillä makean naurun myönteisistä vaikutuksista tähän tavalliseen arkielämäämme.

Olemmeko me suomalaiset tosissaan niin juroja, sulkeutuneita ja ihmispelkoisia, kuin joskus väitetään. Tuskinpa vain! Eikö ole niin, että kun kyläraitilla tapaat tutun, jolla on hymynkare suupielessä ja jos hän vielä sanoo jonkun ystävällisen sanan, siihen on helppo vastata samalla tavalla ja niin sanottu hyvä fiilis tulee kummallekin.

Vanha sananlasku kylläkin sanoo, että ”räkänokastakin mies tulee, mutta ei tyhjän naurajasta”. Vastavuoroisesti sanotaan, että ”nauru pidentää ikää”. Lisäksi luin jostakin, että ”aivosi eivät tarvitse rahaa tai suklaata, hymy on paljon tehokkaampi palkinto”.

Uskotaan kuitenkin, ja on tutkittukin, että hymyllä ja naurulla on sekä fyysistä, että psyykkistä vaikutusta ihmisen terveyteen. Makea nauru rentouttaa kehon ja mielen.

Palaan alkuun. Meidän ei tietenkään tule ummistaa silmiämme tai korviamme nykymaailman menosta. Voimme kuitenkin uskoa ja toivoa parempaan ja turvalliseen huomiseen. Omien pienten ympyröidemme lisäksi meillä on tukena yhteiskunnassa tietty turvallisuusjärjestelmä, tieteet, taiteet, viihdeteollisuus ja kulttuuri kaikinensa. Tässä on jälleen kerran todettava, että kyllä se Suomi on maailman paras maa ja meillä on etuoikeutena olla ja elää tämän upean maan kansalaisena.

Lopuksi on pakko todeta, että ei tietenkään, ei aina naurata. Elämän ”varsitielle” mahtuu niin ilot, surut kuin murheetkin. Yrittäisin kuitenkin ”taputtaa” tuollaisen peruspositiivisen elämänasenteen puolesta. Uskoisin jos sen helpottavan matkan tekoa. Tietenkin meillä useimmilla on se oma lähipiiri, jonka puitteissa päivittäin askar telemme. Perhe, työtoverit, ystävät, naapurit ja niin edelleen. Toivottavasti sieltä löytyy sitä huumoria, toivoa ja uskoa niin, että voimme taas vapautuneesti hymyillä ja nauraa, jos se on välillä ollut vähän kadoksissa.

Hymyillään kun tavataan!

Ossi, Rantapohja 27.7.2023.

Sirpa Hanhela-Perttunen

IKÄ ON VAIN NUMEROITA – VAI ONKO?

Tätä kirjoitettaessa olemme eläneet historiallisten aluevaalien tunnelmissa. Uudet aluevaltuutetut on valittu. Tietysti, tavanomaiseen tapaan vaalilupauksia on annettu, uskoa tuleviin aikoihin valettu, turvallista ja hyvää hoitoa kaikille. Miten lupaukset meidän vanhusten kohdalla toteutuvat, sen tulevat ajat näyttänevät.

Täytin tuossa viime joulun alla 86 vuotta. Se on tietysti jo kohtuullisen korkeahko ikä. Pidänkin tässä elämäntilanteessa itseäni jonkin tason kokemusasantuntijana. Asioita tulee peilattua, ainakin joiltakin osin, omiin kokemuksiin. Iän lisääntyessä erilaiset terveysongelmat, kuten väsymys ja uupumus, väistämättä lisääntyvät. ”Ropan remppojen” lisäksi saattaa ilmaantua masennusoireita ja mielen hyvinvointi takkuu. Ystävien ja kavereiden ”poismenot” surettavat ja yksinäisyys kolkuttelee monen vanhuksen oven takana. Pitkälle ja hienolle elämälle toivoisi jokaiselle arvokkaan ja kauniin päätöksen.

Aluevaalien vaalipaneeleissa paljon keskusteltiin vanhuksien hoidosta ja heidän kotona asumisesta. Miten huolto ja hoito järjestyvät, mikä on se turvaverkosto, joka pitää meistä huolta. Omassa nuoruudessani maaseudulla naapurien terve uteliaisuus oli hyvinkin tarpeellinen. Jos ei valoja näkynyt tai savu ei tullut piipusta, mentiin katsomaan. Kaupungissahan ei tiedetä, kuka lähimmän seinän takana asuu.

Paljon puhutaan erilaisista tietotekniikan ja digiratkaisujen hyödyntämisistä hoitotilanteissa ja myös vanhusten kotona-asumisen turvaamisesta. Näillä pyritään vapauttamaan hoitavia käsiä niin kotihoidossa kuin laitoksissakin. Pelkään, että teknologia kehittyessään paremmin hyödyntää tulevien ikäluokkien tarpeita, heidän vanhetessaan.

Tunnen itseni välillä ikään kuin etuoikeutetuksi, kun olen elänyt näinkin vanhaksi ja ”elämä jatkuu” kotona asuen ja kohtalaisen ”hyvässä hapessa”, rakkaan puolison kanssa. Tietysti sitä ovat edesauttamassa hyvät lääkkeet ja onnistuneet varaosien vaihdot taitavien kirurgien ammattitaidolla. Yritän käydä edelleen kerran viikossa keilaamassa ja pari kertaa kuntosalilla. Ja tietysti suosittelen sauvakävelyä kaikille. Uskottelenkin itselleni, että harjoittamalla elinikäisellä kuntoliikunnalla on ollut myönteinen vaikutus omaan elämäntilanteeseen tänä päivänä.

Uusilla aluevaltuustoilla on kova työ edessä ja toivon hartaasti, että vanhusten hoitoon ja huoltoon tehdään oikeita päätöksiä. Jokainen meistä toivoo viimeisillekin elinvuosille sitä huoltoa ja hoitoa, jota kukin tarvitsee. Olisihan se hienoa, että yskymppisenä voisi sanoa, että ”ikä on vain numeroita”

Itselleni toivon, että kun H-hetki joskus koittaa, se tapahtuisi niin sanotusti ”saappaat jalassa.”

Ossi, Rantapohja 17.2.2022.

Toiviotähti, The star of hope, 54 x 65 cm, oil on canvas, 2023

IKÄ / Teknologia

Viime vuosien aikana on teknologiassa tapahtunut niin huimaa kehitystä, että se heikompaa hirvittää. Kaikkine lonkeroineen se kietoutuu meidän kaikkien jokapäiväiseen elämäämmekin ja ellemme pysy mukana olemme hetken kuluttua ulkona kuin lumiukot.

Edustan sitä sukupolvea, jonka lapsuudessa kyläyhteisössä vain yhdessä talossa saattoi olla lankapuhelin, josta sai sitten naapuritkin käydä asioitaan hoitamassa. Terveystieteiden huollosta vastasi kunnanlääkäri ja ihmisten hampaat hoiti naapuritalossa vastaanottoaan pitävä hammaslääkäri.

Nykyisin jokaisen taskussa tai käsilaukussa pullottaa älypuhelin, josta voi seurata, mikäli asian hallitsee, myös omia terveystietojaan. Näin siis puhelinkone ja terveystieteiden palvelut ovat ikään kuin lyöneet ”hynttyyt” yhteen ja siirtyneet monilta osin digitaaliseen palvelumuotoon. Meitä ikäihmisiä, joille oman terveyden hoitaminen ja ylläpitäminen ovat lähes päivittäistä työtä, tietenkin huolettaa, ettei nyt vain ihminen pääsisi unohtumaan.

Omalla asuinalueellamme (sanomalehti Kalevan mukaan 17.9.2024) digitaalinen sote-keskus laajenee myös Pohteen kaikkiin kuntiin. Sähköiset terveystieteiden palvelut ovat siis jo tätä päivää. Jos haluamme niitä tavalla tai toisella hyödyntää, on näpyttelyä harjoiteltava. Teknisten laitteiden ja uuden asian ja käytännön hallinta, eritoten ikäihmisillä on luonnollisesti hankalampaa. Ikäihmisten hoito- ja sosiaalisessa huollossa tätä ei pitäisi unohtaa.

Tietysti tänä päivänä on lukuisia erilaisia lähteitä etsiä terveyttä edistävää tietoa muun muassa Internet-sivustoilta tai sosiaalisesta mediasta ja niin edelleen. Lisäksi esimerkiksi aktiivisille liikkujille räätälöityjä ”härpäkkeitä” on runsain mitoin, joilla voi seurata muun muassa sykettä ja mahdollisia muitakin elintoimintoja oman liikuntasuorituksensa aikana.

Ihmisen hoito ja kuntoutus ovat tietenkin niin kallis asia, ei vain meille jokaiselle yksilönä, vaan koko yhteiskuntaa ajatellen. Olemmeko oikealla tiellä, sen tietysti taas tulevaisuus tulee näyttämään. Kehityksen jarruksi ei pidä asettua, mutta taas kerran peräänkuulutan viisautta päättäjiltä. Ovathan eri puolueetkin vuositolkulla toittaneet, ”että kohtuullisessa ajassa kansalaisen on päästävä lääkäriin”. Pitää olla siis myös rohkeutta tehdä oikea-aikaisia korjauksia.

Kännykstä on siis tänä päivänä tullut ilmeisesti niin oleellinen osa meidän jokaisen varustusta, ettemme kerta kaikkiaan tule ilman sitä toimeen. Luulisin kuitenkin, että meistä jokainen omassa hoitotilanteessaan mieluiten kättelee lääkäriä kuin omaa kännykkäänsä.

Lopuksi, vieläkin en usko, että on keksitty sellaista teknologista laitetta tai apuvälinettä, että se voittaisi toisen ihmisen kosketuksen

Ossi, Rantapohja 22.10.2024.

Jumalallinen rakkaus, Agape, 40 x 40 cm, oil on canvas, 2024

JATKOAIKA

Yllä olevaan otsikkoon viitaten, vähän mietiskelin, onko soveliasta kirjoittaa aiheesta tai ajasta, jota me ikä-ihmiset tällä hetkellä elämme eli elinkaaremme loppusuoraa. Kirjoitan kuitenkin, koska itsekin kuulun tähän joukkueeseen.

Tiettävästi ei ole kovin tarkkaa määritelmää, milloin ihmisen vanhuus alkaa. On puhuttu noin 75 vuoden ikähaarukasta, jolloin kehomme alkaa jo rapistua ja henkisetkin voimavaramme pakkaavat heikentymään. Suomalaisien miesten keskimääräinen elinajan oletettu pituus lienee siinä 80 vuoden paikkeilla ja naisilla muutamaa vuotta enemmän. Kaikki on vain niin kovin yksilöllistä.

Ystäväpiiristänikin tunnen papparaisen, joka on jo muutaman vuoden yli 90. Hän itsekin ihmettelee korkeaa ikäänsä. Etenkin kun hän kertoi sairastelleensa vuosikymmenien aikana kohtuullisen paljon. Muun muassa verenpaine- ja kolesterolilääkkeet ovat olleet vuosikymmenien ajan. Lisäksi on vaihdettu uusia niveliä vanhojen tilalle ja muitakin kirurgisia toimenpiteitä on suoritettu.

Tietysti tässä kohtaa on kiittäminen suomalaista terveydenhoitojärjestelmää, mutta myös potilaan aktiviteettia, että on aikoinaan aina hakeutunut hoitoon tarvittavan ajoissa. Kun lähes kaikki entiset kaverit ja ystävät ovat siirtyneet rajan toiselle puolelle, hän puhuukin usein elävänsä niin sanottua jatkoaikaa. Joka tapauksessa hänellä on edelleenkin ajokortti, hän ajelee asioillaan kaupunkiajoja, tekee päivittäin lyhkäisiä kävelylenkkejä ja niin edelleen.

Luulisin, että meillä jokainen haluaisi elää mahdollisimman ”hyvää elämää” mahdollisimman pitkään ja että se vielä täällä elinkaaremme loppupuolellakin täyttäisi oman mieleemme mukaiset tarpeet ja odotukset. Enempää emme voi havitella.

Ihmissuhteiden merkitystä läheisiimme, mutta myös kodin ulkopuolella oleviin kavereihin ja ystäviin ei voi liikaa korostaa. Niillä on merkityksensä koko elämän mittaisella matkalla. Lapsena, nuorena, aikuisena ja vielä vanhanakin tarvitsemme niin sanottua sosiaalista kanssakäymistä ja kun esimerkiksi iäkkään ihmisen rinnalta ja ympäriltä kaverit ja ystävät yksi toisensa jälkeen nukkuvat pois, jää jäljelle yksinäisyyden tunne, kaipaus ja ikävä. Kaipaamaan jäänyt voi kokea yksinäisyyden hyvinkin voimakkaana, niin että se vaikuttaa hänen omaankin hyvinvointiinsa heikentävästi koko loppuelämänsä ajan.

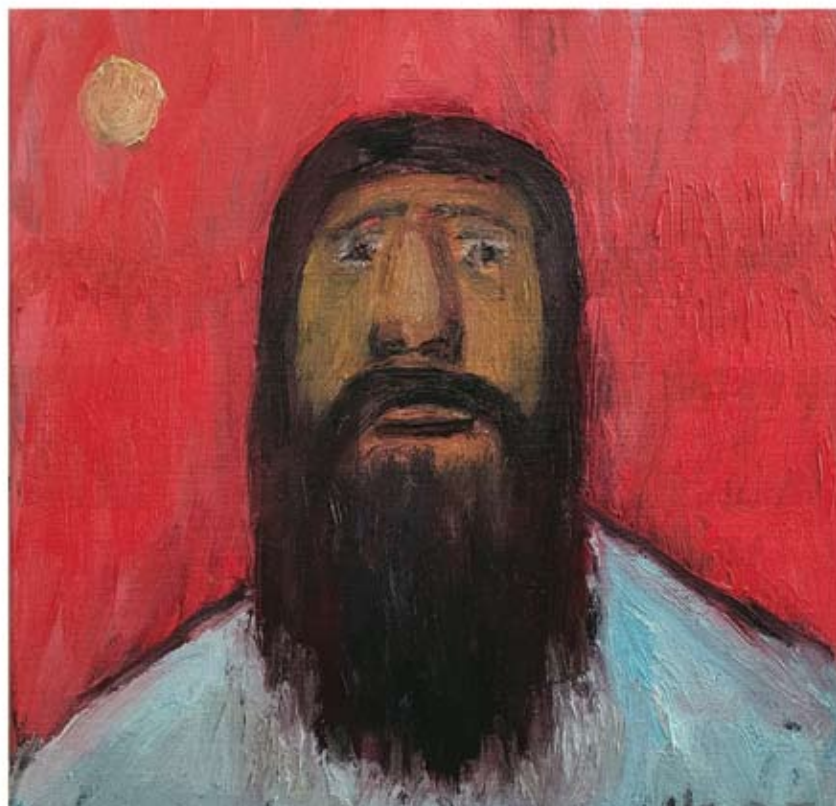
Kun ajattelen tarkemmin tätä eloa, väkisinkin tulee ajatelleeksi, onko se kovin tavoitteellistakaan pyrkiä niin sanotulle ”jatkoajalle”. Tärkeämpää lienee iäkkäänäkin olla aktiivinen, etsiä sosiaalista kanssakäymistä ja onnellisuutta ja tasapainoa ja torjua masennusta ja negatiivisia ajatuksia.

Tietysti huonotkin hetket kuuluvat elämässä samaan pakettiin, mutta hyvien asioiden summan toivon kaikkien kohdalla vievän reippaasti voiton puolelle.

Ossi, Rantapohja 17.7.2025.

Sirpa Hanhela-Perttunen

Hän1, He1, 30 x 30 cm, oil on canvas, 2025

JOULU ON ILOINEN ASIA

Ajan ratas pyörii vääjäämättömästi. Vuodenajat tulevat ja menevät. Niinpä nyt, ajankohtaan liittyen, on pimeneviin iltoihimme yhä enenevässä määrin syttymässä iloisia joulun valoja. On jo hiven niin sanotun suuren juhlan tuntua, mutta luulisin, että meillä täällä koto-Suomessa kuitenkin elämä jatkuu jotakuinkin normaaliin tahtiin.

Tosin, samalla kun karhut, vuodenajan mukaisesti, katselevat talvimajojaan, valtakuntamme työmarkkinapomot ovat heräämässä tulevien palkkaratkaisujen tiimoilta. Hyvä asia tietenkin, mutta vähän minua joskus ihmetyttää, miksi niistä pitää neuvotella kuukausitolkulla ja monen miehen tai naisen voimalla ja sitten tehdään sovinto joskus aamuyön tunteilla. Uskallan väittää, että kuitenkin olemme tässäkin asiassa Suomessa varsin edistyksellisiä. Siitä voisi olla hyvänä esimerkkinä muun muassa 1960-luvun alkupuolella solmittu työeläkelaki, joka on mahdollistanut eläkkeen kertymisen kautta ainakin jonkin tasoisen eläketurvan, työelämän pituudesta ja ansiotulon suuruudesta riippuen. Etenkin, kun meidän elinkaaremme edelleen tuntuu pitenevän.

Sen sijaan uutiset maailmalta eivät edelleenkään ole kovin rohkaisevia. Ukraina ja Lähi-itä ovat jokapäiväinen puheenaihe. Miten paljon pahaa on ehditty tehdä tuhannen taistelupäivän aikana Ukrainassa ja miten paljon lapsia on kuollut Lähi-idän taisteluissa. Panee vain ajattelemaan, eikö meillä ole mitään rajaa vallanhalulle ja vihalle toista ihmistä tai toista kansaa kohtaan.

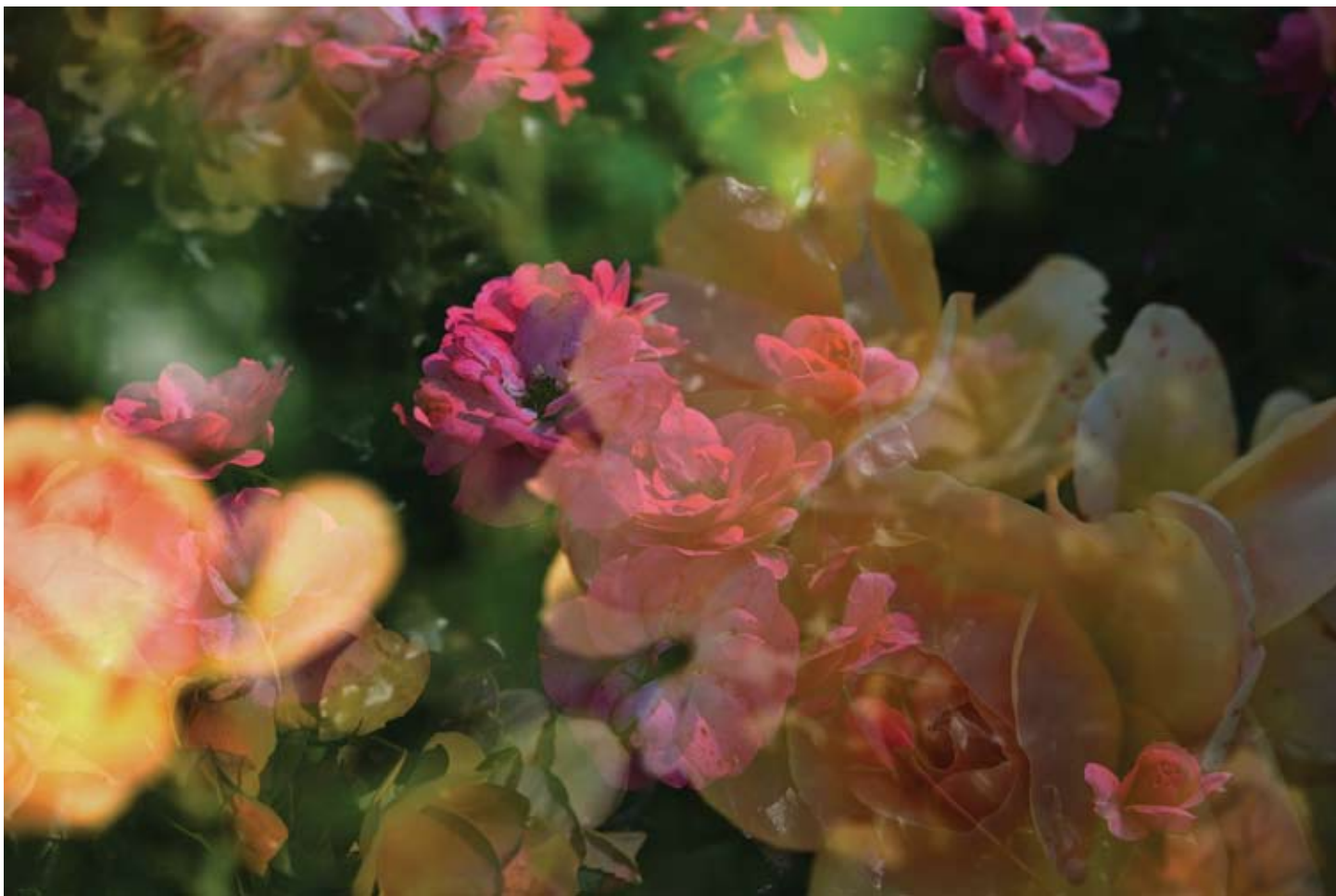
Uskoisin, että meillä Suomessa yleisesti ajatellaan, että joulun on rakkauden, antamisen ja ilon juhla. Olipa niin sanottu uskonnollinen vakaumus mikä tahansa. Lähes kaikilla meistä parhaat muistot joulun vietosta ovat lapsuudesta, olosuhteista riippumatta. Vieläkin muistan hyvillä mielin joulupukilta lapsena saamani lyijykynän, kumin ja sinikantisen vihkon. Vaatimatonkin joulun oli aina joulun.

Tulevan joulun niin sanottu H-hetki sattuu nyt viikon puoliväliin. Se mahdollistaa monille työelämässä oleville useita vapaapäiviä. Tosin sairaalat, poliisi, monet apteekit ja nykyisin myös valtaosa kauppaliikkeistäkin ovat avoinna normaaliin tapaan. Se on siis tätä tämän päivän elämänmenoa ja turvaahan se yhteiskunnan normaalin pyörittämisen. Lämmin kiitos heille ja teille, jotka näin varmistatte meidän muiden elämisen tarpeet.

Mitä maailmalla tapahtuu, siltä emme voi sulkea silmiämme emmekä korviamme. Ajattelen, että en voi muuta kuin toivoa parempaa. Jospa joskus jokin ”järki” löytyy ja rauha laskeutuisi kaikkien ihmisten elämään. Joulun on siis hyvä asia. Jouluvalot, pikkujoujut, joulumyyjäiset ja sen jälkeen oikea joulun.

Nyt on vielä aikaa vähän pysähtyä ajattelemaan, onko läheisyydessämme sellaisia henkilöitä, yksinäisiä, sairaita tai vanhuksia, joita voitaisiin edes vähän ilahduttaa tulevan joulun aikaan. Ihmisen hyvä sana toiselle ja huomaaminen on monesti se paras lahja.

Ossi, Rantapohja 3.12.2024.

Sirpa Hanhela-Perttunen

”JUSSIN” AIKA

Juhannustahan juhlietaan yöttömän yön ja keskikesän juhlanä. Tällöin pohjoisen napapiirin pohjoispuolella aurinko ei laske lainkaan. Juhannus mielletään siis valon ja ilon ja yhdessäolon juhlanä. Kotoisenkin juhannuksen viettoon ovat olennaisesti kuuluneet juhannuskoivot porraspielessä, liputus, saunominen ja tietysti juhannus-yön valvominen ja tietty juhlinta. Valoisat kesäyöt ikään kuin kutsuvat ihmiset luonnon helmaan ja yhteisten juhannuskokkojen äärelle.

Jokaisella meistä on omia kokemuksia juhannuksen vietosta. Kerron lapsuudestani, kun naapurien lasten kanssa saimme vanhemmiltamme luvan lähteä junnusaattoa viettämään kyläyhteisöme yhteiselle pyykkirannalle. Värkkäsimme sinne pienen nuotion ja yhteisesti sovimme, että valvomme ainakin seuraavaan aamukuuteen. Niinhän siinä kävi, että vähän jälkeen puolen yön, kun eväätkin oli syöty, alkoi jokaista niin väsyttämään, että päätimme lopettaa valvomisen ja lähteä kotiin nukkumaan.

Saunominen on meille suomalaisille tärkeä asia ja aivan erityisesti juhannusaattoon, jolloin yleensä koivujen lehdet alkavat olla saunavastan tekoon sopivan kokoisia. Siinä uuden vastan tuoksu ja koivun lehtien hellä hively ja suomalaisen saunan lämpö uudistavat vanhankin ropan ja mielen taas kerran uuden juhannuksen viettoon. Talvivarastoon saunavastat taitettiin yleensä vasta heinäkuun puolella, kun lehti oli vähän enemmän kasvanut.

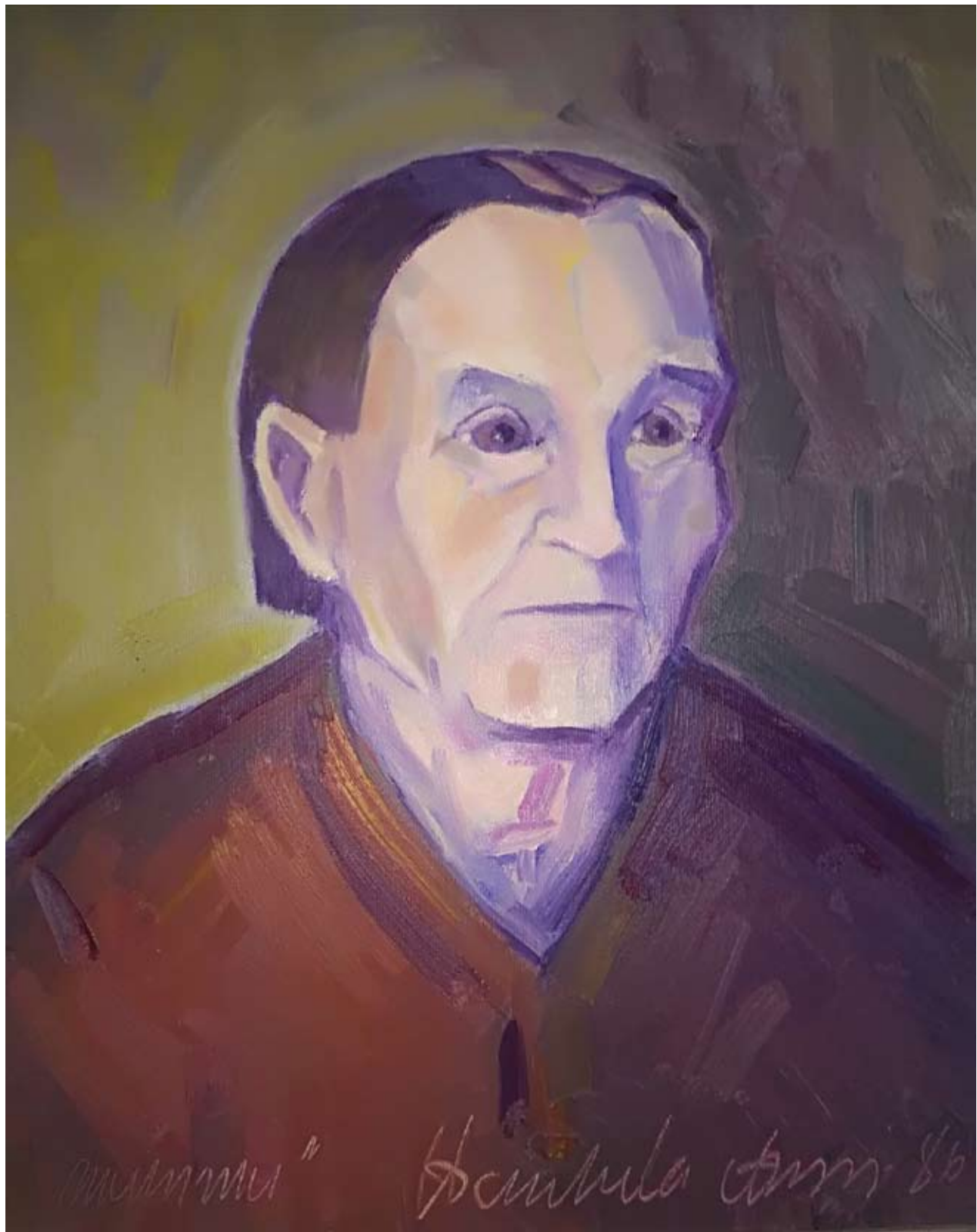
Tosiasiassa taitaa saunavastojen käyttö esimerkiksi kaupunkiasunnoissa olevissa saunoissa olla nykyisin jo taakse jäänyttä elämää. Sauna kuitenkin on pitänyt pintansa niin mielen kuin kehonkin hoidossa. Luulen, että monet juhanukseen liittyvät vanhat tavat ja taitat ovat pikkuhiljaa katoamassa. Tuskinpa enää neitoset juhannusyönä keräävät kukkia tyynyjensä alle. Tulevaa sulhasta tänä päivänä haetaan toisenlaisin keinoin. Juhannus on kuitenkin ollut monien häiden viettämisien ja juhlinnan ajankohtana.

Eri ajankohdilla, kuten esimerkiksi joululla ja pääsiäisellä on omia ruokiin liittyviä perinteitä. Miksei myös juhanuksella. Itse olen mieltänyt juhannusruoaksi juustokeiton. Lukuksina juhannuksina olen sitä itsekin keitelty, mutta kuitenkin nyt viime vuosina ostanut sitä ruokakaupasta tai kauppahallista, joissa se on ollut pakattuna litran purkkeihin. Maistunut on kuitenkin todella hyvin.

Toivoisin, että jokainen voisi ainakin vähän nauttia niin juhannuksen ajasta kuin koko Suomen ihanasta kesästä. Jokainen omalla tavallaan. Tässä epävaakaassa maailman tilanteessa tarvitsemme myöskin asioita ja aiheita hyvälle mielelle ja positiiviselle ajattelulle ja hyvälle teoille. Tällaisten asioiden jakaminen lähimmäisillemme ei saisi olla sinusta eikä minusta pois. Yrittäkäämme siis niitä jakaa!

Hyvää ”Jussia” kaikille!

Ossi, Rantapohja 19.6.2025.

Lempi-mummu, 60 x 50 cm, oil on canvas, 1986

Lempi Hanhela, Ossi Hanhelan äiti, "soututoolin kuningatar".

KIIKKUSTUOLISSA MUISTELLAAN

Kiikkutuoli, Keinutuoli, Soututuoli, rakkaalla lapsella kun on monta nimeä. Puinen keinutuoli saattaa kuulua vieläkin monen kodin vakiohuonekaluihin. Siinä se keikuttelee keskellä tuvan lattiaa, allaan kirjava räsymatto. Uskoisin, että ainakin maaseudun kodeissa keinutuolilla on ollut usein keskeinen paikka, vaikka muu kalustus olisi ollut hyvinkin vaatimatonta. Kuvittelen, että maaseudulla se oli lähinnä isännän paikka ja tietysti sitä tarjottiin taloon tululle vieraille. Naisväellä ei useinkaan ollut aikaa keinutteluun, muulloin kun piti rauhoittaa itkuinen lapsi nukkumaan. Hiljainen keinuttelu teki usein tehtävänsä.

Minunkin lapsuuden kodissa on aina ollut keinutuoli. Sen oli valmistanut äidilleni äitini siskon monitaitoinen aviomies joskus 1930-luvun alkupuolella. Se on ollut vuosikymmeniä kovassa käytössä ja on edelleenkin kunnossa. Tosin itselläni nyt on kaupunkiasunnossa vähän uudempi, suomalaisen puuseppäteollisuuden tuote. Vain pieniä eroja on tuohon lähes 100-vuotiseen keinutuoliin.

Vanha sanontahan on, että jos ihmisellä omassa elämässään tapahtuu jotain merkittävää, voi niitä vanhana kiikkustuolissa muistella. Nyt kun itsekkin olen hyvinkin elämän ehtoopuolella ja usein hissun kissun heiluttelen vanhaa ”roppaani” omassa rakkaassa kiikkustuolissa, niin pakostakin ajatukset usein harhailevat menneessä elämässä. Annan ajatuksien lentää ja kyllä se kehollekin tekee hyvää.

On vähän valitettavaa, että nykyisten pienten kerrostalohuoneiden neliömääriin keinutuoli ei ole kovin käytännöllinen huonekalu. Toisaalta luulisin, että jokaisella on kodissaan se oma ”lempipaikka”, missä voi oman elämänsä tarinoita muistella tai olla muistelematta. Laulussakin sanotaan, että ”jokainen ihminen on laulun arvoinen, jokaisen ihmisen elämä on tärkeä”. Ikääntyessään kun on aikaa, sitä ikään kuin vetää yhteen oman elämäntarinsaan ja muistelee itsensä ja oman sukunsa sukhistoriaa tai mitä tahansa mieleen tulevia asioita.

Ehkäpä tämän tarinan opetus on se, että te nuoret, jotka olette ehkä kiinnostuneita vaikkapa oman sukunne historiaan liittyvistä tarinoista, esineistä ja ihmisistä, kyselkää mummuiltanne ja papoiltanne asioita niin kauan kun heidän muistinsa pelaa ja he ovat teidän keskuudessanne.

Itseäni kyllä harmittaa, että vaikka äitini eli vanhaksi, paljon jäi kyselemättä ja paljon meni sellaista tietoa hänen mukanaan hautaan, joka itseäni on myöhemmin askaruttanut.

Vanhaa sananlaskua siteeraten: ”Myöhäistä on hiiren haukotella kun on kissan suussa.”

Ossi, Rantapohja 27.9.2022.

Liikkuja, Walker, 40 x 40 cm, oil on canvas, 2021

LIKUTAAN

Tämä lehti [Rantapohja] on marraskuun ajaksi käynnistänyt hienon liikuntatempauksen. Siinä ei ole ikä- eikä painorajoituksia, vaan yhteinen sarja ”vauvasta vaariin”.

Minäkin osallistun. Vaikka ”kropassa” on erilaisia ”remppoja” ja henki kulkee huonosti. Meinaan lähes päivittäin köpötellä pikkulenkkejä, käyn ehkä muutaman kerran kuukauden aikana kuntosalillakin ja mahdollisesti pari kolme kertaa keilaamassa. Omien rajallisten voimavarojeni mukaan. Haluankin kannustaa mahdollisimman monen osallistumaan tähän yhteiseen tempaukseen. Suorastaan haastan!

Minulla on sellainen mielikuva, että vähäinenkin liikunta on keholle hyvää, antaa virkeän mielen ja hyvän oloa arkiseen elämäämme. On luonnollista, ja kuuluu elämään, että tämä ”tomumajamme” ikääntyessään rappeutuu. Tulee sairauksia ja kaiken maailman kolotukset ja kulumaviat vain lisääntyvät.

Monilla vanhemman polven ihmisillä elämän tilanne vaatiikin muun muassa asumiseen ja olemiseen uusia vaihtoehtoja. Siirrytään esimerkiksi omakotitalosta kerrostaloon tai suoraan hoivapaikkaan. Tällöin pienetkin liikkunnat entisestään supistuvat, esimerkiksi siihen kun päivän sanomalehti aamusella kolahtaa eteisen lattialle, jolloin liikunta rajoittuu sohvalta eteiseen ja takaisin sohvalle.

Vaatii enemmän viitseliäisyyttä lähteä liikkumaan kuin aikaisemmin, jossa jo päivittäiset askareet enemmän pakkottivat fyysisiin suorituksiin. On sellainen sanonta, että lenkkeilyssä lähtö on kaikkein vaikeinta. Sen vaiheen jos suorittaa, on jo saavuttanut puoli voittoa. Usein lenkin jälkeen voikin todeta, että ”olipa mukava taas vähän ulkoilla”.

Ikääntymiseen kuulune, että ennemmin tai myöhemmin tarvitsemme toisen ihmisen huolenpitoa ja hoitoa. Toivottavasti yhteiskunnassa on tarvittaessa riittävästi hoitavia käsipareja silloin kun sen aika on. Varmasti jokaisen toive on, että elämämme ehtopuolellakin tulisi ihmisellä olla turvallinen ja mielekäs elämä.

Nyt kuitenkin ne, jotka pääsevät ”ylös, ulos ja lenkille”, sen tekisivät ja näin yhdessä repäistään sateisesta ja pimeästä marraskuusta ilonen kuntoilukuukausi. Ja marraskuun jälkeen tietenkin jatkamme opittua hyvää tapaa liikkua.

”Porukka liikkeelle.”

Ossi, Rantapohja 29.11.2022.

Juoksija, Runner, 35 x 36 cm, oil pastel, 2022

MARATON

Pariisin kesäolympialaiset päättyivät jokin aika sitten. Liikunnan ystävänä rohkenisin todeta, että olihan se taas todellista urheilujuhlaa. Asiantuntijoidenkin mukaan niin järjestelyt kuin itse kilpailutapahtumatkin onnistuivat erinomaisesti.

Kun puhumme sitten itse eri lajien tuloksista ja sijoituksista tai mitaleista, meille suomalaisille Pariisista ei valitettavasti jäänyt paljoa käteen. Lienee pakko ajatella, että tällä kertaa osallistuminen oli tärkeintä.

Kahtena viimeisenä kilpailupäivänä juostiin maratonjuoksut. Lähes kolmenkymmenen asteen helteessä ja Pariisin mäkisellä katuradalla matkan teko oli todella raastavan raskas. Kun katselin maratonilla maamme ai-noan edustajan maaliin tuloa, niin tässä kohdin sanonta ”hän antoi kaikkensa” pitää hyvin paikkansa. ”Minusta hän oli jo voittaja, kun juoksi maaliin”, vaikka tuloluettelossa olikin kaukana kärjestä.

Maratonin pituushan on 42 kilometriä ja 195 metriä. Maraton-nimi on peräisin vuodelta 1896, kun kreikkalainen sotilas Feidippides juoksi kotikylästään Marathonista Ateenaan kertoakseen taisteluvuorosta persialaisia vastaan. Ko. matkan pituus vakiintui vuoden 1908 olympialaisissa.

Huippuunsa treenatut maratonjuoksijat juoksevat koko matkan parhaimmillaan vähän yli kahteen tuntiin. He ovat toki suuria urheilijoita ja juoksijalahjakkuuksia. Kuitenkin, näin maallikon panee kyllä miettimään, mikä on se mieletön voima ja tahto ja sitkeys, että jaksaa muutaman vuosittaisen kilpailun takia panostaa koko elämänsä näin armottoman lajin eteen. He ovat tietenkin myös ammattiurheilijoita, mutta niin tässä kuin monessa muusakin urheilun lajissa työurasta ei muodostune kovin pitkää. Puhutaan siitä urheilijan sisäisestä palosta lajiin, tietysti kunniahimosta, omien kykyjen testaamisesta, näyttämisen halusta, fyysisten ja psyykkisten rajojen hake-misesta ja niin edelleen.

Tietysti kuntoliikunnan ystävänä suosittelen kaikille liikuntaa yhtenä lääkkeenä oman fysiikan hoitamisessa, mut-ta myös omat rajat ja terveydelliset asiat huomioiden. Joku voi tietysti kokeilla vaikka maratonia, jos tuntuu, että omat voimavarat siihen riittävät. Eräällä ystävälläni on useita maratoneja takanaan ja hän on juossut niitä vielä ikämiehenäkin. Hänen mukaansa maratonin rasittavin osuus alkaa vasta 35 kilometrin jälkeen. Eli maltti on valt-tia ja aivan erikoisesti näin vaativalla matkalla.

Tänä päivänä vähän haikeana, mutta hyvillä mielin, katselen nuorempien lenkkeilyä, kun itse köpöttelen hil-jaista sauvakävelyä. Ehkäpä itsellenikin, joskus nuorempana juostut kilometrit mahdollistavat sen, että kuitenkin näinkin ”myöhäisellä” iällä ainakin vähän jalka nousee.

Ihmisen elämänsäkaartakin voitaneen kuvitella omanlaisenaan maratonina. Matka vain on meillä jokaisella oman mittaisensa. Kaikilla kuitenkin jossakin vaiheessa maalinauha tulee vastaan. Vanha viisaus on kuitenkin sanon-nassa, ”tärkeintä ei ole se miten paljon saa vuosia elämään, vaan tärkeintä on se miten paljon saa elämää vuo-siin.”

Ossi, Rantapohja 10.9.2024.

Omakuva matkalla, Self portrait en route, 70 x 50 cm, 2019

MATKAILU AVARTAA

Vain yhden sukupolven aikana, maailma tapahtumineen, on avautunut silmiemme eteen. Istahdamme vain kotisohvalle ja avaamme ”telkkarin”. Eipä tarvitse itse matkustaa, tekstit ja kuvat kertovat meille kaikille lähes kaikesta kaiken samanaikaisesti eri puolilta maailmaa.

Matkustaminen esimerkiksi 1900-luvun ensi vuosikymmenellä syntyneellä äidilläni oli harvinaista herkkua. Taisivat pisimmät reissut oman kyläyhteisön ulkopuolelle suuntautua harvakselleen Haukiputaalta Oulun kaupunkiin. Vasta eläkeläisvuosinaan reviiri vähän laajeni esimerkiksi eri järjestöjen yhteisten matkojen kautta. Ulkomaan matkat kuitenkin suuntautuivat pisimmillään Haaparannan marketteihin. Aikansa lapsena äidilläni, niin kuin maaseudulla silloin yleisesti, elämä pyöri pienissä, mutta uskoisin ihan turvallisissa ympyröissä.

Televisiot valtasivat suomalaiset kodit 1960–1970-luvuilla. Kuka maaseutukylässä töllöttimen ensiksi hankki, saattoi useampikin naapuri iltaisin sitä ihmettä tulla katsomaan. Näin oli taas yksi ikkuna lisää avattuna ulkomaailmaan.

Myöskin 1970-luvun tietämällä toiminut Keihäsmatkat Oy aloitti, ilmeisesti hyvinkin kohtuuhintaisen matkailubisneksen etelän lämpöön. Historia kertoo, että ne olivat enemmänkin kosteita rantalomia kuin kulttuurimatkoja. Samansuuntaisia taisivat olla itärajan taaksekin niihin aikoihin suuntautuneet matkat. Puhuttiin niin sanotusta ”vodkaurismista”.

Aikansa kutakin, mutta luulisin, että mainitut matkat kuitenkin avasivat ovia niin sanotulle tavalliselle kansalle nähdä vähän ”mualimaa”. Sanotaan siis, että matkailu avartaa ja onhan se aina pieni elämys ja seikkailu ja vastapainona ihmisen arkielämään.

Vaikka useimmilla meistä on toki vielä paljon nähtävää täällä koto-Suomessakin, se ei sulje pois ihmisen halua välillä nähdä vieraitakin maita, elämää ja kulttuuria. Oma näköala laajenee, uutta tietoa ja kokemusta rikkaanpana sieltä palataan ja saattaapi olla, että matkalta palattuaan kotimaa tuntuu entistä rakkaammalta. Jäähän sieltä aina asioita, joita sitten vanhana voi keinustuolissa muistella.

Yksi asia, jonka haluan tässä ottaa esille on kielitaito. Onneksi tämän päivän nuorisolla se tuskin on siitä kiinni, niin kansainväliseksi nykyinen elämänmuoto on muotoutunut. Tietysti esimerkiksi ryhmämatkailussa tällainen vanhan liiton ummikkokin aina jotain saa irti. Esimerkiksi opastetut kierrokset ja tulkkien käyttö helpottavat reissun tekoa.

Näin jälkijättöisesti on turha harmitella, että aikoinaan vieraiden kielten opiskelut omaltakin kohdalta jäivät alakoulun asteelle. Siitä huolimatta on todettava, että tekemiltäni matkoilta aina jotain on tартunut ”vaatteisiin”, vaikka paljon on tietenkin jäänyt näkemättä ja kokematta.

Lopuksi, ajattelen, että kaupunkikohteista matkoilla saa enempi irti, asuminen, kulttuuri ja niin edelleen. Tuntuu vähän turhautavalta, jos kallis loma kulutetaan vieraan valtakunnan hiekkarannalla makoillessa. Tietysti on myöskin toivottavaa, että meille tänne koto-Suomeen saadaan myös entistä enemmän matkailuturismia. Tietävästi se onkin muun muassa kuluneen hellekesän aikana lisääntynyt. Matkailunkin osalta on siis sanottava, että se avartaa eli vuoroin vieraissa.

Ossi, Rantapohja 22.8.2024.

Tajunta, Consciousness, 50 x 70 cm, oil on canvas, 2025

ME TAKINKÄÄNTÄJÄT

Politiikassa takinkäännöllä yleensä tarkoitetaan kielikuvaa, jossa henkilö muuttaa aikaisemmin tunnustamiaan asioita. Meitä tavallisia tallajia se pakkaa välillä hymyilyttämään, jos jo tehdyt päätökset ovat muuttuneet yhden yön yli nukuttuamme. Maailma on viime vuosina heittänyt varsinaista ”häränpyllyä”. Maailmanlaajuisen korona-pandemia ja sota Ukrainassa ovat pahasti sekoittaneet niin sanotun normaalin elämämme. Tietysti tällaisina poikkeusaikoina päättäjämme ovat olleet lujilla ja asioillakin kun pakkaa olemaan useampia totuuksia. Se tällaista pientä alamaista välillä harmittaa, kun oman maamme ulkopuolelta tulevat suuret asiat vievät ikään kuin ajan omista sisäisistä ongelmistamme.

Tunnustan, että takkia on tullut käänneltyä itsellenikin. Vain noin vuosi sitten olin vahvasti sitä mieltä, että piskuisen Suomen ei tule liittyä sotilasliitto Natoon. Kun Venäjä hyökkäsi Ukrainaan, oma käsitykseni muuttui yhden yön nukuttuani. Tänä päivänä vesi kielellä odottelen viimeisten kahden valtion ratifiointipäätöksiä. Valitettavasti näin kävi myös omassa suhtautumisessani naapurimaa Venäjään. Olin aikaisemmin sitä mieltä, että se on ihan kelpo naapuri, jossa on mielenkiintoista silloin tällöin pistäytyä kylässä. Venäjän hyökkäys ja raakalaismaiset hirmuteot Ukrainassa käänsivät tässäkin asiassa kelkkani toiseen suuntaan.

Tilastojen mukaan tällä hetkellä venäjää äidinkielenään puhuvia kansalaisia lienee Suomessa yli 60 000, ja heistä noin puolet on ihan oikeasti Suomen kansalaisia. Nyt herääkin kysymys, muuttuvatko meidän asenteemme ja kohtelumme heitä kohtaan, rajan takana yksinvaltaa käyttävän hirmuhallitsijan takia. Toivon todella, että päämme pysyy kylmänä ja sydän lämpöisenä, sillä eiväthän tavalliset kansalaiset joko rajan tällä tai tuolla puolen ole syylisiä.

Edelleen herää toistuvasti ihmetys siitä, miten sinne vallan ylätasolle aina nouseekin sellaisia henkilöitä, jotka panevat koko mailman asiat sekaisin. Ja edelleen, miten se valta voikaan turmella ihmismielen ja inhimillisen ajattelun. Toki ihmiskunnan historia tarvitsee johtajansa, mutta suurin toive on, että heillä on sitä oikeaa viisautta hallita.

Onneksemme Suomi on jälleen tänä vuonna voinut juhlia itsenäisyyttään. Kun Ukrainassa riehuva sota päivittäin tulee olohuoneisiimme, on kiitollisuuden ja tyydytyksen tunne entistä voimakkaampi niitä veteraaneja kohtaan, jotka vuosikymmeniä sitten taistelivat Suomelle itsenäisyyden. Heitä lienee vielä elossa noin 3000, keski-ikänsä noin 97 vuotta. Luonnollisesti jäljellä oleva ryhmä harvenee nopeasti. Edesmennyt isänikin oli aikoinaan heidän joukossaan.

Koronapandemia ja sota Ukrainassa ovat vaikuttaneet Suomessa, Euroopassa ja koko maailmassa aiheuttaen poikkeuksellista haittaa. Mahdolliset sähkönsäätöt ja muut yhteiskunnan toimintaa häiritsevät tekijät saattavat panna meidätkin koville. Uskon kuitenkin vakaasti, että kyllä me suomalaiset selviämme tämänkin yli. Keskinäisellä tuella ja toinen toistaan auttaen.

Ossi, Rantapohja 3.1.2023.

Sirpa Hanhela-Perttunen

MISTÄ PUHUMME

Me suomalaiset emme taida olla niitä kaikkein seurallisimpia, emmekä kovin herkästi virittele keskustelua esimerkiksi bussissa vieressä istuvan matkustajan kanssa. Mieluimmin kaivamme esiin sen ”kapulan” ja räpläämme sitä. Tietysti tuttujen ja kavereiden ja muutoinkin samanhenkisten porukoiden kanssa asia on toinen.

Tämän päivän media pitää siitä huolen, että meidän tavallistenkin pulliaisten keskinäisissä keskusteluissa herkästi pyörii koko maailmaa koskevat asiat. Suurvaltojen johtajien ulostulot täyttävät kaikki mediakanavat ja ravistelevat lausunnoillaan mannerlaattoja. Tietenkään kaikkeen kuulemaansa ei ole pakko uskoa ja useinhan näihin uhitteluihin onkin tungettu niin sanottua propagandista hölinää.

Toinen koko kansan mieluinen puheenaihe on tietenkin ilmastonmuutokset ja aivan erityisesti tämä kotoinen säätilanne. Poikkeuksellisen lauha talvisää on herättänyt ihmettelyä ja nyt kohta jo odottelemme kevään heräämistä ja siihen liittyviä tapahtumia. En asetu säätieteilijän housuihin, mutta ennustan kuitenkin, että ainakin ”ilimoja piisaa”.

Ihmisten väliset ihmissuhteet ovat mielestäni ”elämän suola”. Tietysti niihin liittyy omat kiemuransa. Vielä muutamia vuosikymmeniä sitten, erityisesti maasedulla tieto kulki, ainakin osittain, suusta suuhun menetelmällä. Vaikka kaikesta ei oltu samaa mieltä, luulisin, että keskinäiset keskustelut, naapuriapu, talkootoiminta ja yhteisön tuki olivat elämisen turvaverkkoina.

Lähestyvät vaalit ovat aina mielenkiintoista aikaa. Silloin annetaan ehdokkaille ikään kuin lupa puhua ja kehua itseään. Ne ovat varsinaisia ”työhaastatteluja”, jossa äänestäjille annetaan valta valita työntekijät. Sanotaan, että politiikka on yhteisten asioiden hoitamista. Siinä ehdolla olevan henkilön aitous ja rehellisyys asetetaan äänestäjän arvioitavaksi. Miten hyvin siinä onnistutaan, se jää sitten aina nähtäväksi.

Arvostan henkilöitä, jotka löytävät oikeat sanat oikeaan kohteeseen oikeaan aikaan. Se olisi hieno asia meille kaikille. Ajatellen erikoisesti demokratiassa valittuja henkilöitä ja esimerkiksi tietenkin opettajia, kasvattajia ja muita puhetyöläisiä yhteiskunnan eri sektoreilta. Olen kyllä hiukan huolissani kovenneesta ja peräti toisia loukkaavista puheista esimerkiksi eduskuntamme kyselytunneilla.

Me ihmisethän olemme sosiaalisia eläimiä, joiden aivot on luotu kommunikoimaan toistensa kanssa. Puhumalla, mutta myös teoilla luomme hyviä ihmissuhteita ja niin sanottua hyvää elämää ja kokonaisvaltaista hyvinvointia. Keskinäisiin keskusteluihin viitaten on kansan ”suussa” muotoutunut erilaisia sanontoja, kuten ”kun savolaisen kanssa keskustelee vastuu siirtyy kuulijalle” tai ”puhuu kuin ruuneperi” tai ”puhuu mitä sylki suuhun tuo” ja niin edelleen.

”Puhuminen on kultaa, kuunteleminen hopeaa.”

Ossi, Rantapohja 18.3.2025.

Kevät, Spring, 66 x 75, 5 cm, oil on canvas,
2023

Sotilaat, lyijykynä, 2002

MITÄ PITÄISI AJATELLA?

Olin Jokelan kansakoulun toisella luokalla, kun Lapin sota huhtikuussa 1945 päättyi. Kuulun siis siihen ikäryhmään (yli 85v), jotka mahdollisesti muistavat jotain ajasta ja ovat myös omakohtaisesti kokeneet päättyneen sodan seurauksista. Talvisota, jatkosota, Lapin sota. Keskuudessamme elää vielä noin 4000 sotaveteraania, jotka taistelivat Suomen olemassaolon puolesta. Heidän keski-ikänsä on tänä päivänä noin 96 vuotta.

Tietysti heidän joukkonsa harvenee nopeaa vauhtia. Sodan seurauksena noin 430 000 suomalaista joutui jättämään kotikontunsa. Suurin osa Karjalasta, mutta myös Petsamosta, Kuusamon ja Sallan itäosista ja Porkkalasta. Silloisen väestömäärän mukaan se oli noin yksitoista prosenttia Suomen koko väkiluvusta. Mitä pitäisi ajatella nyt, kun Ukrainan kansa sadoin tuhansin vaelttaa oman maansa rajojen yli ja hakee turvaa vieraasta maasta. Käsittämätön tilanne!

Sota on siis syttynyt Euroopan rajojen sisällä. Nuorena alakoululaisena, silloin aikoinaan, en varmasti ymmärtänyt sodan vakavuutta. Huolimatta siitä, että isä oli noin neljä vuotta parhaasta lapsuusajastani rintamalla, elämä kaikkine puutteineenkin, oli turvallista. Tiedostimme kyllä ja näimme saksalaisten olemassaolon Oulussa ja Haukiputaallakin. Enemmän se koulupojan mieleen jäi vasta kun he sodan loppuvaiheessa läksiäislahjana räjäyttivät 27.9.1944 Haukiputaan aseman sillan kuin myös saman päivän aikana muitakin Kiiminkijoen ylittäviä siltoja.

Silloisen ajan tiedottaminen oli muutamien sanomalehtien, kirjeiden ja postikorttien varassa ja tietenkin suusta suuhun menetelmin. Nykytilanteeseen nähden elettiin siis aika tavalla umpiossa. Omassa kyläyhteisössä oli yksi radio naapurissa ja toisessa talossa kylän ainoa puhelin. Naapuriin, jossa oli radio, kokoontui useamman talon väkeä kuuntelemaan iltaisin klo 19 uutisia. Se oli yksi niistä harvoista kanavista, josta tilannetietoja saatiin. Uutisten aikana aisti lapsikin jossain määrin jännittyneen tilanteen, mutta muuten elämä oli rauhallista.

Tämän päivän media tuo sodan kasvot joka päivä ja useita kertoja päivässä olohuoneisiimme. Näemme sodan kaikessa karmeudessaan. Itkeviä äitejä lapsineen laahustamassa kaupungien raunioilla etsien suojaa ja ruokaa. Tai heidät vaeltamassa vuorokaudesta toiseen pois omasta maastaan. Se on raastavaa katsottavaa. Miten tällaiset kuvat ja tapahtumat tulisi selittää lapsille ja nuorille, ettei heidän tasapainonsa järkkäisi. Pystymmekö olemaan toisillemme sellaisina tukihenkilöinä, että elämä kaikkineen pysyy tasapainossa.

Pakko tunnustaa, että epätoivon ja vihan tunteet tulevat pintaan. Mistä näitä diktaattoreita aina tulee? Kuka antaa heille sellaisen yksinvaltiuden, että heillä on oikeus tappaa viattomia ihmisiä? Miksi heitä ei voi ajoissa pysäyttää? Mitä pitäisi ajatella?

Yritän ajatella, että vaikka Suomella on pitkä yhteinen raja, nyt sotaa käyvän naapurivaltion kanssa, voimme vain toivoa, että sota loppuisi pian. Enkä halua lietsoa paniikkia. Olen onnellinen Suomalainen ja asun mailman parhaassa maassa.

Ossi, Rantapohja 15.3.2022.

Sirpa Hanhela-Perttunen

MITÄ SINULLE KUULUU ?

Helmikuun toinen tiistai vietettiin ystävänpäivää. Minusta ystävyys on niin kallis asia, että siitä on syytä vielä jälkijättöisestikin muistuttaa. Nimensä mukaisesti päivän teemassa halutaan tuoda esille se, miten tärkeä on ihminen ihmiselle.

Historiallisesti ystävyys- ja rakkausasiat ovat omineet ainakin runoilijat, lauluntekijät ja kirjailijat omissa tuotannoissaan. Koskettavasti he pyrkivät vaikuttamaan ihmisen herkimpiin tunteisiin. Me tarvitsemme näitä tunteiden tulkkeja arkiseen elämäämme. Pakko tunnustaa, että omakin mieli välillä herkistyy sopivan esityksen tai hyvän kirjan äärellä.

Oma perhe ja läheiset poissulkien, yritän seuraavassa tunkeutua arkisten ihmissuhteiden viidakkoon ja vaikutukseen tässä elämänvirrassa. Miten viihdymme työssä, mitä harrastamme ja miten yleensä suhtaudumme kanssaihmiisi.

On siis ihan alan ammatipiireissäkin todettu, että ystävillä ja kavereilla on sijansa tässä maallisessa taaperruksessa. Miten sitten näitä asioita itse kukin hoitelemme, se jää nähtäväksi. Jo pienenä lapsena meillä on leikkiverimme, koulu- ja opiskeluaikaan koulutoverit ja työelämässä oma yhteisönsä. Myöhemmin uusia tuttuja on saattanut tulla urheilu- ja muista harrastuspiireistä. Eli kaiken kaikkiaan, sanotaanko niin, että tuttuja on tullut ja mennyt. Vaikka tuttavuudet tulevat ja menevät, sellaisen niin sanotun läheisen ”hyvän ystävän” löytäminen saattaa olla kiven takana. Ja kun sellainen löytyy, se voi kestää vuosikymmenestä toiseen. Tällainen suhde on minusta ”kullanarvoinen” asia.

Ehkäpä me suomalaiset olemme vähän sellaisia ”jörriköitä”, emmekä päästä toista ihmistä kovin herkästi iholle. Perhe- ja läheiset ovat tietenkin eri asia. Erityisesti sosiaali- ja mielenterveysalan ammatipiireissä korostetaan ystävän roolin tärkeyttä. Tulisi olla kaveri tai kaveriporukka, jossa voisi vääntää vitsiä, nauraa samoille asioille, vaihtaa kokemuksia, saada kannustusta ja tarvittaessa henkistä tukea ja apua. Tarvittaessa uskoutua ja puhua turvallisesti ja toisiinsa luottaen. Jollekin yhteydenpidoksi riittää silloin tällöin tapaaminen läheisen huoltoaseman baarissa. Toinen tarvitsee syvällisempää ajatuksien vaihtoa.

Tässäkään tarinassa ei voi sivuuttaa ikäihmisten kohtaamia haasteita. Me jokainen ikäännymme ja jos elonpäiviä riittää, olemme jonakin päivävä vanhuksia. Elämän tosiasioita on, että silloin moni ihminen on yksinäisempi kuin koskaan taakse jättäneessä elämässään. Oma äitini, joka eli hyvin iäkkääksi, toi usein esille oman yksinäisyyden tunteensa ikävoimalla entisten tyttökaveriensa poismenoa ennen häntä. Olipa ihminen vanhus, vähän nuorempi tai lapsi, ystävällä tai ainakin kaverilla tai tutulla on sijansa elämän eri vaiheissa.

Ystävänpäivän teemaan voitaneen kytkeä myös huomaavaisuus ja kohteliaisuus ja niin sanottu naapuriapu. Sellaisellakin saattaisi välillä olla tarvetta. Ainakin on kohteliasta silloin tällöin kysäistä, että: ”Mitä Sinulle Tänä Kuuluu”.

Ossi, Rantapohja 28.2.2023.

Sirpa Hanhela-Perttunen

MUISTATKO KUN....

Niin, miten on Sinun muistisi laita? Miten hyvin pystyt painamaan mieleesi ja palauttamaan joko lyhyen tai pitempien aikavälien tapahtumia ja asioita? Ovatko muistot lapsuudesta tai muutoinkin elämäsi varrelta hämärtyneet?

Sanat dementia, Alzheimerin tauti tai muistisairaus ovat sanoja, jotka herättävät huolta niin itsellemme kuin läheisimmillekin. Usein myös ikääntyneen ihmisen elämäntilanteeseen liittyy erilaisia ”remppoja” ja runsaasti erilaista lääkitystä, tuttu vieras ei ole masennuskaan. Kuormaa on siis kertynyt, mutta myös paljon arvokasta tietoa ja pääomaa, josta voisi olla jaettavaa jälkipolvillekin.

Elämän kulku on siis lapsuutta, nuoruutta, aikuisuutta ja vanhenemista. Kun saavutamme tuon viimeisen vaiheen, meille on toivottavasti vuosikymmenien aikana kertynyt arvokasta kokemusta eli niin sanottu ”tietopankki”, jota ei tulisi väheksyä, vaan sitä voisi mieluummin ulosmitata ja jakaa tuleville polville. Puhumme usein myös nostalgiasta, joka liittyy ainakin moniin hyviin hetkiin elämän varrelta.

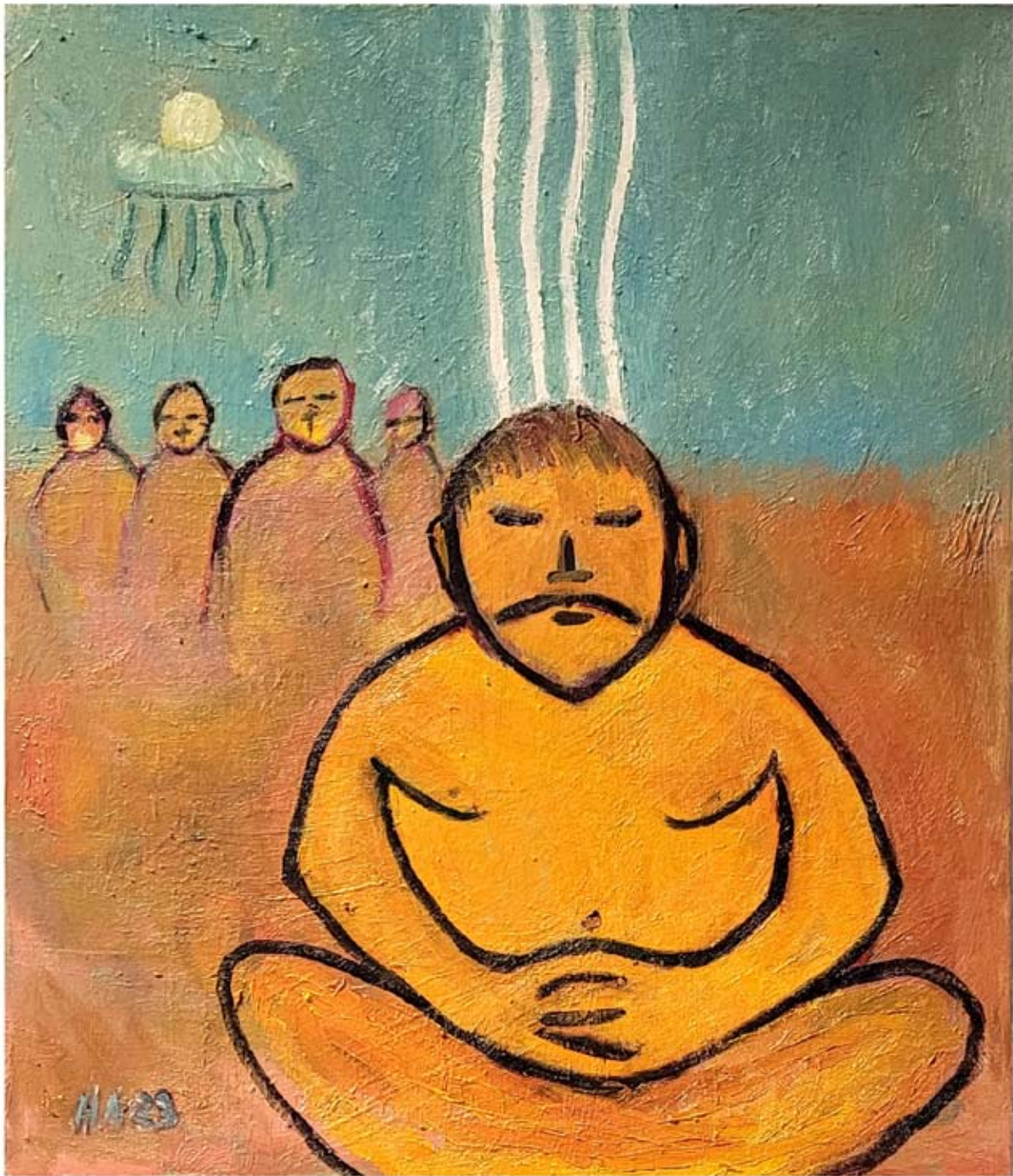
Mennyt aika ei siis saa takaisin, mutta muistoja voimme jakaa. Tietysti ihmisellä muistinvaraiset ja vuosikymmenien takaiset asiat ajan saatossa voivat vähän värittyä tai muuttaa muotoaan. Silloin on parempi tukeutua kirjoitettuun historiaan. On tutkittua tietoa, että taakse jääneiden asioiden muistelu antaa ihmiselle voimia ja sisältöä elämään ja auttaa hyväksymään oman elämänkaaren sattumat ja tapahtumat. On siis myönteistä, että niitä muistellemme ja niistä kerromme jälkipolville. Samalla voimme kohottaa tai ainakin ylläpitää omaa itseisarvoamme.

Olisi tietysti hienoa, jos vielä ikääntyneenäkin voisimme tavalla tai toisella osallistua normaaleihin arkirutiineihin. Tiedän henkilöitä, jotka ovat vielä kompastelematta selvinneet ajokorttikokeista 80–90-vuotiaina ja päivittäin pitävät ajotaitoa yllä normaalissa kaupunkiliikenteessä. Toisaalta sitten meistä monet ovat koteihinsa tai hoitokoteihin sidottuina. Yhteistä voi kaikille olla, että heillä on luontainen tarve muistella asioita ja kertoa niistä jollekin. Toivoisin, että hoidon lisäksi kaikille löytyisi ymmärtävä läheinen, jolla on aikaa kuunnella.

Jokaisella meillä on siis oman elämänsä pituinen matka ja jokaisella meistä on oman elämänsä tarina. Jokaisella siihen liittyy sekä hyviä että vähän vaikeampia hetkiä. Jokaisen tarina on ainutlaatuinen. Vaikka yhteiskunta eri ilmiöineen on voimakkaassa ja kiihtyvässä muutostilassa, ei tulisi unohtaa sitä aitoa läheisyyttä, mikä kuitenkin meidän ihmisten välillä on. En todellakaan jaksaa ymmärtää sellaista kehitystä, että vanhuksien viimeisinä keskustelukumppaneina, heidän vuoteensa reunalla, istuvat kuuntelijan paikalla tunnottomat robotit.

Lopuksi haluan muistuttaa olemassaoloamme Tapio Rautavaaran tunnetuksi tekemän laulun sanoin: ”Elämä on ihanaa, kun sen oikein oivaltaa ja lentää siivin valkein niin kuin joutsen”.

Ossi, Rantapohja 15.5.2025.

Tietoisuus, Awareness, 75,5 x 65,5 cm, oil on canvas, 2023

MUISTI PÄTKII!

Onhan se aika erikoista, että muistan vuosikymmenien takaa esimerkiksi, miten Veikko Hakulinen voitti 1952 Holmenkollenin viidenkymmenen kilometrin hiihdosta kultaa ajalla 3.33.33, tai miten Tapio Rautavaara voitti keihäänheiton kultaa Lontoossa 1948, tuloksella 69,97 metriä. Sen sijaan sekoan kuuden pikkulapsen isopap-pana heidän nimissään, syntymäpäivistä puhumattakaan.

Miten hyvin me muistamme joko vanhoja tai uusia asioita, se on tietenkin hyvinkin yksilöllistä. Takana voi iän lisäksi olla erilaisia terveydellisiä syitä. Yhteisellä nimikkeellä muistiongelmia kutsuttaneen usein muistisairauksiksi. Kun se kuitenkin pääsääntöisesti ilmenee meidän vanhuusväestön piirissä ja kun vanhuusväestön suhteellinen osuus on kasvava, on ko. sairaudenkin osuus kasvusuuntainen.

Kaikki älyllinen toiminta perustuu siis muistiin, eli muistaminen on meillä elämässämme kaiken aikaa kaikissa toiminnoissamme läsnä. Kun se alkaa merkittävästi heikkenemään, sillä on eittämättä vaikutuksensa päivittäisiin toimintoihimme. Tässäkin asiassa erityisen huolissaan täytyy olla yksin asuvien ikäihmisten kohdalla. Huonontunut muisti voi aiheuttaa arkielämään ongelmia, vaikka muutoin liikkuminen ja muut elintoiminnot toimisivat hyvin. Voi tapahtua eksymisiä, epämääräisiä harhailuja ynnä muuta, kun kotiosoite on hukassa.

Onkin tuhannen taalan kysymys, miten jokaisen kohdalla tarpeeksi ajoissa voimme varmistaa turvallisen asumisen ja elämän. Kun kasvavan vanhuusväestön kohdalla muistisairauksien ohella on paljon muitakin ”remp-poja”, se asettaa hoito- ja huoltojärjestelmän entistä tiukemmalle. Toivottavasti päättäjämme osaavat oleviin ja tuleviin haasteisiin ajoissa varautua.

Ikääntyminen on kuitenkin vain yksi syy muistin heikentymiseen. Ammattipiireissä on tutkittua tietoa, että esimerkiksi masennuksella, stressillä, runsaalla alkoholin käytöllä, surulla ja joillakin lääkkeillä voi olla vaikutusta muistiin.

Lopuksi haluaisin todeta, että eihän se niin vakavaa ole, jos kaiken maailman asioita ei muistakaan. Ja olen aika varma, että jokaisella on asioita elämänsä varrelta, jotka mielellään unohtaisi. Kuitenkin, jos muistin huononeminen alkaa jonkun kohdalla vaikeuttaa päivittäistä elämää, ongelmaa ei tarvitse salailla, vaan kannattaa hakea apua ja näin hidastaa muistin huononemista. Tänä päivänä tutkittua tietoa ja apua saa muun muassa alan omasta yhdistyksestä.

Itselläni on työpöydällä aina kuluvan kuukauden kalenteri levällään ja sen mukaan yritän pitää aikani tässä päivässä. Niin ja lähes jokaisellahan meillä on se ”kapula” tuolla taskussa, josta tänä päivänä aukeaa lähes koko maailman asiat ja jolla voi tarvittaessa olla yhteydessä läheisiin ja ystäviin.

Kuuluisa Bob Marley on sanonut ”Elä elämää, jota rakastat” ja ”Rakasta elämää, jota elät”

Ossi, Rantapohja 18.6.2024.

Suojelus, Protection, 60 x 49 cm, oil on canvas, 2025

MUUTOS – VASTAVIRTA – SOPEUTUMINEN

Tavallinen arkielämämme saattaa näin päältä katsoen näyttää päivästä toiseen hyvinkin samanlaiselta. Kuitenkin, kun tsuumaamme katsetta peräpeiliin, meiltä jokaiselta löytyy tietty menneisyys, jossa on sattunut ja tapahtunut. Hyviä ja vähän huonompia asioita. Yhteistä on vain se, että eletyssä elämässä niihin on pitänyt sopeutua. Se lienee sitä elämänmenoa.

Isossa kuvassa esimerkiksi maamme on toisen maailmansodan jälkeen käynyt valtavan muutosaallon. Elinkeinorakenteemme ja koko talouselämämme on kokenut maatalousyhteiskunnasta teollisempaan yhteiskuntaan eri vaiheiden kautta merkittävän kehityshistorian. Oletettavasti tämän suuntainen rakenneuudistus jatkuu tulevaisuudessakin.

Tällä hetkellä meitä kuitenkin puhuttavat koko yhteiskuntaa koskevat sosiaali- ja terveydenhuollon (sote) uudistushankkeet. Hanke on tietenkin valtava ja tulee yhteisesti koskettamaan meitä jokaista. Ilman tiettyä vastavirtaa tämäkään hanke ei toteudu. Enenpää asiaan puuttumatta pelkään muutosvaiheen kestävän vuosia.

Toinen nyt hallituksen ”pöydällä” oleva merkittävä hanke näyttää olevan työelämään liittyvät muutoshankkeet. Tässä ovat alan järjestöt asettuneet vastahankaan ja ainakin tätä kirjoittaessa ”suma seisoo”. Asiani ei ole valita asiassa puolta, mutta harmittaa niin vietävästi, kun asiaan liittyen on alettu lakkoilemaan ja se on valtakunnan muutoinkin hauraalteelle myrkyä. Kun muualta pyritään hakemaan säästöjä, tässä tuhlataan miljardeja taivaan tuuliin.

Mikäli olet äänestänyt, olet ollut mukana valitsemassa maataamme johtamaan ne edushenkilöt, jotka nyt Arkadian mäellä istuvat ja päättävät asioistamme. Nyt minun on kuitenkin pakko vähän arvostella heitä. Hävettää välillä kuunnella esimerkiksi eduskunnan kyselytunneilla tapahtuvaa ala-arvoista ”jappasua”, kun näyttää, että tarkoitus on ennemminkin naapuripuolueen arvostelut kuin asialliset asioista keskustelut. Arvosteluni päättyy tähän. Sen sijaan kuuliaisena kansalaisena pyrin ja haluan noudattaa niitä lakeja ja asetuksia, mitä säättämään heidät on valittu.

Palaan alkuun. Jokaisella meillä on tämä ikioma ja ainutlaatuinen elämän polkunsä. Omat henkilökohtaiset muutokset, vastavirrat ja sopeutumiset. Tärkeintä lienee, että on sinut itsensä kanssa ja sopusoinnussa kanssaihmissä. Elämä sinänsä ei mene aina suunnitellusti, mutta pitää olla myös tavoitteita, pieniä tai suuria. Ehkäpä niistä joku joskus toteutuu.

Lopuksi vielä esimerkki miten asenteet ja ajattelutapamme monen kohdalla on saattanut heittää ”häränpölyä”. Kun kaksi vuotta sitten alkoi sota Euroopassa, uskallan väittää, että aika monen kohdalla ajattelutapa itäistä naapuriamme kohtaan muuttui.

Olen yksi näistä takinkääntäjistä.

Ossi, Rantapohja 26.3.2024.

Jaana Skytän kotialbumi

NEITI KEVÄT ON SAAPUNUT KAUPUNKIIN....

”Hän on täällä taas, kuinka sua kaipaam. Hän on täällä taas, kuinka sua kaipaam, täällä taas, talven yli odotin...” (Sir Elwoodin hiljaiset värit).

Eri vuodenaajat, vaihteluineen, ovat ehtymätön ”aarrearkku” niin laulun tekijöille kuin runoilijoille, taiteilijoille ja meille kaikille. Ympäröivästä luonnosta saamme lohdutusta ja iloa tänäkin päivänä, huolimatta musertavista uutisista niin Ukrainan rintamalta, kuin koko maailmaa kiusaavasta koronatilanteesta.

Tunnustan, olen ”kevätihminen.” Kohdaltani päivän jatkuminen ja auringon lisääntyvä valo ovat helpottaneet välistä tuskaistakin oloilaa. Vanhan sanonnan mukaisesti kun maaliskuu alkaa näyttää maata, ”räystää tippuvat” ja huhtikuu humautelee, kevään ensimerkit ovat olemassa. Luonto valmistautuu riisumaan talvipaluttoonsa ja haeskelee päälleen kevätulsteria.

Kevään tulo ei toki kaikille ole yhtä juhlaa. Olen pahoillani heidän puolesta, jotka kärsivät siitepölykausien aiheuttavasta hankalasta olostaan ja myös heidän, joille kevät aiheuttaa masennusta ja ankeaa oloa. Kaikesta huolimatta uskallan toivoa, että lisääntyvä valoisa aika, päivälämpötilojen nousut ja yleensä luonnossa tapahtuvat dramaattiset muutokset antaisivat taas kertaalleen uutta toivoa ja uskoa vähän parempaan huomiseen.

Aina ei tarvitse tapahtua kerralla ”suuria” asioita. Kun seuraan asuntoni takapihalla, miten pihlajan ja tuomen silmut pikkuhiljaa suurentuvat, miten lumisen talven jäljiltä pihamme mahdottoman isot lumikinokset kuitenkin pikkuhiljaa madaltuvat. Ne ovat niitä ihania kevään merkkejä, joista oma mieleni joka päivä ilahtuu. Näitä tavalisia pieniä, mutta sinänsä suuria asioita haluaisin jakaa kaikille.

Erityisen ilahtunut olen siitä, että kiitollisena eläkeläisenä jälleen kerran voin havaita, että hei ”minähän olen vielä olemassa” ja saan taas kerran uudelleen seurata uuden keväisen luonnon seikkailua. Näin, jo neljännen koronapiikin veteraanina, se ei ole aina niinkään itsestään selvää. Siis, nyt kun neiti kevät on taas edessämme, nauttikaamme siitä täysin siemauksin.

”Hän on täällä taas, kuinka sua kaipaam, talven yli odotin ja täällä taas...” (Sir Elwood)

Ossi, Rantapohja 7.4.2022.

Uni, Sleep, 30 x30 cm, oil on canvas, 2024

NUKUITKO HYVIN?

Jokin aika sitten kiinnitin huomioni TV-ohjelmaan, jossa toimittaja kysyi tunnetulta päättäjältämme, ”miten hän on saanut yönsä nukuttua, kun negatiivista palautetta pakkaa tulemaan, ei yksistään opposition taholta, vaan myöskin kansalaisilta.” Haastateltava myönsi, että työpäivät venyvät todella pitkiksi ja yöunet jäävät liian lyhyiksi ja käsiteltävät asiat tahtovat seurata vuoteeseenkin.

Kaikkihan me tiedämme, että huonosti nukutun yön jälkeen seuraavana päivänä tahtoo väsyttää. En tässä nyt kuitenkaan halua kyseenalaistaa päättäjiemme kykyä hoitaa yhteisiä asioitamme, mutta toivon, että ne tehtäisiin hyvissä sielun ja ruumiin voimissa. Tuskinpa tästä kuitenkaan tarvitsee olla huolissaan, sillä demokratiassammehan vastuu jakaantuu laajoille hartioille.

Todettakoon kuitenkin vielä, että hyvin nukutut yöunet ovat uskomattoman tärkeä asia niin kehon kuin mielenkin kannalta, jota rasittavat esimerkiksi ahkera matkustelu, pitkät iltaan ulottuvat kokoukset ja muu epäsäännöllinen elämä. Eittämättä ne vaikuttavat yleiseen olotilaan ja sillä on, ainakin pitemmällä aikavälillä, vaikutuksensa myös ihmisen kokonaisvaltaiseen terveydentilaan.

Nukkuminen sinänsä on aika tavallinen tapahtuma ja unta tarvitsemme 7–8 tuntia vuorokaudessa. Laskennallisesti vietämme siis sängyn pohjalla noin kolmasosan elämästämme. Esimerkiksi 90-vuotias henkilö on elinajastaan nukkunut noin kolmekymmentä vuotta. Mahdolliset päiväunet ja sairaana makuut päälle. Kuitenkin unentarve taitaa olla hyvinkin yksilöllistä. Myöskään unihäiriöisille henkilöille ”päikkärien” ottamista ei suositella.

Ikäännyttyään ihmisen unentarve saattaa myös pikkuhiljaa vähentyä. Hyvän elämän kannalta sitä kannattaa kuitenkin seurata. Paremmin jaksamme hoitaa päivittäiset toimintamme ja olotila on parempi virkeänä kuin väsyneenä. Mikäli voimia riittää, suositellaan pieniä iltakävelyjä, jolloin keho sopivasti väsyä ja aivot saavat niin sanotun ”happiläjäyksen”. Siinä on niin sanottu terveellinen unilääkeresepti tulevaa yötä varten.

Tutkittua tietoa on, että liikunta, lepo ja ravinto muodostavat hyvinvoinnin kulmakivet. Ja kun tähän lisätään rauhalliset yöunet, ne yhdessä edistävät sekä fyysistä että henkistä terveyttämme. Olisi tietenkin onnellinen asia, jos tämä koko paketti kaikinensa pysyisi koossa, että mahdollisimman pitkään jokainen meistä voisi jatkaa sellaista niin sanottua ”hyvää elämää” mahdollisimman virkeinä, niin fyysisesti kuin henkisesti.

Sanotaan, että ihminen itse on itsensä paras asiantuntija. Toisaalta, jos omat konstit alkavat loppua, kannattaisiko silloin kuitenkin pyrkiä hakemaan ulkopuolista apua. Laitankin tähän loppuun vielä niin sanottuja asiantuntijoiden kartoittamia kokemuksia nukkumiseen liittyen:

- * Vuoteeseen ei kannata mennä liian varhain.
- * Aamusella kun herää, kannattaa nousta reippaasti, eikä jäädä sänkyyn vetelehtimään.
- * Jos yöllä ei saa unta, kannattaa nousta hetkeksi ylös ja hetken päästä uudestaan yrittää unta.
- * Suositellaan säännöllistä unirytmää, ei liian pitkiä päiväunia.

Jos näistä on apua jollekin, hyvä niin. Rauhallista ja Hyvää Yötä!

Ossi, Rantapohja 3.5.2024.

Sirpa Hanhela-Perttunen

NÄKEMYKSIÄ VANHUSTEN HOIDOSTA

Olemme puolisoni kanssa molemmat reippaasti yli 80 vuotta eli kuulumme siihen suhteellisesti nopeimmin kasvavaan joukkoon koko väestöstämme. Edelleen kun mittarit osoittavat, että väestön elinikä on edelleen noususuuntainen. Olemme siis puolisoni kanssa potentiaali esimerkki koko ikäryhmästä ja käytänkin meitä esi-merkkinä ajatuksena vanhuusväestön hoidosta.

Noin viisitoista vuotta sitten muutimme maaseudulla sijaitsevasta omakotitalosta kaupungin luhtitalon alakertaan. Näin kaupat, lääkäri- ja monet muut palvelut tulivat lähes nurkan taakse. Asuinpaikkakunnalla ja kodin sijainnilla saattaa olla ratkaisevaa merkitystä siihen, miten vanhuksien asuminen ja pärjääminen onnistuvat omassa kodissa. Toinen on mahdollisten siivous- tai muiden kotipalveluiden saatavuus, matkat kauppoihin ja terveyspalveluihin. Meidän kohdalla muutto maalta kaupunkiin mahdollisti ko. palveluiden saatavuuden.

Luulisin, että moni vanhus allekirjoittaa sen, että haluaisi asua omassa kodissaan mahdollisimman pitkään. Siksi on äärimmäisen tärkeää, että kontrolloivaa palvelua olisi saatavilla. Siivous, kodinhoito, lääkekontrolli ja niin edelleen. Kun ne ovat kunnossa se luo turvallisuuden tunteen niin vanhukselle kuin hänen omaisilleen. Nykyisin omaisten osuuteen luotetaan ehkä liikaakin. Omaisethan eivät aina asu samalla paikkakunnalla tai ovat muutoin estyneet.

Näin ikäihmisen näkökulmasta katsoen tulee joskus mieleen, olemmeko me vanhukset ikään kuin hiekkaa yhteiskunnan rattaissa; vaikka olemme tehneet pitkän työpäivän työelämässä, niin loppuelämän paikka on ikään kuin hukassa. Yksinäisyys, turvattomuus ja niistä aiheutuvat pelkotilat eivät saisi kuulua vanhuuteen. Siksi toivon, että jokaisen ikäihmisen kohdalla tulisi varmistaa mahdollisimman turvallinen asuinympäristö, tarvittava hoito ja huolenpito. Kun kotona ei enää pysty olemaan, viimeisen ajan hoitopaikkakin olisi yhteiskunnan kontrollin alla.

Lopuksi, elämme ja asumme siis vaimoni kanssa tätä luhtitalon alakerran huoneistoa, hoidamme taloutemme ja kotimme vielä omatoimisesti niin, että vain kerran kuukaudessa käy kotisiivooja. Siksi erityisesti tässäkin kirjoituksessa korostan kotiasumisen merkitystä. Se ei tietenkään meidänkään kohdalla poista huolta huomisesta, emmekä pysty siis ennakoimaan, miten kauan voimamme ja terveytemme sallivat tässä kotikolossa asumisen. Ajatuksena kuitenkin on, että ehkä seuraava vaihe voi olla pidemmälle viedyt kotipalvelun tai kotisiraanhoidon palvelut tai mahdollinen laitoshoido.

Ossi, Rantapohja 23.9.2025.

Sirpa Hanhela-Perttunen

OLEN SUOMALAINEN

Miten ymmärrän sanan ”kulttuuri” omassa arkielämässäni. Onko ko. asia minua varten vai onko se jonkun niin sanotun pienen ”eliitin” tai muuten vain parempiosaisten etuoikeus. Oheiset ennakkoluulot lienee parasta heti alkuunsa heittää romukoppaan. Kulttuuri kaiken kaikkiaan on niin laaja ja monisäikeinen alue, että se pakostakin eri lonkeroineen koskettaa meitä jokaista.

Taakse jääneinä pandemiavuosina monet ovat lukeneet esimerkiksi kirjoja enemmän kuin aikaisemmin. Itsekin kuulun tähän porukkaan. Mielestäni kirja on sillä tavalla kiehtova kapine, että se panee omankin mielikuvituksen laukalle ja kaikinensa on varsin hyvä ja uskollinen ystävä ja ajankulu. Suosittelen kaikille! Nyt on kuitenkin suuri helpotus, että teatterit, museot, galleriat, kuntosalit ja monet muut yhteisötilat ovat avanneet ovensa. Kaikki ne mahdollistavat meistä nyt itsekunkin nauttimaan olevasta tarjonnasta ja harjoittamaan niitä jokamiehen kulttuurimuotoja.

Hyvin tavallista on, että elämässämme monet asiat ikään kuin periytyvät isältä pojalle. Koti, perhe, ympäristö ja olevat olot muovaavat lähtökohtia. Tiedot, taidot, harrastukset, arvomaailma kaikinensa lienee niitä kulttuurille olennaisia käsitteitä. Onhan se todellakin hienoa, että voimme nauttia ja vaalia niitä asioita, mitkä saattavat olla vuosikymmenien, jopa vuosisatojen takaa. Yksi sellainen on Suomalaisuudesta puhuttaessa varsinainen kulttuurin pyhättö eli suomalainen sauna, jota ei voi olla ohittamatta. Sanat Sisu ja Sauna ovat sanoja, jotka ovat tuttuja joka puolella maailmaa. Sellaisen tiedon olen saanut, että Suomessa olisi noin kolme miljoonaa saunaa. Se on aika paljon noin viiden miljoonan kansalle. Suomalainen sauna on parhaasta päästä suomalaista kulttuuria ja kansanperinnettä.

Ko. aiheena kulttuuria on siis pidettävä elämäämme liittyvänä osana ja tapahtumina, miten elämme ja toimimme. Se on sivistyksemme kehto. Meidän tulisi myös aina muistaa, että saamme nauttia kaikesta mitä on vapaassa ja itsenäisessä valtiossa. Se on niin kallis asia, ettei siihen riitä mitkään sanat.

Siksi haluankin vielä lopuksi tässäkin kirjoituksessa muistuttaa, että Euroopassa taistellaan. Me suomalaiset saamme varautua siihen, että suuret määrät pakolaisia tulee maahan. On arvioitu, että esimerkiksi yksinomaan 30 000–40 000 ukrainalaista hakisi kansainvälistä suojelua maastamme kuluneen vuoden aikana. He joutuvat jättämään kaiken taakseen ja sopeutumaan uuteen. Parasta mitä voimme tehdä, on toivottaa heidät tervetulleiksi, tutustuttaa suomalaisiin tapoihin ja kulttuuriin ja auttaa parhaamme mukaan.

Olen äärimmäisen kiitollinen, että olen saanut syntyä suomalaisena. Joku on verrannut sitä lottovoittoon. Vapaus ja itsenäinen kansa ovat asioita, jotka eivät ole mitattavissa. Meitä ei toki ole veistetty samasta puusta. Olemme kaikki yksilöitä. Kuitenkin suomalaiset perinteet ja kulttuuriarvomme säilyvät. Huolimatta näistä epävarmuuden ajoista saamme olla ylpeitä siitä, että saamme olla Suomalaisia.

Ossi, Rantapohja 30.3.2023.

Keskustelu, Discussion, 50 x 61 cm, oil on canvas, 2023

PARASTA AIKAA

Tänne alaville ”hallamaille” on kuluneen kesän aikana vyörynyt harvinainen helleaalto. Aurinko ei ole vain hymyillyt, vaan on nauranut koko naamallaan. Vanhat lämpötilaennätykset ovat paukkuneet ja aurinkoiset päivät seuranneet toisiaan. Herätänkin kysymyksen, onko tämä nyt ollut sitä vuoden parasta aikaa. Ei tarvitse rusketuksen perässä matkustaa Kreikan saaristoon. Väriä pintaan saa paikallisilla rannoilla tai omalla kotipihallaan. Ei siis pidä paikkaansa vanha väite, että ”Suomen kesä on vain pelkkää kärrykeliä”.

Yllä olevan otsikon voit siis tulkita monin tavoin. Esimerkiksi niin, että olet juuri nyt tekemässä jotain parasta aikaa, tai sitten voit muistella jotain mennyttä ajanjaksoa elämässä, niin sanotusti ”oman elämäni parhaana aikana”. Meillä ikäihmisillä löytynee niitä vaihtoehtoja enemmän, kun on tuota elettyä elämää valtaosin takana päin. Kaihoisin mielin saatamme muistella lapsuutta, nuoruutta tai jotain muuta elämänvaihetta, ”oman elämäni parhaana aikana”.

Toisaalta sanotaan, että ”aika kulta muistot” eli hyvinkin paineenalaiset elämänvaiheet voivat myöhemmin saada ympärilleen ikään kuin ”kultareunukset.” Mennyt aika muuttaa muotoaan ajan saatossa. Myöskin pitää muistaa, että elämä sinänsä on lahja ja on surullista, jos se tuntuu kovin raskaalta kantaa. On siis hyväkin, että asioihin ja tapahtumiin voidaan tarkemmalla ajattelulla ja ajan kulumisella vaikuttaa myönteisesti.

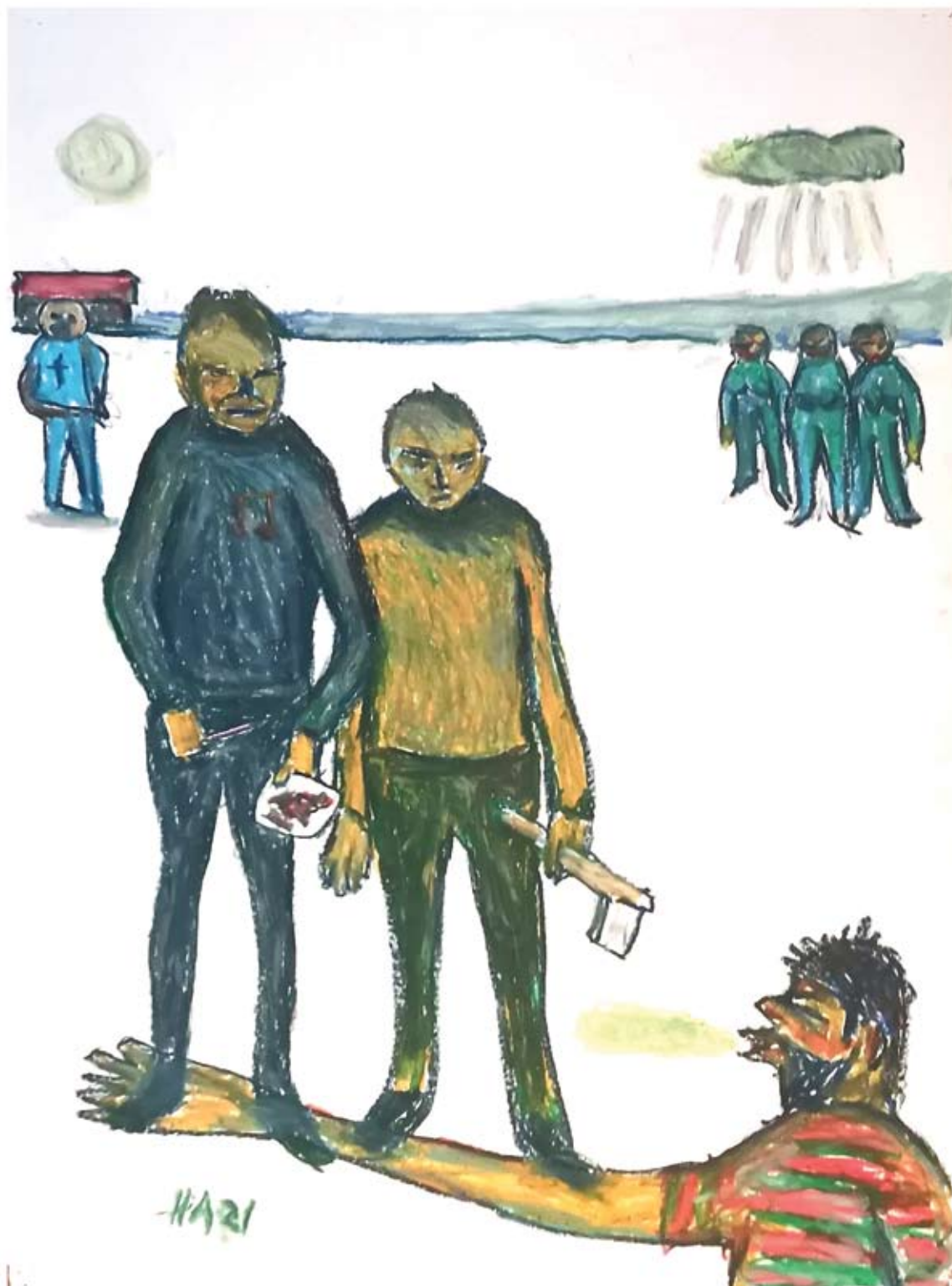
Miltä meistä kulloinkin tuntuu tai on tuntunut, on ihmisenkin elämänkaaren eri vaiheista tehty tutkimuksiakin. Tosin niihin on suhtauduttava tietyin varauksin. On väitetty, että ihminen siinä 40 vuoden tienoilla olisi parhaimmillaan ja että nuoruus päättyy siinä 30-vuotiaana. Vanhuuden nähdään alkavan noin 75-vuotiaana.

Yleisesti ajatellaan, että ihmisen elämän parasta aikaa olisi silloin kun niin sanotut ruuhkavuodet ovat takanapäin. Tietysti kaikki edellä oleva on kovinkin yksilöllistä, mutta helposti ymmärtää, että kun ihmisellä koulutus, perheen perustaminen ja työuran alku jaksottuu siihen 18–35 ikävuoden välimaastoon, saattaa se olla hyvinkin kaikkein stressaavinta ihmisen elämisen aikaa. Ehkäpä tähän väliin on parasta laittaa edesmenneen mäkihyppääjän Matti Nykäsen lentävä lause: ”Elämä on ihmisen parasta aikaa”.

Rohkenen vielä, ikään kuin isossa kuvassa, laajentaa otsikon ajatusta meitä kaikkia kansalaisia koskevaa ajanjaksoa. Kuluvan kesän aikana tuli kuluneeksi kahdeksankymmentä vuotta kun sotatila Suomen maaperällä päättyi ja saavutettiin rauha. Meillä on vielä keskuudessamme pieni joukko naisia ja miehiä, jotka taistelivat puolestamme. Kunnioitamme heitä ja olemme heille kiitollisia.

Kun eri mediain kautta päivittäin tulevat silmiemme eteen turhat tuhot ja kuolemat muun muassa Ukrainasta ja Gazasta, voitaneen todeta, että rauhan aika, kahdeksankymmentä vuotta Suomessa, on kuitenkin ollut Suomen kansan ”Elämämme parasta aikaa”.

Ossi, Rantapohja 18.7.2024.

Ystävät Friends, 84 x 60 cm, oil pastel, 2021

PAREMPI MYÖHÄÄN – KUIN EI OLLENKAAN

Jokainen meistä on elon tien varrella pähkäillyt, suunnitellut, visioinut ja unelmoinut asioista, jotka eivät sitten koskaan toteutuneet. Aikansa vetkuteltuaan sitten huomaamme, että: ”Oho, se juna taisi jo mennä”. Aikansa se tietenkin harmittaa, mutta saattaapi olla, että parempi näin ja elämä jatkuu ja kaikki on ihan kohdallaan.

Varsinkin meillä ikäihmisillä elämä kaikkinsa pyörii jo aika pienissä ympyröissä, tietenkin itsekunkin voimti ja kunto huomioiden. Myöskään ei ketään kielletä ”suuria” ajattelemasta, mutta luulisin, että ajatukset pyörivät enemmän tässä päivässä ja eletyssä elämässä. Toivottavasti ”koronavuodet” ovat nyt takanapäin ja maailma siltä osin taas avautumassa. Jos tältä ajalta on jäänyt mielen päälle paikkaitavia asioita, yritetään mahdollisuuksien mukaan paikata.

Seuraavassa esimerkki siitä, miten toteutettiin eräs asia ”parempi myöhään kuin ei ollenkaan”. Meitä nuoria miehiä valmistui eräästä eteläsuomalaisesta oppilaitoksesta vuonna 1961, kaksikymmentäviisi oppilasta, keski-ikältään noin 25 vuotta. Kaverit hajaantuivat eri puolille Suomea eikä liiemmin tapailtu. Kunnes nyt erään kaverin päähän pälkähti, että ”luokkakokous” on pitämättä. Haasteellisen jäljittämistyön tuloksena kokoontuminen saatiinkin aikaan.

Tosin monet olivat kuitenkin jo poistuneet joukostamme ja joidenkin kunto ei enää mahdollistanut matkustelua. Luokkakokous pidettiin kesäkuussa Tampereella, mukana viisi ”veljeä”, keski-ikältään 84 vuotta, ja ”hauskaakin” oli. Onneksi vaimot olivat mukana – tukena. Ajallisesti kokous oli tietenkin noin kaksikymmentä vuotta liian myöhään, mutta ”parempi kuin ei ollenkaan”.

Jälleen tänä keväänä on valmistunut lukuisa joukko nuoria omiin ammatteihinsa. Onnittelten heitä lämpimästi. Toivottavasti jokainen löytää oman polkunsä ja tyydytyksen elämäänsä. Etenkin nuorten kohdalla on lupa unelmoida ja haaveilla, ehkäpä jonain päivänä ne toteutuvat.

Lopuksi yritän olla ajattelematta Euroopassa riehuvaa sotaa ja mahdollista tulevaa taantumaa. Varjonsa se heittää eri tavoin meidän jokaisen elämään. Näin ikäihmisenä ehdotan, että nautitaan päivä kerrallaan, niillä voimilla ja sillä ällillä, mitä meillä itsekullakin on jäljellä.

Ossi, Rantapohja 12.7.2022.

Oikeus ja velvollisuus, Right and duty, 39 x 49 cm, oil on canvas, 2023

PIENI IHMINEN JA VOIMAPOLITIikka

Usein kuulee sanottavan, että on lottovoitto olla suomalainen, siis syntyä, kasvaa, kouluttautua ja elää elämäänsä tässä ihanassa maassa. Tietysti jokaisen arkielämä, huolet, murheet ja ilot ovat oma asiansa, mutta tosiasia on, että olemme jo reilun sukupolven ajan saaneet elää itsenäisessä Suomessa. Ne miehet ja naiset, jotka vapauden aikoinaan taistelivat, ovat lähestulkoon poistuneet luotamme, mutta muistona siitä olemme saaneet elää rauhan aikaa. Kiitoksia heille!

Maailman tilanne on kuitenkin nyt sellainen, että omankin maamme yhteiskuntajärjestelmää on uhattu hybridivaikuttamisilla ja vahingonteoilla. Se on aiheuttanut pelonsekaisia tunteita ja tietenkin myös taloudellisia rasitteita ja ylimääräisiä varuillaoloja. Tänä päivänä eri tiedotuskanavat tuovat niin hyvät kuin huonotkin uutiset välittömästi meidän kaikkien ulottuville. Emme siis voi välttyä siltä tietotulvalta ja lähes koko maailmaa koskevista asioista, jotka päivittäin ovat luettavissa ja katsottavissa. Eihän huonot uutiset tunnu hyvältä. Eritoten sodat ja tappamiset, oli ne missä päin maailmaa hyvänsä, ovat todella karmea ja surullista katsottavaa. Nyt kun on sodittu jo yli kaksi vuotta myöskin Euroopassa, ei pelon ilmapiiriltä voi välttyä.

Uskoisin kuitenkin, että lähempänä tavallista kansaa ovat ne toimenpiteet, mitä meidän omat päättäjämme puuhaavat oman yhteiskuntajärjestyksen ja hyvinvointimme eteen. Olen ymmärtänyt, että meidän oma terveydenhuoltojärjestelmämme on suurten muutoksien alla. Puhutaan lääkäriin pääsystä ja hyvästä hoidosta ja aivan erityisesti meidän vanhuusväestön kotona tapahtuvasta huolenpidosta. Pelkään, että hallitukselta on tässä päässyt ”mopo karkaamaan käsistä” ja lähdetty liian kiihkeällä säästämispolitiikalla rakentamaan uutta mallia ja näin asetettu hyvinvointialueet aivan liian tiukan aikataulun alle. Usein hätiköidyt päätökset saattavat aiheuttaa entisestään kasvavia kustannuksia. Eli maltti olisi valttia.

Tietysti, en ole alan asiantuntija, vaan yritän tässä edustaa niin sanotun vanhuuskentän ääntä ja huolenpidon tarvetta. Ymmärrän, että me ikäihmiset olemme niin sanotusti toisten armoilla, mutta jokainenhan jossain vaiheessa, jos elipäiviä riittää, tulee vannhaksi ja hauraaksi ja tarvitsee niin lääkinnällistä kuin sosiaalistakin tukea. Eli toista ihmistä.

Voimapolitiikka otsikossa on tietysti tähän kirjoitukseen vähän liian voimakas sana ja se liittyyneekin enemmän suurvaltojen toimintoihin. Asia saattaa huolestuttaa, että he omat voimansa ja valtavat resurssinsa tietäen, käyttävät suuremman ja vahvemman voimaa omien tarkoitusperiensä saavuttamiseksi. Siinä ”piskuinen” Suomi helposti jää kakkoseksi.

Lopuksi, olen asenteeltani positiivinen ihminen enkä pahemmin pelkää voimapolitiikan harjoittajien uhkaa. Ja uskon myöskin, että omat hyvinvointialueemme saavat rivinsä järjestykseen, kunhan annamme heille vähän aikaa.

Ossi, Rantapohja 13.2.2025.

Ajan virta, The flow of time, 66 x 75,4, oil on canvas, 2025

POIKKEAVIA AIKOJA

Rohkenen väittää, että elämme taas kerran täällä koto-Suomessakin poikkeavia aikoja. Se ei tosin paljoakaan vaikuta meidän arkielämäämme, mutta joudumme koko ajan seuraamaan valtavaa tiedottamisen tulvaa, joka eri puolilta maailmaa ja eri kanavien kautta silmiemme eteen tuotetaan. Mitä tapahtuu Ukrainassa, Lähi-idässä, Israelin ja Hamasin välillä, miten Gazan kaupungin raunioilla ammutaan siviiliväestöä, jopa lapsia. Eikä liioin voi olla huolestumasta siitä, mitä tapahtuu oman maamme itärajoilla.

Kaikkien tällaisten raastavien tapahtumien seuranta ja epävarmuus saattavat hyvinkin aiheuttaa meille tavallisille tallaajille pahaa oloa ja ahdistusta. Elämmehän tietoyhteiskunnassa, jossa eri tiedottamiskanavat onkin pantu palvelemaan elämäämme. Näin olemme lähes reaaliajassa ja tapahtumien äärellä, tapahtuivatpa ne missä tahansa maailmalla. Tietenkin vaihtoehtoisesti voidaan vanhan sanonnan mukaan ajatella, että ”tieto lisää tuskaa”. Varsinkin kun olevat tapahtumat sotivat omia arvomaailmojamme ja mielipiteitämme vastaan.

Haluankin tässä tilanteessa ottaa esille niin sanotun valtamedian vastakohtana toisenlaiset kanavat, joita itsekin mielelläni seuran. Pienet pitäjälehdet, jotka uutisoivat oman alueensa kylien paikallisista asioista. Niitä lukiessa tulee turvallinen olo ja hyvä mieli. Se lienee sitä ”arkiterapiaa”, jota tarvitsemme jokapäiväisen aherruksemme keskellä. On myöskin hyvää vastapainoa valtamedian uutisannille.

Totta kai medianäkyvyydellä ja tiedottamisella on paikkansa markkinataloudessa. Tavallinen mainonta ja viestitys on valjastettu edistämään myöskin myyntiä ja palvelemaan meitä tavallisia ostajia ja kuluttajia. Oma lukunsa on sitten työyhteisöjen sisällä tapahtuvat sisäiset ja ulkoiset tiedonväliiitykset.

Myöskin oma lukunsa on niin sanottu propaganda, mitä tietävästi itäinen naapurimme johto omalle kansalleen levittää. Tällaisella toiminnalla pyritään vaikuttamaan yleiseen mielipiteeseen eli kohta mustakin näyttää valkoiselta. Onko valheellisella tiedolla lyhyet vai pitkät jäljet, se jää sitten nähtäväksi. Kuuntelijan, lukijan tai näkijän itsensä päätettäväksi jää, mikä hänen mielestään on totta, mikä valhetta.

Maailman eri kolkilla reissaavat toimittajat ovat paljon vartijoina. Heidän tehtävänään on välittää mahdollisimman oikeat tiedot mahdollisimman reaaliajassa meille tänne koti-Suomeen. Heidän työnsä voi olla myös erittäin vaarallista, kun työkenttä ulottuu lähelle sotatoimialueita.

Lopuksi haluaisin muistuttaa, että vaikka otsikkona on poikkeavia aikoja, ei meidän kansalaisina tulisi menettää toivoa. Kaikki sodat joskus tulevat päättymään. Näin uskon tapahtuvan myös Ukrainassa ja jopa Lähi-idässä.

Ossi, Rantapohja 21.12.2023.

Hiljaisuuden meri, A sea of silence, 33 x 41 cm, oil on canvas, 2023

PYÖRÄILYSTÄ SAUVAKÄVELYYN

Oulun kaupunki tunnetaan muun muassa erinomaisesta pyöräilyti verkostostaan. Kaupungin eri osa-alueita risteilevät ja yhdistävät loistavat pyörätiet. Ne mahdollistavat turvallisen ja helpon tavan liikkua ja tutustua kaupunkiin ja ympäristöön kaikkina vuodenaikoina.

Sain ensimmäisen oman polkupyöräni, kun ikäluokkani rippikoulu oli alkamassa noin seitsemän kilometrin päässä olevassa Haukiputaan pappilassa. Isäni osti pyörän käytettynä kylämme ”moniosaaajalta”, joka remonto i vanhoista ”munamankeleista” käyttökelpoisia menopelejä. Ostos ei ollut huono, tulipahan käytyä rippikoulu ja sen jälkeenkin pyörä palveli useita vuosia työmatkojen ja vapaa-ajan reissujen kulkuvälineenä. Tietenkin jossakin vaiheessa nelipyöräiset menopelit astuivat kuvioihin, mutta polkupyörällä on ollut oma sijansa muun muassa työmatkoihin- ja vapaa-ajan liikuntaan liittyen.

Ostimme vaimoni kanssa viimeiset polkupyörämme noin kymmenen vuotta sitten. Naisten mallin kolmivaihteiset pyörät molemmille. Pyörät voivat edelleen hyvin, mutta valitettavasti niiden käyttäjille on ilmaantuunut erilaisia ”remppoja”. Ikääntyneen kropan kömpelyys ja heikentynyt tasapainon hallinta ovat tuoneet pyöräilyymme omat rajoitteensa. Aika aikaa siis kutakin ja kohdaltamme on toteen käymässä sanonta, että ”jos vanhuus ei muuta opeta, niin ainakin hiljaa kävelemään”.

Edelleen tietysti pitää muistaa, että sopivalla liikunnalla on paljon myönteisiä asioita myöskin meidän ikääntyvien ihmisten elämään. Se saattaa tosin vähän harmittaa siinä vaiheessa kun huomataan, että jostakin mieluisasta asiasta on luovuttava. Näin pakkaa käymään jokaiselle, kun ikää karttuu ja esimerkiksi keho ei tottele niin kuin joskus aikaisemmin.

Meillä ikääntyneillä luopuminen saattaa olla välillä hyvinkin kivuliasta, mutta se on hyväksyttävä. Ystävien poismenot surettavat ja muutokset tutussa arkielämässä voivat tuntua pelottavilta. Se on kuitenkin sitä luonnollista elämän kulkua. Uusien asioiden ja vaihtoehtojen etsintää kannattaa kuitenkin aina mietiskellä. Turvalisuussyistä meidän perheessä on siis vaihdettu polkupyöräilystä sauvakävelyy n. Sekin on sellaista hiljaista hissuttelua, mutta turvallista ja ihan mukavaakin. Asuinalueemme lähistöllä olevat pyörä- ja jalankulkuväylät ovat talvellakin aurattuna ja hiekoitettuna.

Tällä hetkellä kaksi hyväkun toista, kolmivaihteista, lähes uuden veroista, naistenmallin polkupyörää odottaa rauhattomana taloyhtiömme pyörähuoneessa tulevaa kevättä, jolloin meidän on tarkoitus löytää niille uusi koti. Kokonaan pyöräilystä emme kuitenkaan ole luopuneet. Hyväkun toinen, käytettynä hankittu kuntopyörä seisoa jököttää kamarimme nurkassa tukevasti. Se on korvannut sen liikuntaan tarvittavan panoksen, jonka aikaisemmin saimme ulkona pyöräillen. Kun jostakin on joutunut luopumaan, niin uutta on tullut tilalle. Tietenkään, meidän kenenkään kohdalla, ei voi sanoa mitä huomenna tapahtuu, mutta jokainen uskoakseni haluaisi nauttia tästä hetkestä niin hyvin kuin mahdollista.

Ossi, Rantapohja 27.2.2025.

Rajalla, At the border, 66 x 75 cm, oil on canvas, 2024

PÄÄTTÄJÄT PÄTKÄTYÖSSÄ

”Kansa on puhunut ja pulinat pois”, näin kommentoi aikoinaan tunnettu valtiomies Johannes Virolainen, silloisen eduskuntavaalien tulosta. Suomen kansa on jälleen tänä keväänä puhunut ja uudet päättäjät ovat saaneet valtakirjansa Arkadian mäelle. Yhteensä kaksisataa viisasta naista ja miestä. Onnittelut ja voimia heille!

Kansanedustajan paikka ei tietenkään ole tullut ihan ”pokkaamalla”. Takana on raskas vaalikampanja, taloudelliset satsaukset, ystävien, puolueiden ja muiden eri tahojen tukiverkot. Omalla henkilökohtaisella työhistorialla on tietenkin myös oma merkityksensä. Monta hyvää naista ja miestä jäi sitten tietenkin myös ”rannalle”. Haluaisin, ettei heidänkään yrittämistään ja tehtyä vaalityötä unohdetaisi, vaikka se ei tällä kertaa riittänyt.

Ikäni huomioiden minulla on ollut tilaisuus äänestää jo lukuisia kertoja. Aina se on ollut kunniatehtävä. Aina ei oma ehdokkaani ole päässyt niin sanotusti läpi, mutta sama arvostus ja kunnioitukseni on säilynyt kuin myös muita yrittäjiä kohtaan. On myös tosiasia, että monet ovat satsanneet kampanjoihinsa merkittävät taloudelliset panokset.

Nyt, kun värikkäät vaalikeskustelut ovat takanapäin, kampanjaesitteet laitettu roskakoreihin ja uusi eduskunta järjestäytynyt, odotamme jännityksellä, löytyykö sitä luvattua viisautta, rohkeutta ja päätöksentekokykyä.

Eduskuntavaalit ovat aina mullistava tapahtuma demokratiassa. Siinä on valta kansalla, sinulla ja minulla. Meillä jokaisella on se yksi ääni. Se voi olla justinsa se ratkaiseva, jolla oma edustajamme nousee päättäjän paikalle. Demokratia on siis kansanvaltaa, jossa kansalaiset edustajiensa kautta päättävät asioista. Äänestämisen kautta olemme ”kuninkaan” tekijöitä. Suomi on tässäkin suhteessa maailman kehittyneimpiä maita, voimme vain olla tähän todella tyytyväisiä.

Suomalainen monipuoluejärjestelmä mahdollistaa monenlaisten asiakantojen esilletulon. Vähän se joskus turhauttaa, kun on seurannut eri puolueiden jumppaamista. Omasta mielestäni turhankin tuntuista asioista. Toivoisin, että vähemmälläkin sähläämisellä voisi löytää yksimielisyyden. Siksi toivoisin ja vetoaisin, että nyt uusi eduskunta keskittyisi niin sanotusti olennaiseen ja päätöksiä saataisiin aikaan.

Ymmärrän, että uudella eduskunnalla vie oman aikansa järjestäytyä. Onneksi suurin osa väestä on vanhaa kaartia, jotka jeesaavat tulokkaita. Mutta edustajien, niin vanhojen kuin uusienkaan ei tulisi koskaan unohtaa, että olette siellä kansan asialla. Käytännössä Sinun ja minun. Tietenkin edellyttäen, että olet äänestännyt. Jos jätit äänestämättä, sinulla ei ole mitään sanomista tuleviin päätöksiin. Mietippä sitä!

Ossi, Rantapohja 27.4.2023.

Sirpa Hanhela-Perttunen

RÖNTTÄKELIT

Jälleen kuluneena syksynä Kädentaito- ja Hyvinvointimessut vetivät Ouluhallin pullolleen messuvieraita. Jos runsasta yleisömäärää pidetään mittarina, tapahtumalla oli todellinen tilaus. Myöskin näytteilleasettajia oli tosi paljon ja sehän on selvä merkki siitä, että niin järjestöillä kuin muillakin tekijöillä on ollut täysi tohina päällä. On tietenkin todella hienoa, että niin eri tekijät kuin yhteisöt ja yhdistykset saavat näin mahdollisuuden tuoda tuotteitaan esille ja kertoa toiminnoistaan ja yleensä olemassaolostaan.

Kun itsekkin olen jo useamman vuosikymmenen ajan ollut muutamien yhdistyksien jäsenenä, tapahtuma tietenkin kiinnosti kovasti. Sydäntä lähinnä itselläni on ollut lähinnä vammaisyhdistyksien tekemä auttamistyö. Henkilöillä, jotka liittyvät omaksi katsomiinsa yhdistyksiin jäseneksi, on tietenkin aina oma henkilökohtainen tarpeensa. Joku hakee sieltä iloa ja vastapainoa tavalliseen arkeen, toinen tukea sairauteensa tai vammansa takia. Tavoitteena on sekä yhdistyksellä, että ko. henkilöllä, että hänet otetaan ilolla ja tervetulleena mukaan.

Enempää yhdistyksien toimintoihin puuttumatta, uskoisin, että useimmilta toimijoilta oman sektorinsa sisältä löytyy juuri sinulle sitä mahdollista neuvontaa, opastusta, liikuntaa tai mahdollista virkistystä elämääsi. Ei tulisi myöskään unohtaa, että eri järjestöt omilla toimialoillaan ja aloitteillaan voivat vaikuttaa koko yhteiskuntaa koskevaan vaikuttamis- ja kehitystyöhön. Rohkenen väittää, että esimerkiksi tupakkalakiin (2016) ja tupakointiin liittyvien terveyshaittojen esilletuomiseen monetkin vammaisalan järjestöt tekivät ansiokasta esivalmistelua ja vaikuttamistyötä.

Tällä hetkellä hyvin tiedostamme, että kuntien ja valtionkin taloustilanne ei ole paras mahdollinen. Siitäkin huolimatta olisi äärimmäisen tärkeää, että esimerkiksi kansalaisten perustamien yhdistyksien toiminta ei sammutsi kokonaan. Usein niin sanottu yhteiskunnan tuki antaa potkua ja uskoa toimintaan ja sehän taas kanavoituu meihin tavallisiin tallaajiin.

Tuskin meillä kenelläkään tämä ”maallinen maja” elämän varsitiellä selviää ilman ”remppoja”. Jossakin vaiheessa voimme tarvita lääkäriä, hoitajaa, kuntoutusta, apuvälineitä ja niin edelleen. Itse haluaisin uskoa niin, että vammaisyhdistyksien toiminta omalla sarallaan on yksi hoitoketjun osanen. Jos ei muuten niin ainakin sosiaalisessa mielessä, kun tapaa muita mahdollisesti saman sairauden käyneitä.

Palaan vielä messutapahtumaan. Yhteisöjen ja järjestöjen lisäksi sieltä löytyi laaja eri alojen tuotteiden valmistajien kirjo. Se kuvanee myös sitä vapautunutta ilmapiiriä koronapandemian jälkeen. Hienoa on nähdä, että intoa ja uskoa huomiseen riittää, huolimatta jännitteisestä ilmapiiristä Euroopassa ja koko ”pallolla”.

Nyt kun syksyn tullen lukuisat harrastepiirit ovat avanneet ovensa, toivon jokaisen löytävän itselleen sopivan paikan ja voidaan selättää nämä ”rönttäkelit” ja pimeä vuodenaika.

Ossi, kotiarkisto.

Sirpa Hanhela-Perttunen

SYKÄHDYTTÄNYT TAPAHTUMA

Viime vuoden parhaimpien urheilutapahtumien innoittamana, tuli itselleni mieleen Lontoon olympialaisten keihäänheitto vuonna 1948. Suomen Tapio Rautavaara voitti keihäänheiton kultaa tuloksella 69,77 metriä. Tulos ei tietenkään ollut kovin kaksinen, mutta liukkaalla ja savisella vauhdinottoradalla kuitenkin voittoheitto. Korva radiossa kuuntelin kisat ja siitä alkaen olen ollut vankkumaton urheilun ystävä.

Tätä edelsi kuitenkin oma tapahtumansa, kun meillä vielä muutama päivä ennen kisoja ei ollut radiota. Eikä niitä ollut kaikilla naapureillakaan. Pääsin isäni mukaan radion ostoon. Alustavasti tiesimme, että sellainen saattaisi löytyä Oulun Kastellista. Kävelimme siis Jokikylästä noin neljän kilometrin matkan asemalle, sitten junalla Ouluun. Välillä ennen Oulun asemaa söimme mukaan tehdyt eväsvoileivät. Sitten kävelimme noin kolmen kilometrin matkan Kastelliin. Tehtiin radiokaupat isäni tutulta sotakaverilta. Paluumatka tapahtui samalla tavalla, kävellen, junalla ja taas kävellen, nyt käytetty radio kainalossa. Ostosreissu kesti noin kymmentuntisen työpäivän verran. Meillä oli nyt kuitenkin radio ja olympiakisat saivat alkaa. Mahtavaa!

Vielä 1950-luvulla puhelin oli vielä harvinaisempi kuin radio. Sellainen löytyi kuitenkin yhdeltä meidän naapurilta. Siellä sai käydä hätätilassa soittamassa ja samoin puhelintalosta käytiin tuomassa vastaavasti puhelinsanomaa. Erityisesti tällainen hätäsanoma on jäänyt mieleeni, kun isäni oli Oulun lääninsairaalassa potilaana ja sieltä tuli ilmoitus, että hän on nukkunut ikiuneen.

Puhelimet olivat tietysti lankapuhelimia ja sellainen asennettiin kotiin 1962. Silloisen työni takia se tuli tarpeeseen. Pari vuotta myöhemmin ostin ensimmäisen televisioni. Ehkäpä 1960-luku muutenkin omassa elämässäni on jäänyt jotenkin merkitykselliseksi, koska silloin astui kuvaan avioliitto, oma asunto ja ensimmäinen auto. Se oli muuten Austin A-40, vuosimalli 1962. Sen jälkeen kilometrejä on tullut runsaasti useampaankin ”rotiskoon”, kuin myös niiden kuljettajalle.

Vielä yksi tärkeä hankinta. Ensimmäisen oman polkupyörän sain kun piti päästä noin seitsemän kilometrin päässä olevaan rippikouluun. Sekin hankittiin käytettynä paikalliselta monitoimijalta, joka teki vanhoita pyöristä uusia. Polkupyörä palveli monet vuodet työmatkoilla kuin myös iltamareissuja pyöräillessä.

Monet yllä olevat asiat liippaavat monen ikäiseni tapahtumia ja elämäntilanteita. Olen tässä ehkä käyttänyt itseäni vain peilikuvana. En myöskään lähde kuvaamaan sitä, miten kehitys on kehittynyt tai mikä siinä on hyvää tai vähän huonompaa. Vanha sananlasku sanoo, että ”routa porsaan kotiin ajaa”. Oulun seutu ja erityisesti lapsuuteni Kiiminkijoki olivat minullakin usein ajatuksissani niinä vuosina kun muualla asuin. Kotiseudun paikallislehti tuli aina, paikallisuutiset, pienetkin tapahtumat, ovat usein paikallisesti tärkeitä. Mielestäni ne ovat myös turvallisena vastapainona tässä levottomassa maailmantilanteessa. Ja edelleen ne välittävät terveiset kotiseudultaan muualle muuttaneille.

Jaa, se sykehdyttävä tapahtuma! Se löytyy jokaiselta oman elämänsä varsitieltä. Mieti sitä!

Ossi, Rantapohja 7.2.2023.

Talven odotusta, Waiting for winter, 36 x 48 cm, oil pastel on cardboard, 2022

SE ON ILIMOJA PIJELLYT

Kun tapaamme kanssaihmiä, yleinen ja varmaankin hyvin turvallinen puheenaihe on oleva säätila. Eli, ”ilimoja on taas pijelly”. Suomen kaunis ja ”kamala” luontomme on taas kerran näyttänyt meille monet kasvonsa. Allekirjoittanutkin erehtyi vaihtamaan ajopeliin kesärenkaat ja itselle vähän kevyemmän palttoon, tietysti aivan liian aikaisin. Ajattelin, että kerrankin hoidetaan ”hommat” ajoissa. Virheellinen arviointihan se oli, sillä parin päivän jälkeisenä aamuna oli maassa kymmenen senttimetriä puhtoista uutta lunta eli varsinainen ”rönttäkeli”. Hain toppatakkini takaisin, mutta talvirenkaan takaisinvaihtoa en tehnyt. Sen sijaan laitoin pirssini seisokkiin ja ajattelin, että ajan sitten kun on kelien puolesta turvallista. Itselleni tämäkin kävi, kun ei ole enää niitä virallisia työlähtöjä.

Lyhyt versio kevään tulon ennusteesta säätieteilijöiden mukaan on, että kun etelästä ilmatilaamme tulee lämmin ilmamassaa ja kohtaa pohjoisessa olevan kylmän ilmamassan, saattaa tapahtua voimakkaita säätilan muutoksia. Tällöin niin sanottu takatalvi on todennäköinen. Tähän sopineekin helposti vanha sanonta ”kevät keikuen tulevi”.

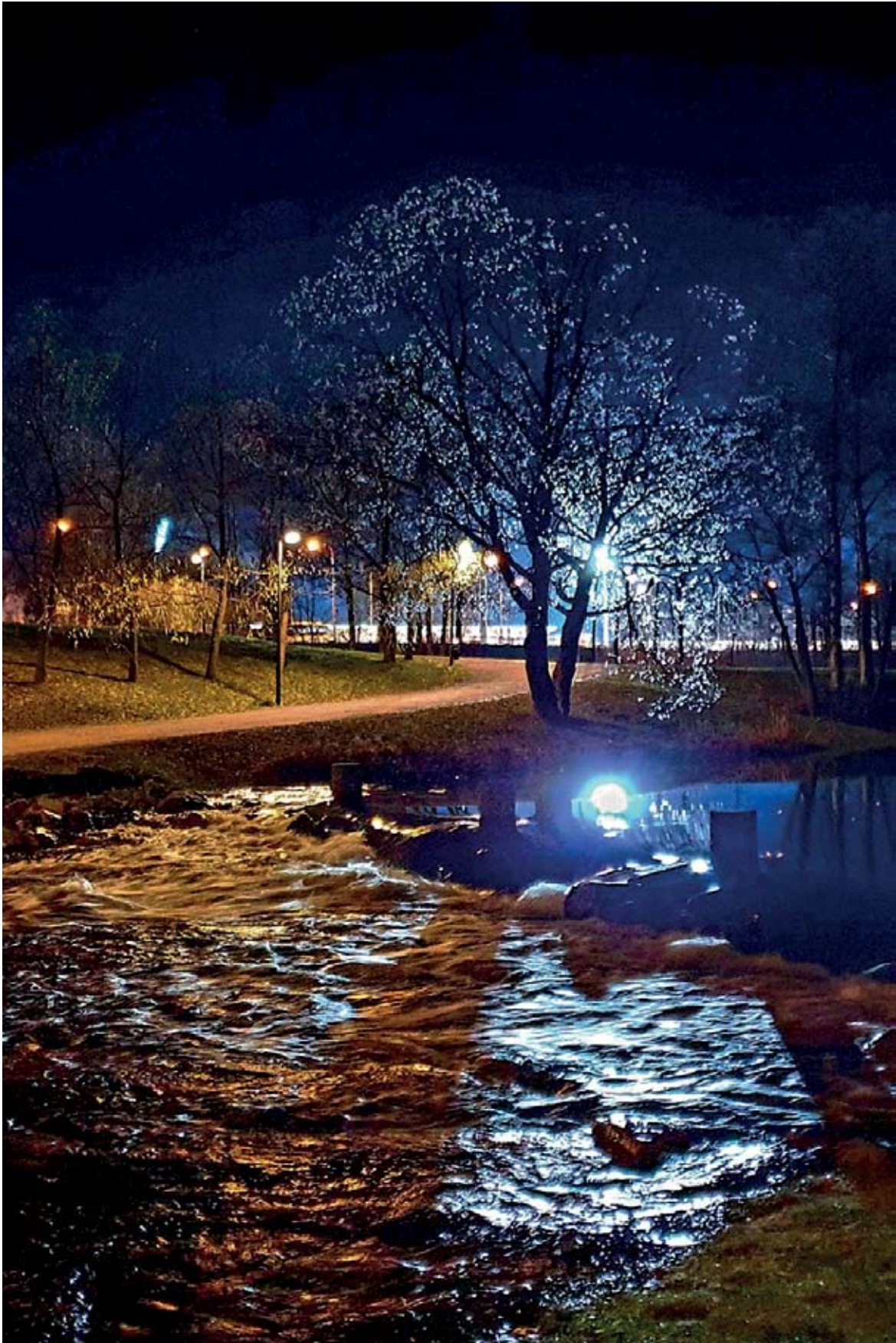
Vaikka tässä tämän kevään tulossa on ollut pientä takaisinvetoa, hyvää kannattaa aina odottaa. Omankin asuntoni eteläisellä seinustalla on jo vanhaa maata näkyvillä ja raparperit ovat nostamassa nokkaansa. Olevien ja tulevien säätilojen ennustus on aina ollut varsinainen kansan huvi. Aina kun on ollut mahdollista, olen itsekin seurannut pitkään lapsuuteni joen eli Kiiminkijoen jäiden lähtöä ja kevään tulvia. Jätän tällä kertaa omat arvailuni jäiden lähdöstä tämän kevään osalta tekemättä.

Suomi on aika iso maa ja lämpötilat eteläisen ja pohjoisen Suomen osalta voivat vaihdella todella merkittävästi. Talviurheilun ystäville pohjoinen osa tarjoaa parastaan, kun eteläisessä osassa maata kevät on jo huomattavan pitkällä. Onhan se aika erikoista, että kun pohjoisessa vielä hiihdellään, eteläisessä osaa Suomea istutetaan perunaa peltoon. Edellä oleva tilanne tietysti pitää katsoa vain olemassaolon rikkaudeksi ja nauttikaamme siitä.

Keväisen luonnon ja luonnon yleensä seuraaminen on minusta hieno asia. Monet tekevätkin sitä aktiivisesti. Monilla voi olla vuosikymmenien muistiot siitä, milloin ja mitkä muuttolinnut tulevat tänä keväänä ensimmäisinä, milloin ja mitkä kasvit tänä keväänä ensimmäisinä heräävät, milloin kotijokeni vapautuu jääpeitteistään ja niin edelleen. Tarkkailtavaa toki riittää. Vielä mikä parasta, ympärillä oleva luonto kaikinensa on koko ajan muuttuva ja elävä kokonaisuus, eikä niin sanottua kahta samanlaista päivää kovinkaan usein ole.

Seurataan siis luontoa ja sen jatkuvia muodonmuutoksia ja ilmiöitä. Yksi niistä oli tämä Takatalvi!

Ossi, Rantapohja 23.5.2024.

Sirpa Hanhela-Perttunen

TALVIHAALARIT JA NASTARENKAAT

Nyt kun syksyiset ”rönttäkelit” alkavat olla takanapäin, kellon viisarit on siirretty talviaikaan, kulkuvälineisiin vaihdettu nastarenkaat, itselle lämpimät kalsarit ja vinttikomerosta vanha talvitakki, voitaneen talvikausi lausua tervetulleeksi. Kiireisimmät sytyttelevät jo joulunalusvalo ja joulumyyjäisten aika on ovella.

Loistavat alkutahdit tähän hämärtyvään vuodenaikaan tarjosi marraskuun puolivälissä Ouluhallissa pidetyt Kädentaito- ja Hyvinvointimessut. Erittäin runsas kävijämäärä ja monipuolinen kirjo näytteilleasettajia takasi tapahtuman erinomaisen onnistumisen. Tällainen upea tapahtuma antaa puitteet ja näyteikkunan eri alojen toimijoille esittää tuotteitaan ja palvelujaan. Näin saivat pienetkin valmistajat tuoda tuotteensa näytille, samoin kuin yhdistykset ja järjestöt mahdollisuuden kertoa omista toiminnoistaan.

Itselläni hyvinkin lähellä sydäntä on eri vammaisyhdistyksien tekemä arvokas ja ihmisläheinen työ. Monet hyvät aloitteet ja toimintamallit ovat usein peräisin tavallisen rivijäsenen aloitteista ja kehittyessään niillä on voitu vaikuttaa koko yhteiskuntaa parantavaksi pysyväksi toiminnaksi. Rohkenen väittää, että esimerkiksi tupakkalakiin (2016) ja tupakointiin liittyvien terveyshaittojen esille tuomiseen monetkin eri vammaisalojen järjestöt tekivät ansiokasta esivalmistelua ja vaikuttamistyötä.

Syksy on vuodenaika, jolloin opinto- ja harrastuspiirit jälleen avaavat ovensa ja aloittavat uuden toimintakauden. Toivottavaa on tietenkin, että jokainen halukas henkilö löytää omansa ja talvikauteen voi astella hyvillä mielin. Me ikäihmiset olemme tietysti oma lukumme, jonka kasvavaan joukkoon itekin katson kuuluvan. Ikävuosien lisääntyessä sopivan toiminnan järjestäminen ja myös osallistuminen tuppaaavat vaikeutumaan. Ainakin haasteet lisääntyvät.

Elämme nyt siis alkutalvea. Se tuo mukanaan tietyt hankaluudet myös keliin ja liikkumisen suhteen. Ei riitä, että auton renkaissa on nastat, niitä pitäisi riittää myös omien jalkineiden pohjiin. Liukkaitahan riittää ja moni vanhus on kaatumisen ja siitä aiheutuneen lonkkamurtuman takia viettänyt viimeiset päivänsä sairaalassa.

Vaikka oven takana kolkutteleva Pohjolan talvi on edessämme ja tuonne omat haasteensa, kuitenkin väitän, että talviaika on usein myös uskomattoman kaunis ja kuvauksellinen vuodenaika. Punertavina siintävät taivaanrannat ja ja lumivaippaiset kuusenoksat maalaavat silmiemme eteen maiseman, jota on pakko ihailla ja rakastaa.

Suomihan on kiistatta myös tunnettu talviurheilumaa ja kun nyt pysyvää lunta odottelemme, toivottavasti se peittäisi myös eteläisen Suomen. Toivon, että talvilajien ystävät jälleen tulevana talvena saavat lajeistansa sen liikunnan riemun, minkä hiihtoladuilta, pujottelurinteiltä tai jääkentiltä vain voi saada.

Nautitaan tulevasta talvesta!

Ossi, Rantapohja 30.11.2023.

Seesteisyys, Serenity, 40 x 40 cm, oil on canvas, 2024

TOIVEITA JA LUPAUKSIA

Perinteisesti uusi vuosi on ollut tapana aloittaa niin sanotusti uuden vuoden lupauksilla ja toiveilla. Miten tosisaan niitä tehdessä olemme, se jäänee jokaisen itsensä päätettäväksi. Useimmiten taitaa kuitenkin käydä, että niitä pystytään noudattamaan seuraavat pari kuukautta. Jätänkin lupaukset sikseen ja esitän tässä muutamia toiveita. Ehkäpä nekin vähän niin kuin ”kieli poskella”. Eli ne saavat toteutua tai sitten eivät.

Aluksi toive meteorologeille, että tulevan talven säätilat olisivat mahdollisimman leutoja. Toivoisin pakkasrajaksi korkeintaan -10 astetta ja tietenkin kelit mahdollisimman vähälumisia. Näin myös kiinteistönhoitajat ehtisivät hoitaa tehtävänsä aikataulussaan ja allekirjoittanut tarkenisi sauvakävelylle.

Suomen kansanedustajille ja myöskin työmarkkinaneuvottelijoille esitän pyynnön, että lopettakaa se vastapuolien kanssa turhista turhin kiistely. Suosittelen keskusteluun niin sanottua sivistyneempää ja toisia kunnioittavampaa lähestymistä ja näin kohtuujassa saataisiin päätöksiäkin aikaan. Toisiaan mollaamalla asiat näyttävät vain makaavan pöydillä. Myöskin säästyttäisiin turhilta työnseisauksilta ja lakoilta, joiden kustannukset aina lopuksi tulevat meidän jokaisen maksettaviksi.

Venäjän maalle ja erityisesti Diktaattori Vladimir Putinille esitän, että lopettaisi tuon naapurivaltioiden kiusaamisen ja aivan erityisesti turha sota ja tappaminen Ukrainassa. Mielestäni Venäjä on jo tarpeeksi suuri maa ja myös luonnonrikkauksiltaan rikas ja kulttuuriltaan niin perinteinen, että on todella harmillista, että kaikki hyvätkin asiat hämärtyvät ja ikään kuin halutaan unohtaa ne sodan ja valtaapitävien tahojen loputtoman vallanhalun ja tuhoamisviettien takia.

Edelleen lähettäisin Yhdysvaltain tulevalle Presidentille, herra Donald Trumpille, sellaiset terveiset, että lopeta hyvä mies se turha itsekehu ja uhoaminen. Pitemmän päälle se alkaa jo tympäistä. Uskomme vähemmälläkin, että herralla on edellytykset isoon ekoon ja uskomme myös, että olet todella mahtava mies ja että herralla on tosi paljon rahaa ja omaisuutta ja valtaakin.

Suomen Tasavallan Presidentti Alexander Stubin kohdalla olen huomaavinaan, että noita työmatkapäiviä tulee aika runsaasti. Siksi haluankin muistuttaa, että kova työ vaatii myöskin tarpeellista lepoa. Edelleen, kun hänellä on merkittävä urheilullinen tausta, on nykyisessä työssään hyvä muistaa levon ja kuntoilun terveydelliset lähtökohdat. Samalla en malta olla huomauttamatta, että tulevaisuudessa niitä itsenäisyypäivän juhlakutsuja voisi lähetellä tänne Oulun seuduillekin. Kansanedustajista ei niinkään väliä, hehän pyörivät siellä muutoinkin jokaisena uudenvuoden aattona.

Omaan elämäntilanteeseen kohdistuen en kovin suuria toiveita tai odotuksia rohkene esittää. Toivon tietenkin, että edelleen pysyisin ”tolpillani” ja haluaisin olla niin sanottu ”hyvä ihminen” tai ainakin yhtä hyvä tai vähän parempi kuin taakse jääneenä vanhana vuotena.

Ossi, Rantapohja 3.1.2025.

Sirpa Hanhela-Perttunen

TULIAINEN

Meitä oli neljä nuorta miestä täältä Oulun seudulta samassa oppilaitoksessa Etelä-Suomen kaupungissa 1960-luvun alkupuolella. Ystävystyimme siellä ja se jatkui vuosikymmenestä toiseen yhteisillä tapaamisilla vuorottain toistemme perheiden luona. Aivan alkuaikoina, kun järjestämisvastuu oli meidän perheellä, ystävämme toivat tuliaisena kahvikaluston. Ilaahduimme siitä suuresti, sillä se tuli todelliseen tarpeeseen. Siltä istuimelta se otettiin välittömästi käyttöön. Vuosikymmeniä kahvikupit ovat olleet käytössämme, mutta kahdeksan henkilön ystäväjoukostamme on jäljellä enää kolme. Viisi muuta on alkuperäisestä joukkueesta nukkunut ikiuneen.

Tulainen on siis lahja, joka annetaan vierailulle mentäessä isäntäväelle. Ajatuksena on tietenkin isäntäväen ilahduttaminen ja hyvän mielen tuottaminen. Kohtaamiset ja tulaiesetkin ovat tietenkin aina vähän tapauskohtaisia. Onko kysymys tavallisesta vierailusta, perhejuhlasta, kesämökkivierailusta tai jostain muusta. Kannattaa kuitenkin aina muistaa, että tapaaminen eli sinä itse olet se paras ”tulainen”.

Monilla meillä on palava halu matkustella myös kotimaan rajojen ulkopuolella. Nähdä vähän ”mualimaa”, vieraita maita, kokea seikkailuja ja kerätä uusia kokemuksia ja niin edelleen. Tietenkin myös monen työ ja tehtävät liikematkat oman maan rajojen ulkopuolelle ovat osa arkista puurtamista. Edellä olevaan viitaten, muistoina matkoilta taitaa monen kodin kirjahyllystä löytyä joku matkamuisto muistuttamassa tehdystä ulkomaan reissusta. Saattaa kuitenkin käydä niin, että aikansa se siinä on ja vähitellen siirtyy muiden turhakkeiden joukkoon ”piirongin” laatikkoon.

Tuliaisten hankinnassa kannattaisi siis aina vähän suorittaa niin sanottua ennakoivaa harkintaa, eikä ostoksia tulisi jättää reissun viimeiseksi päiväksi tai peräti lentokentän matkamuistomyymälän varaan, hankitpa matkatuliaisista itselle tai ystävälle. En ole ollut koskaan mikään ”himoreissaaja”, mutta niillä matkoillani Euroopassa tai Kaukoidässä, olen valokuvannut runsaasti. Oma matkustaminen tapahtui vielä niin sanotulla paperikuvien aikakaudella ja niistä kootut valokuvakansiot ovat mukavia muistoja tehdyistä matkoista.

Lopuksi tulainen, joka ei paljoa esittelyä kaivanne eli ”kukkatervehdykset”. Kukat taitavatkin olla se aika tavallisin ja turvallisin, mutta myös upea tapa muistaa isäntäväkeä. Ne sopivat myös niin iloon kuin suruun, pieneen ja vähän suurempaan juhlaan.

”Sano se siis kukkasin.”

Ossi, kotiarkisto.

Huuto, Scream, acryl on canvas, 2019-2020

TURHAKE VAI TARPEELLINEN

Ostimme kotimme makuuhuoneeseen uuden sähkökäyttöisen kellon. Mielestämme vanhassa kellossa näyttönumerot olivat liian pienellä. Sen sijaan tässä uudessa ne ovat nyt niin suurella, että ne huomaa unisinkin silmin. Kellon valmistusmaa lienee jossain Kaukoidän suunnalla. Mukana seurasi tuhti opaskirjanen, peräti kahdellakymmenellä eri kielellä. Tosin kirjan tekstin fonttikoko oli niin pientä, ettei sitä erottanut mummun vanhalla suurennuslasillakaan. Onneksi tytär sattui tulemaan kylään ja saatiin laite toimimaan.

Täytyy tunnustaa, että meidän perheen, kahden vanhuksen taloudessa, olemme useita kertoja joutuneet tukeutumaan jälkipolvien apuun tuossa uudemman teknologian ihmeellisessä maailmassa. Mainittakoon esimerkiksi uuden telkkarin, tietokoneen ja robotti-imurin asentamisissa tai kännykän käytön opettamisessa. Olemme onnekkaita, kun lähellämme on ollut tarvittavaa ammattiapua. Hyvä kysymys, miten monella ikäihmisellä siihen on mahdollisuus?

Perheemme pankkiasiat on hoidettu kotitietokoneella jo yli parin vuosikymmenen ajan. Kuitenkin tilastot kertovat, että vain noin kolmetoista prosenttia yli 75-vuotiaista hoitaa pankkiasiansa tietokoneella ja edelleen on kymmeniä tuhansia vanhuksia, joilla ei ole omaa matkapuhelinta. Jälleen hyvä kysymys, miten heidän laskut ja maksut tulevat hoidetuiksi?

Fyysisesti omaan palvelupankkiini minulla on ollut todella harvoin asiaa. Tänä vuonna olen käynyt siellä yhden kerran. Silloinkin, tahtomattaan jouduin seuraamaan tapahtumaa, kun samaan aikaan sinne saapui iäkäs vanhus laskunippu kourassaan hoitamaan maksujaan pankin kautta. Hänet käännytettiin kuitenkin takaisin, koska virkailija ilmoitti, ettei heillä ollut sinä päivänä kassapäivää. Tietenkin ymmärrän pankissa sovitut käytännöt, joita virkailijat joutuvat noudattamaan. Toisaalta tällaisissa tilanteissa tuli kyllä ikävä sitä takavuosien asiakasystävällistä palvelupankkia.

En omissa mielikuvissani halua olla kehityksen ja uusien käytäntöjen jarruna, mutta uudistamisen vauhti tuntuu joskus turhan kiihkeältä. Osa ”kansasta” jää kiistämättä jalkoihin ja oma näkemykseni on, että se on tämä iäkkäämpi polvi. Tietenkin teknologian avulla voidaan meidän ikäihmistenkin hyvinvointia parantaa, mutta kaikkia ei voida katsella saman ”linssin” läpi. Yli 85-vuotiailla on hyvinkin erilaiset tarpeet kuin vasta eläkkeelle päässeillä 65-vuotiailla.

Entäs sitten tämä ennakoimaton tulevaisuus. Ainakin se tiedetään, että ikäihmisten suhteellinen osuus koko väestömäärään nähden tulee kasvamaan. Miten ne mahdolliset ennaltaehkäisevät toimenpiteet, hoitosuunnitelmat ja palvelut onnistuvat ja takaavat meille kaikille, jos ei parempaan, niin ainakin kohtuullisen hyvään elämään.

Palaan vielä alkuun. Tietenkin kolmenkymppin sähkökello oli aivan turha ostos. Olisi vain tihrutettu aikaa siitä vanhasta. Siis turhake turhakkeiden joukossa. Ja kuluvaathan ne yöt ilman kelloakin. Aina yön jälkeen saapuu aamu. Kellon käyttöohje pani vain miettimään tätä turhaa tavaramaailmaa ja tämänkin ”rakkineen” logistista matkaa maailman ääritä meidän makuuhuoneemme kaapin päälle.

Ossi, Rantapohja 30.8.2023.

Sirpa Hanhela-Perttunen

TÖISSÄ JA KOTONA VAI KOTONA TÖISSÄ

Työelämän kehityksessä on selkeästi nähtävissä, että omaa ”leipätyötään” voi entistä enemmän hoitaa omalta kotisohvaltaan. Kysymyksessä on siis niin sanottu etätyö, jota voi tehdä kiinteän työpisteen ulkopuolella, vaikkapa kotona.

Erityisen voimakkaan sysäyksen sille antoivat takana olevat koronavuodet. Tämän suuntainen kehitys on siten aiheuttanut, että muun muassa toimistotiloja on paljon vapautunut. Sanotaanko niin, että tällaisesta poikkeavuudesta on tullut uusi normaali. Koronavuosina käytiin myös paljon niin sanottua etäkoulua, mutta onneksi tältä osin opiskelu on toivon mukaan palautunut normaaliin uomiinsa.

Sen sijaan työelämä kipuilee jatkuvassa muutostilassa. Koneet, laitteet ja teknologia kehittyvät mahdotonta vauhtia ja ovat koko ajan korvaamassa pienen ihmisen työpanosta. Tarvitaan vain ne ”muutamat” osaajat, jotka painelevat oikeita nappuloita.

Tämä on nähtävissä myös meidän arkisessa elämässä. Esimerkiksi tavallisella kauppareissulla, kun olet suuren marketin perimmäisestä nurkasta löytänyt tarvitsemasi maitopurkin, menet ovensuussa olevalle itsepalvelukassalle ja klikkaat siinä itse sen maksetuksi. Henkilökuntaa ei tarvita. Teknologia on siis edennyt lähes kaikkiin ammatteihin tai sitten näivettänyt ammatit kokonaan. Yhtenä esimerkkinä voin mainita entisen metsätyömiehen ammattikunnan. Miehen, sahan ja kirveen sijasta leimikon kimpussa häärii monitoimikone, joka muutama tuntiin hakkaa leimikon, jota muutoin olisi kymmenkunta miestä saanut hakata koko talven. Toisaalta metsätyömiehen työ sinänsä olikin niin raskasta, että koneet varmasti olivatkin tervetulleita.

Itselläni oli aitiopaikka pari vuotta sitten kotini ikkunasta seurata mielenkiintoista työprojektia. Kotikadullani tehtiin niin sanottu peruskorjaus, jossa katu repäistiin pohjia myöten auki. Kohta kadun tilalla meni kadun levyinen ja noin kolme metriä syvä uoma. Työ sujui aikataulussaan ja kahden vuoden kuluttua paikalla oli todella hieno uusi katu. Ko. työn suoritti pari valtavan kokoista pyörökuormaajaa ja kaiken kaikkiaan kuljettajien ja tietenkin kuorma-autonkuljettajien lisäksi ihmistyövoimaa oli vain pari lapiomiestä ja silloin tällöin paikalla käynyt työnjohtaja. Olipa se upea työmaa, mutta ei se paljon ihmistä työllistänyt. Koneet hoitivat hommat, toki taitavien ammattilaisten käsissä.

Entäs hoito- ja hoiva-alat. Pakostakin tässä panee miettimään, miten meille ikäihmisille loppumetreillä tulee käymään. Miten tarvittava hoito ja huolto tulevaisuudessa tapahtuu, kun meidän joukkomme suhteellisesti vain kasvaa. Olisi surullista, jos hoitavia käsipareja ollaan liian innokkaasti vaihtamassa hoitolaitoksien käytävillä rullaaviin robottihoitajiin. Tietysti olemme äärimmäisen huolissamme tällä hetkellä olevasta hoitajapulasta, johon tulisi saada pikaisia ratkaisuja.

Uskon, että meidän kaikkien yhteinen toive ja yhteinen ymmärrys on, että toisen ihmisen läsnäolo ja inhimillinen kosketus on kuitenkin parasta hoitoa, silloin kun sen aika on.

Huomispäivänkään teknologia samaan tuskin koskaan kykenee.

Ossi, Rantapohja 27.6.2023.

Ihmisviha, Misanthropy, 50 x 70 cm, oil on canvas, 2022

UUSI KEISARI – vanhat vaatteet

Tätä kirjoitettaessa on vain muutama viikko Suomen Tasavallan Presidentin vaaleihin. Tällöin valitaan kolmas-toista itsenäisyytemme jälkeinen presidentti. Vähän arkaillen mietiskelen tätä aihetta, kun on sentään kysymys valtakunnan korkeimmasta instituutiosta ja näin ykköshenkilön työpaikasta. Toisaalta elämmehän onneksemme sellaisessa demokratiassa, jossa valta on meillä kansalla. Voimme siis vaikuttaa, mikäli vain äänestämme.

Vaalikampanjat ovat nyt kuumimmillaan ja aikamoiseen mylläkkään ovat kaikki yhdeksän viisasta hakijaa joutuneet. ”Vaatekaappien” ovet on pitänyt repäistä sepposen selälleen ja tutkiva ”journalismi” on selvittänyt pohjamutia myöten, miten ehdokas on pärjännyt opinnoissaan ala-asteelta tohtorin väitöskirjoihin saakka, miten on pärjännyt urheilussa, mitä syö ja juo, mitä omistaa, onko paljon rahaa taikka velkaa ja niin edelleen ja niin edelleen. Näin utelias äänestäjä tulee tietämään kohtalaisen paljon ko. henkilöistä, kenelle äänensä antaa. Ehkäpä leikkisästi voisi vanhaa sanontaa siteeraten todeta ”ettei ainakaan tarvitse sikaa säkissä ostaa”.

Suomi on hieno maa ja meillä on itsenäisyytemme alusta lukien ollut kaksitoista eri presidenttiä ja voimme ehdoittaa luottaa omaan vaalijärjestelmäämme. Kansan käsissä on siis, kuka seuraavat kuusi vuotta istuu korkeimmalla bodiumilla. Valtahierarkian huipulla varmasti vastuut ja velvoitteet painavat ja ennen kaikkea tehtyjen ratkaisujen oikeellisuus. Olen ymmärtänyt, että Presidentin tärkein tehtävä on valtakunnan ulkopolitiikan hoito. On kuitenkin lohdullista, että sitäkin Presidenttimme hoitaa yhteistoiminnassa valtioneuvoston kanssa. Presidentti on kuitenkin puolustusvoimien ylipäällikkö, mutta kuten tiedämme sekin järjestelmä Suomessa on kohtuullisen hyvässä tikissä.

Tulevalla Tasavaltamme Presidentillä ei taida jäädä paljoa aikaa perehtyä uuteen työpaikkaan. Siitä pitävät huolen kansainvälinen epävakaa tilanne ja aina vaan jatkuvat myllerrykset maailmalla. Kun valta vaihtuu, hän joutuu astumaan virkaansa ikään kuin liikkuvaan junaan. Uskoisin, että kuka tai kenestä tuleekaan seuraava maan äiti tai isä, hänellä on sitä suurelle johtajalle ominaista tietoa ja taitoa hoitaa hommansa ja voimme turvallisesti mielin katsoa ainakin tältä osin tulevaisuuteen. Tukeudun vielä vanhaan viisauteen, joka kuului jotenkin näin: ”Kansa saa aina sellaisen johtajan kuin ansaitsee.”

Lopuksi on syytä kiittää nyt istuvaa Presidenttiämme kuluneesta kahdestatoista vuodesta ja toivottaa ansaittuja, leppoisia eläkepäiviä!

Muista äänestää!

Ossi, Rantapohja 23.1.2024.

Sirpa Hanhela-Perttunen

VALOA PIMEYTEEN

Tätä kirjoitettaessa metsiemme ja luonnon ruskat ja väriloistot ovat tällä erää takanapäin.

Marraskuu ei taida olla meidän kaikkien suosikkikuukausia. Ajanjaksollisesti olemme siis kauniin syyskauden ja tulevan talven välimaastossa. Lehdettömät puut, kellastuneet ruohikot, pimenevät illat ja musta maa imee kaiken valon. Vesisateet muuntautuvat hiljalleen rännäksi ja lumeksi. Nämä syksyiset säätilat ja etenkin siis näin marraskuussa, saattavat olla hyvinkin vaihtelevia. Luonto ikään kuin vetää henkeä ja valmistautuu tulevaan talvi-kauteen.

Meillä koto-Suomessa marraskuisetkaan säätilat eivät kuitenkaan ole kovin kamalia. Jokunen myrskyn poikanen tietenkin voi välillä vähän kaataa metsää ja viedä jonkun rakennuksen vesikaton. Sen sijaan maailmalta kuuluu välillä kamalia uutisia. Viimeksi esimerkiksi Espanjan rannikolla raivonneet rajut sateet ovat aiheuttaneet hirvittävää tuhoa luonnolle, asukkaille ja kaikille.

Tutkijoidenkin mukaan ilmastonmuutos on ollut lisäämässä säätilojen arvaamattomuutta eli säätiloissa voi tapahtua yllätyksiä, joita on entistä vaikeampi havaita ennalta.

Syyskausihan on yleisesti ottaen useimmille meistä hyvinkin toiminnallinen. Marjat on poimittu, viljat korjattu, perunat nostettu ja niin edelleen. On myös mahdollisesti aloitettu, vanhan tavan mukaisesti, jokin uusi harrastus ja halutaan vähän uutta ”äxöniä” omaan elämään. Ajanjakso saattaa olla siis hyvinkin kaksijakoinen. Harmittelemme, tapamme mukaan, ikäviä ilmoja, mutta saatamme muutoin nauttia ajankohdasta eri toimintoineen.

Tavallisessa elämässä useimmiten niin sanotut pienet asiat tuovat hyvää mieltä. Oman kirjoituspöytäni takaa huomaa vastapäisessä talossa jo usealla patiolla laitetun jouluvaloja. Ajattelin ensin, että ovatkohan ne turhan aikaisessa, kun olemme vasta marraskuun alkupuolella. Toisaalta ne minua ilahduttivat ja toivat hyvää mieltä. Jos meillä vain on halua ja annetaan ajatuksien lentää, löytyy meidän jokaisen elinpiiristä paljonkin niitä sinänsä pieniä asioita, jotka sykehdyttävät ja piristävät tätä normaalia arkielämäämme.

Jokasyksyinen hyvinkin tärkeä ja mieluinen asia on, kun jälleen uusi ikäluokka astuu opin tielle. On muistettava, että he ovat ikään kuin liikkuvia varoitusmerkkejä ja heihin autolla liikkuvien tulee suhtautua erityisen varovaisella ajotavalla. Pimenevät illat, vaihtelevat keliolosuhteet ja niin edelleen ovat tietenkin jokavuotinen luonnon kiertokulkuun liittyvä tapahtuma. Lähestyvä joulukuun ja ensimmäiset lumihuutaleet tuonevat kuitenkin omat valohäivähdyksensä marraskuusiin päiviimme.

Kun tarkemmin ajattelen, ei tämä syksy kuitenkaan, ei edes tämä marraskuu, ole hassumpaa aikaa. Suomen ilmasto kaikkine vuodenaikoineen ja sitä seuraavine ilmastonmuutoksineen tuo oman sykkeen tähän ainutlaatuiseseen elämäämme.

Ossi, Rantapohja 14.11.2024.

Vapaata, Freestyle, oil on canvas, 85 x 115 cm, 2013

Kalalla, lyijykynä paperille,

VAPAANA VIERIVÄ VIRTAA

En ole koskaan voinut kehuskella kalamiestaidoillani. Kuitenkin varhaisnuoruudessa lukemattomia iltapuhteita istuin noin kahdensadan metrin päässä kotoani virtaavan Kiiminkijoen rantatörmällä tuijotellen mato-ongen koha. Silloin vähäisetkin saaliit olivat toki tervetulleita perheemme ruokapöytään. Lisäksi oli ne pari katiskaa, joita päivittäin koettiin.

Onki- ja katiskapaikat, venevalkama, yhteinen uimaranta, pyykkiranta patoineen, olivat silloisen kyläyhteisön yhteistä elintilaa. Minulle ne ovat jättäneet pysyvät muistijäljet niin, että ne näin vuosikymmenienkin jälkeen heijastuvat lämpiminä tuntemuksina.

Vääjäämättä elämän kiertokulkuun kuuluu, että ranta-alueiden asukkaat, asumukset ja sukupolvet menevät ja tulevat. Sen sijaan luonnon kiertokulku toistaa aika lailla samaa kaavaa. Aina uuden ”suven” tultua joen vesi virtaa iloisesti, kosket ja suvannot samoilla paikoilla, talvella jääkuoren alla, vapautuakseen taas seuraavana keväänä. Vuodesta, vuosikymmenestä ja vuosisadasta toiseen. Enpä ihmettelisi, jos niin sanottu city-ihminen olisi hiukan kateellinen heille, jotka voivat asustella tällaisen joen vaikutuspiirissä. Tosin siihen on antanut mahdollisuuksia joen rantatörmille rakennetut vapaa-ajan asunnot, joita on lukuisa määrä.

Rakentamaton, vapaana virtaava, 178 kilometriä pitkä Kiiminkijoki kulkee mutkaista väyläänsä muun muassa entisten kuntien; Ylikiimingin, Kiimingin ja Haukiputaan läpi Perämereen. Se on Oulun kaupungille suunnaton luonnonriikkaus, josta tulisi myös pitää hyvää huolta. Ja entäs sitten se koko joen helmi ”Koitelin kosket”. Sinun tai minun ei tarvitse olla kiinnostunut kalastuksesta tai veneilystä. Useimmille riittää, kun seisot kosken rantatörmällä tai koskea ylittävillä silloilla ja katselet kosken kuohuja, jotka ehtymättömällä voimalla syleilevät louhikoista uomaa.

Olen äärimmäisen iloinen, että vihdoinkin Koitelin kosket ovat saavuttamassa sille kuuluvan huomion myös tapahtumien järjestäjien piirissä. Tällä tavoin voidaan innostaa myös entistä enemmän uusia kävijöitä mukaan ja nauttimaan tästä harvinaisen hienosta ja upeasta luonnon kohteesta.

Sitten ne kalajutut. Kun useampien vuosikymmenien jälkeen vein lapsenlapseni ongelle entiseen ”lahnapaikkaan”, niin kuinka sattuikaan, melkein heti hänen onkeensa nappasi pieni lahna. Pienen hässäkän jälkeen se saatiin rannalle. Onkireissu loppui kuitenkin alkuunsa, kun lapselle tuli kiire näyttämään sitä vanhemmilleen. Valokuva jäi muistoksi siitä kalastusmatkasta.

Sitten se suurin kala. Vielä, hyvin kauan sitten, kun olin itse noin kymmenvuotias, saimme veljeni kanssa katiskasta 7,5-kiloisen hauen. Katiska ensin veneeseen, sitten kauas rantatörmälle ja sitten hauki ulos katiskasta. Hauki perattiin, ja isäni irroitti hauen leukaluut terävine hampaineen ja laittoi ne tuvan orressa olevaan naulaan. Siinä ne vuosia riippuivat, kunnes kerran tipahtivat lattialle ja menivät tuhannen säpäleiksi.

Nämäkin tarinat ovat tietenkin tosia!

Ossi, Rantapohja 29.9.2023.

Osasto2, sekatekniikka paperille, mixed media on paper 2009

VARISEVAT LEHDET

”Lehti puusta variseepi, päivä yötä pakenee”... Tämä P.J. Hannikaisen sanoittama ja tähän vuodenaikaan hyvin sopiva Paimenen syyslaulu oli kansakouluvuosieni koelauluna lukukaudesta toiseen. No, sain aina laulusta kutosen ja sillä on pitänyt pärjätä.

Nyt kun tämän syksyn marjat alkavat olla poimittuina ja luonto on riisumassa värikkään syyspalttoonsa, katselemme ehkä vähän huolestunein silmin tulevaan talveen. Jälleen kerran maailman tilanne on sellainen, ettei tässä pieni ihminen voi muuta kuin toivoa parasta ja pelätä pahinta. Euroopassa edelleen soditaan ja kotimaankin taloustilanteessa tuntuu olevan pientä häslinkiä.

Oma sukupolvemme on kuitenkin ollut onnekas ja olemme saaneet elää rauhan aikaa. Muistissa häilyy vielä omakin alakouluaihani, kun Suomi oli sodassa ja omakin isä rintamalla. Koulunkäynti pienessä maaseutumiljöössä tuntui kuitenkin lapsesta tutulta ja turvalliselta. Pieni kyläyhteisö, pienet luokat kouluissa, tasavertaiset lähtötilanteet, lasten osallistuminen kotiaskareihin, olivat sen ajan ”normeja”, jotka antoivat tarpeellista turvallisuuden tunnetta. Opettajat olivat auktoriteetteja ja koulukiusaaminen vähäistä. Tosin koulumatkat saattoivat olla aina viiteen kilometriin asti ja ne tehtiin jalkaisin ja talvella hiihtäen. Jospa siitä saatiinkin jo nuorena sellaista kuntopohjaa, josta myöhemmällä iälläkin on ollut eväitä elämään.

Olen tällaisena ”vanhan liiton” miehenä vähän huolestuneena katsellut nuorten hyvinvoitiin liittyviä negatiivisia merkkejä. Koulukiusaaminen on ilmiö, joka ei tahdo millään loppuvan. Myöskin sotaväkeen menevien nuorten kuntopohja on huonontunut vuosi vuodelta. Nuorten jengiytyminen ja keskinäiset mellakat ja väkivallan teot ovat lisääntyneet. Suomalaisen tutkimuksen mukaan jopa pienissä kyläkouluissa tapahtuu kiusaamista.

Me aikuiset hyvin tiedostamme, miten tärkeätä keskinäinen kanssakäyminen ja sosiaaliset suhteet ovat. Eri-tyisen tärkeää se on lapselle, että hän tuntee olonsa koulussa turvallisiksi ja itsensä omissa porukoissaan hyväksytyksi ja huomioiduksi.

Seuraavassa muutamia hyviä tai ”pahoja” kysymyksiä tuhansien meitä ihmispoloisia askarruttavien kysymysten merestä, joihin toivoisi hyviä vastauksia:

- * Miten saadaan sota loppumaan Euroopassa ja tietysti koko maailmassa?
- * Miten saadaan hyvä yhteiskuntarauha säilymään täällä kotimaassa?
- * Miten saadaan tulevien varusmiesten – ja naisten kuntopohja jälleen oikeantasoiseksi?
- * Miten voimme vaikuttaa, että koulukiusaamiseen saadaan se todellinen nollatoleranssi?

Tottahan se on, että kun edellä olevia asioita mietiskelee, sitä tuntee itsensä välillä kädettömäksi. Toisaalta, kysymyshän on kuitenkin vain meidän ihmisten keskinäisistä asioista ja erilaisista näkemyksistä. Mitä niin sanotuille ylemmille tasoille hierarkiassa menemme, sitä vaikeampaa näyttää sovintojen tekeminen olevan. Nyt on kuitenkin syksy, jota saa joko vihata tai rakastaa.

Hyvää syksyn jatkoa P.J. Hannikaisen Paimenen syyslaululla: ”Lintu pieni syksyn tieltä kesämaille rientelee”.

Ossi, Rantapohja 26.10.2023.

Sirpa Hanhela-Perttunen

VIERAILU

Omassa nuoruudessani oli kyläyhteisössämme tapana piipahtaa naapureissa tämän tästä. Viikonloppuisin saatettiin pyöräillä etäänpästä asuvien sukulaisten luokse. Sukupolven mittaisen ajanjakson aikana elämäntapamme ja tarpeemme ovat kuitenkin kovasti muuttuneet. Kun kanssakäyminen ei tänä päivänä ole niin aktiivista kuin ennen, pikkuhiljaa vanhat tutut ja sukulaisetkin unohtuvat.

Elämme nyt kuitenkin sitä aikaa vuodesta, jolloin suurin osa kansaa viettää ansaittuja lomapäiviä. Nyt, jos koskaan, olisi hyvää aikaa tavata kavereita ja lämmitellä vanhoja ystävyssuhteita. Monilla on omia kesämökkejä, jotka tietysti tarjoavat luonnonläheisen ja rauhoittavan paikan irrottautua arjesta. Haluammeko sinne vieraita, on sitten eri asia? Kutsumattomat kesävieraat kun saattavat olla isäntävälle stressaava kokemus. Tapaseuran mukaan noin puolet suomalaisista inhoaa yllättäen saapuvia vieraita.

Näin ikäihmisenä ja ajattelultaan niin sanotun vanhan koulukunnan edustajana näen edelleen ystävävierailut virkistävänä ja sosiaalisena tapahtumana. Siksi en voi olla kertomatta, miten hyvä mieli tuli, kun pääkaupunkiseudulta kävi nuorta jälkipolvea mummua ja pappaa tervehtimässä. Eritoten 15-vuotias Ida-neiti, joka ensi kertaan matkusti yksin junalla Helsingistä Ouluun ja tuli viettämään hetken ”laatu aikaa” mummulaan.

Viiden vuorokauden vierailu pani tietenkin isäntävään vakiintuneet tavat koetukselle, mutta hauskaa oli. Ei haitannut, vaikka nuoren neidin vuorokausirytmä oli vähän eri kuin isäntävällä. Ikäpolvensa tapaan oli kännykkä liimautuneena vasempaan käteen. Jäihän oikea käsi vielä vapaaksi aamupuuron syöntiin. Tosin se ehti välillä jäähtyä, kun aamut tahtoivat mennä pitkiksi. Esittelimme voimiamme mukaan myös kaupunkia, mutta niin sanottu shoppailu lienee kuitenkin ollut mieluisinta ohjelmaa.

Nopeasti viiden päivän vierailu meni ja saatoimme ihastuttavan lomalaisen junalle ja niin paluumatka pääkaupunkiin alkoi. Miten nuori teini-ikäinen koki hetken elämää kahden vanhuksen kanssa, se selvinnee joskus myöhemmin. Meille vanhuksillehan se oli sekä piristävää ja ehkä vähän uuvuttavaakin, mutta jätti kuitenkin mukavan tunteen sydämeen.

Kun lapsemme ja lapsenlapsemme perustavat perheitään, muuttavat pois synnyiseudultaan ja näin isovanhempienkin tapaamiset voivat jäädä useiksikin vuosiksi. Se tietenkin vaatii kaikkien kannalta oman sopeutumisensa. Tietysti tämän päivän teknologia mahdollistaa yhteydenpidot, mutta ei tietenkään se korvaa läheisen halausta.

Kirjoituksen alussa mainittiin, miten ennen patikoitiin naapuritaloon, istahdettiin ovensuupenkille lätsä päässä, muutama sana vaihdettiin ja lähdettiin kotia. Tosiasiassa, tai ainakin uskon niin, että suomalainen kyläkulttuuri vielä toimii. Olosuhteet ovat vain muuttuneet ja katselemme asioita hiukan eri näkökulmasta kuin vuosikymmeniä sitten. Enää ei noin vain mennä naapuriin, vaan soitellaan etukäteen, sovitaan aika ja sitten tavataan.

Tervetuloa!

Ossi, Rantapohja 7.8.2025.

Suuri ystävä, The big friend, 130 x 100, oil on canvas, 2023

YHDESSÄ OLEMME ENEMMÄN

Kun katselemme tämän päivän sanomalehtien järjestöpalstoja, on hienoa huomata miten eri yhdistykset ja järjestöt ilmoittelevat toiminnastaan ja tapahtumistaan. On siis uskottava, että pandemiavuodet ovat jääneet taka-vasemmalle ja normaali elämä on alkanut. Voimme siis jälleen kokoontua porukoihin, tavata siellä toisiamme ja suunnitella toimintaa ja tapahtumia ja näin elävöittää tätä tavallista arkielämäämme.

Tietyt varotoimet koronavuosilta ovat kuitenkin varmasti jääneet takaraivoon, kuten käsihygienian hoito, joka toivon mukaan on meille jokaiselle jatkossakin itsestäänselvä asia. Meistä suomalaisista on sanottu, että olimme yhdistyksien ja järjestöjen luvattu kansakunta. No niin, nyt kun meidät on jälleen päästetty irti, toimintaa aikaisempaan malliin voidaan jatkaa tai vielä entistäkin innokkaammin.

Vapaaehtoisjärjestöjen kirjo on mittava. Uskallan luvata, että niiden joukosta varmasti meistä jokainen, toimitaan haluava kansalainen löytää sen oman näköisen porukan. Siellä sinua odottavat ne samanhenkiset kaverit, joiden seurassa tunnet olosi tutuksi, kotoiseksi ja turvalliseksi.

On yleisesti todettu, että yhdessä tekeminen tai toimiminen parantaa omaa itsetuntoa ja hyvinvointia. Samalla ei ole yllätys, että myös sinä saatat samalla olla jollekin toiselle hyvinkin tärkeä henkilö. Yhteinen kokeminen, tuntemuksien jakaminen tasa-arvoisesti saattaa olla hyvinkin palkitsevaa. Tässä lienee kysymys niin sanotusta vertaistuesta.

Useimmiten yhdistyksien toiminta tapahtuu niin sanotusti vapaaehtoistoimintana. Kuitenkin on lukuisia esimerkkejä siitä, että pienestä, muutaman henkilön kahviporukasta on ensin kasvanut paikallinen yhdistys, sitten alueellinen toimintaorganisaatio ja lopulta valtakunnallinen järjestö. Näin on lopulta kasvettu koko yhteiskuntaa parantavaksi voimavaraksi. Tässä voitaneen sanoa, että kyllä, ”yhdessä olemme enemmän”.

Toisaalta, lienee paikallaan myöskin todeta, että yhdistystyöstä saattaa joskus tulla jollekin liiankin sitovaa. Tarkoituksena ei tietenkään ole, että vapaaehtoistyö olisi taakka, vaan omaa elämää ja hyvinvointia lisäävä asia. Pääsääntöisesti kaikki yhdistykset ovat perustaessaan luoneet itsellensä omat toimisäännöt, joiden mukaan sitten pyritään toimimaan.

Itsellänikin on jonkin verran kokemusta muutamien yhteisöjen jäsenyydestä. Pienellä jäsenmaksulla olen saanut omaan elämäni niiden kautta lisäpotkua. Tapahtumat, yhteiset tapaamiset, matkat ja toiminta yleensä ovat olleet vastapainoa niin sanotulle leipätyölle ja ovat osaltaan olleet muovaamassa minua sellaiseksi kun nyt olen. Vaikka, ikäni huomioiden, omalta kohdaltani niin sanottu aktiivinen osallistuminen on hiipumassa, seuraan niin sanottuna ulkojäsenenä useammankin yhteisön toimintoja mielenkiinnolla.

Lopuksi on vielä huomioitava, että tämän päivän nuorison tapaamiset tapahtuvat suurelta osin myös niin sanotusti verkossa. Miten palkitsevaa se on verrattuna ”naamakkain” kohtaamisiin, on oma tarinansa. Aika aikaa kutakin.

Ossi, Rantapohja 30.5.2023.

Sirpa Hanhela-Perttunen

YRITTÄNYTTÄ EI LAITETA

Kuulin ”hevosmiesten tietotoimistosta”, että tämän päivän 80-vuotiaat vastaavat kunnoltaan 1960-luvun 60-vuotiaita. Pitäneekö tuo paikkaansa, mutta ihan oikeatkin tilastot kertovat meidän suomalaisten eliniän nousseen toisen maailmansodan jälkeen noin kaksikymmentä vuotta. Todennäköisesti tämän päivän vauvat saattavat siis elää jopa 100-vuotiaiksi. Kaikki edellä oleva vain kertoo, että meitä ikäihmisiä on tulevaisuudessa suhteellisesti koko väestöstä entistä enemmän.

Tästä päästäneenkin varsinaiseen asiaan, eli miten yhteiskuntamme selviytyy tulevista haasteista, kun työssäkäyvien määrä koko ajan pienenee ja kun vanhuksien hoivaan tarvittavia hoitavia käsiä on entistä vähemmän, vaikka tarve oletettavasti vain kasvaa. Tästä lienee pakostakin tehtävä sellainen johtopäätös, että meidän ikäihmisten on vain entistä paremmin pidettävä itsestämme huolta ja entistä omatoimisemmin hoidettava omat asiamme ja että siis entistä pitempään voisimme asua oman hirren alla.

Tosiasiahan on, että jokainen meistä haluaisi asua kotona niin pitkälle kuin suinkin voi. Tosiasia on myöskin, että kotona tapahtuvat tapaturmat ovat vanhuusväestöllä aika yleisiä. Tulee raaja- ja päävammoja ja niin edelleen. Siksi olisikin tärkeää, että olevat elinolosuhteet olisivat jokaisen kotona mahdollisimman turvalliset. Valaistus, esteetön liikkuminen ynnä muut tekijät on oltava kunnossa. Tärkeintä on tietenkin asukkaan oma toimintakyky. Kun hengitys alkaa takkuilla, raajoissa on tekoniveleitä, näkö ja kuulo ja muistikin pätківät. Tietysti kaikella sillä on haasteensa arkiseen elämäämme.

Tässä yhteydessä haluaisin vedota arvoisiin päättäjiin, että he niin sanotusti ennalta ehkäisevästi huomioisivat tulevaisuuden haasteet ja jo aikaisessa vaiheessa kuntouttavilla ja ohjaavilla toimenpiteillä voisivat toimia niin, että tulevia petipaikkoja ja hoitavia käsiä on tarpelliset määrät, kun niitä joka tapauksessa jossain vaiheessa useat meistä tarvitsevat.

Ikävuosien karttuessa ja kuntokäyrän laskiessa on aktiivisenkin liikkujan myöskin itsensä pakko etsiä uusia vaihtoehtoja. Itsellänikin ovat juoksulenkit ja kuntosalit vaihtuneet hiljaiseen kävelyyn ja kevyempään sisäliikuntaan. Suosittelen käyttämään, jos suinkin mahdollista, niitä yhteiskunnan tarjoamia palveluja mitä kulloinkin on tarjolla. Esimerkiksi Ouluhallin upeat tilat tarjoavat kolmensadan metrin juoksuratoineen loistavat mahdollisuudet kävelylle ja tilasta löytyy myös pari kuntosalia. Seniorikortti kannattaa hankkia. Monet järjestöt ovatkin aktivoineet jäseniä joukolla mukaan viikoittaiseen kävelyyn. Yhdessä se on kaksinverroin mukavampaa.

Lopuksi pieni muistelo siitä, että tokihan se on maailma muuttunut. Kun 1950-luvun alkupuolella, varhaisessa nuoruudessani kävin kotikyläni urheiluseuran parakilla talvisin painiharjoituksissa, ei siellä ollut suihkuja eikä sisävessoja. Oli kuitenkin painimatto. Kesäaikaan pelattiin lentopalloa. Se toimi myös urheilukenttänä. No, eihän minusta tullut urheilijaa, sain kuitenkin kipinän liikuntaan, joka ei vuosikymmenienkään jälkeen suostu sammumaan.

Ossi, Rantapohja 20.2.2024.

Incognito, Näkymätön, 40 x 51 cm, oil on canvas 2025

ÄLÄ JÄMÄHDÄ

Vaikka koronan viitta liehuukin vielä hartioillamme, lienee pahin uhka jo takanapäin. Vakiintuneista suojautumiskeinoista luopumatta toivoisin, että nyt jo vähän voisimme löysätä ruuvia.

Kaksi vuotta sitten valtiolta, pääministerin suulla, pisti kansan tiukkaan karanteeniin. Nyt sitten sama taho on löysäillyt varotoimia. Erityisesti meidät vanhukset laitettiin melkoiseen ”pakkopaitaan” ja aivan ilmeisesti se oli viisas toimepide. Ajattelisin, että nämä tiukat teesit olivatkin oikeansuuntaisia ja näin säästyivät ihmisiä koronakuolemilta. Vertailtaessa esimerkiksi naapuri Ruotsiin, jossa oli löysempi kuri.

Olisiko nyt oikea aika repäistä itsemme irti ”korona-arestista” ja laittaa lippa toiseen asentoon.

Edelleen tietenkin omaehtoisesti noudatamme olevia suojautumiskeinoja, mutta mielialaan ja omaan oloon luovatuilla helpotuksilla on omat vaikutuksensa. Me ikäihmiset kun taidamme olla aika tavalla kuuliaista kansanosaa ja tottuneet esivallan antamien ohjeiden noudattamiseen. Nyt on kuitenkin annettu lupa jo hengittää vähän vapaammin, eli eipä siis jämhädetä karanteeniloukkuun, vaan otetaan vähitellen kiinni menetettyä elämää. Luulisin, että meillä kaikilla on kertynyt niin sanottua sosiaalisten tapaamisten velkaa. Jospa nyt yrittäisimme sitä maksaa takaisin. Joidenkin kohdalla kaksi vuotta on saattanut olla aika yksinäistä aikaa, jälkipolvi on asunut toisilla paikkakunnilla eikä ole päästy ”mummulaan” ja niin edelleen. Olisiko nyt hyvä hetki tehdä jotakin...

Otetaan siis itsestämme ”koppi” ja yhteyttä sukulaisiin, ystäviin ja kavereihin ja pyritään henkilökohtaisiin tapaamisiin, niin kuin ehkä ennen koronaa. Mitä jos taas pitkästä aikaa kävisi elokuviissa tai teatterissa tai ainakin torilla kahvilla. Eli sosiaalinen elämä kaiken kaikkiaan uuteen uskoon. Tähän on sanottava, että ne ”jotka kynnelle kykenevät”. Emmehän unohda kuitenkin niitä läheisiämme, jotka asuvat hoitokodeissa ja joilla muutoin oma-kohtainen liikkuminen sairauden tai iän myötä on estynyt.

Lopuksi on tietenkin pakko todeta, että niin kuin tiedämme, Euroopassa taistellaan ja miten kamalaa sota voi olla ja tässä vain kyläreissuista kirjoitellaan. Mutta mielestäni nyt jos koskaan meidän tulee luoda toivoa ja uskoa parempaan huomiseen. Elämä on elämistä varten ja edelleen nyt jos koskaan tarvitsemme toinen toisiamme.

Ossi, Rantapohja 10.5.2022.

Meidän ystävät, Our fiends, 61 x 50 cm, oil on canvas, 2023

YSTÄVÄ

Monissa perheissä, eritoten maaseudulla, mutta myös kaupunkikodeissa perheeseen kuuluu joku nelijalkainen ystävä, useimmiten koira. Aamuin, illoin, se vaatii oman ulkoiluttajansa, että se voi hoitaa luonnolliset tarpeensa lenkin aikana. Omistajat ovat yleensä ylpeitä nelijalkaisesta kumppanistaan ja saattavat olla sitä mieltä, että siinä se talutushihnan päässä ”jolkuttelee” ihmisen paras ystävä. Ehkäpä kuitenkin jokapäiväinen elämämme ja kanssakäymiset muiden ihmisten kanssa luovat pohjan ja edellytykset enemmänkin ihmisten välisille suhteille.

Elämän varrella, lapsesta aikuisuuteen ja lopulta vanhuuteen tapaamme kanssaihmiä, joiden kanssa niin sanottu ”samanhenkisyys” tai kaveruus toimii niin hyvin, että se luo edellytykset hyvinkin pitkiin ystävyyssuhteisiin. Joskus ne saattavat kestää lähes elämän mittaisen ajan.

Esimerkiksi: ”Ollessani opiskelemassa 1960-luvun alkupuolella Etelä-Suomen kaupungissa, meitä neljä pohjoisen alueen nuorta ystävyystyi. Ystävyys on jatkunut vuosikymmenestä toiseen perheidemme kesken. Nyt ovat jo jotkut siirtyneet rajan taakse, mutta me muut tapaamme edelleen ja muistelemme lämmöllä poisnuikkuneita.”

Ystävyys-suhteet syntyvät siis hyvinkin monin tavoin, kuten samassa oppilaitoksessa, varusmiesaikana, työpajoilla, harrastepiireissä ja niin edelleen. Tietysti se vaatii vähän samanlaista ajattelua ja sosiaalisia taitojakin. Ainahan se ei ole vain kahden ihmisen välistä, vaan esimerkiksi urheilun rintamalla isommankin ryhmän välillä on yleensä voimakas sitoutumisen henki ja keskinäiset ystävyys-suhteet ovat vahvoja ja yhteiset tavoitteet samansuuntaisia. Eritoten pitkäaikaisen ystävyys-suhteen takana on aina molemminpuolinen halu ja hoito eikä anneta pienten ”kolhujen” sitä katkaista. Uskoakseni hyvä suhde luo myös omanlaisensa turvallisuuden tunteen, osana sosiaalista kanssakäymistämme.

Alussa mainittu omistajan osoittava kiintymys hoitamaansa koiraan kohtaan, ei tietenkään tarvitse olla yksipuolista. ”Hauvelimme” osaavat hyvinkin tunteikkaasti osoittaa kiintymyksensä ja rakkautensa isäntäväkeään kohtaan. Myöskin muut kotiemme eläimet ovat saaneet kokea omistajiensa kiintymystä ja rakkautta. Kun maamme maatalous alkoi voimakkaast koneellistua 1950–60-luvuilla ja tapahtui voimakasta muuttoa taajamiin ja kaupunkeihin, niin silloin alkoivat pienten maatilojen navetat tyhjentyä ja talon hevonenkin vaihtui traktoriin. Luulisin, että moni tilan emäntä on itkua vääntänyt, kun rakkaat ammut on lastattu karjankuljetusautoihin. Samoin, kun hevostalli oli nyt tyhjä eikä uskollista työkaveria ja kuuntelijaa enää ollut. Jäihän isännälle sentään tyhjä talli terapiatilaksi.

Lopuksi löydetty värssy:

”Hyvät ystävät ovat kuin lyhtyjä tiellä. Ne eivät lyhennä matkaa, mutta tekevät sen turvallisemmaksi kulkea”.

Ossi, Rantapohja 16.10.2025.

